

Mange sider

107532

Legionär nr. 3761 - Horst
Kohler-Svendsen
(Gvar Sjørt Svendsen)

Med venlig hilsen til "GMO"
fra Horst Kohler Svendsen
Postfach 1104
4224 Hünxe
West-Deutschland

Oslo 1945-
avskrift 1982.

Glor for jeg var frontkjemper!

Det er få mennesker som har den ære
å ha kjempet frivillig for fedrelandets
frihet - Jeg er en av dem - En frontkjemper.

- 1) Finnland blev overfalt av Russland
- 2) Jeg tror på en nasjonal selvstendig staat.
- 3) Jeg tror på en folkesosialistisk rettferdighet
i en "Långsstaat."
- 4) Denne krigen er ingen "nasjonal" krig - det

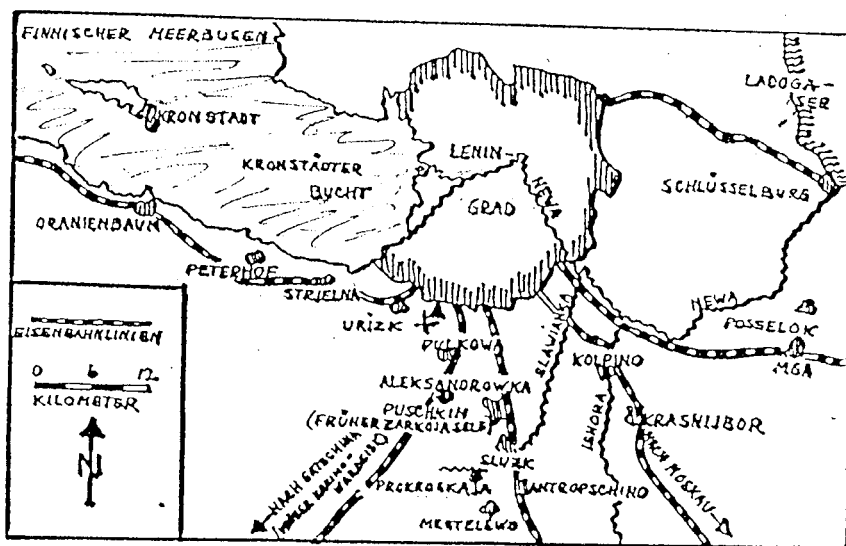
går ~~det~~ om framtidens ideologi. Denne krig
er en krig mellom en kommunistisk eller en
folkesosialistisk framtid. Europas fellesskaps
rikt Russlands verdensmakt ved hjelp av
kommunismen. Derfor har jeg kjempet med
våpen i hånd. Kapitalismen overlever seg selv.
Verden blir tryggere. Vår frihet er bare mulig
i et fellesskap av selvstendige Land. Et Germanist
fellesskap med en folkesosialistisk ordning, hvor
hvert lands egen art er bevares!

Gleil og Sal!

Leivonar - Gvar Hjort Gøbler Svendsen

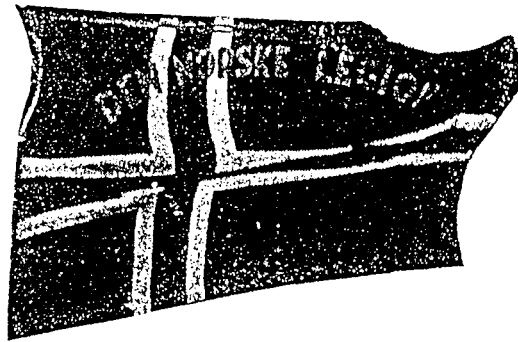
F :
Glorne krigen er "vesten" i
"Hise id" det (nir) deivis.

Med frontkjemperne på østfronten

Kampfraum Leningrad

Kriegen 1939-45 war en ideologisk krig,
en „national“ krig et ikke så „bäsesm“

I september 1942 skulle politikompani nr. 1 i Holmestrand avlegge ed i anledning sin frivillige krigsdeltagelse sammen med tyskerne mot øst. Norges krigsdeltagelse mot tyskerne var jo opphørt 10-6 1940.

Sjefen, minister Jonas Lie, drøftet med noen av sine menn på forhånd ordlyden av eden. Etter å ha hørt oss, formulerte han det norske krav til eden slik :

Vi var villige til å kjempe i tysk forband, men under norsk, umiddelbar ledelse! Vi ville ikke forplikte oss til kamp som kune bringe oss i konflikt med de norske emigranter, altså ikke mot vest. Dette var Jonas Lie enig i. — Vi ville ikke kjempe mot et hvilket som helst regime i Russland som kunne dukke opp. Fienden var Stalins bolsjevisme! Eden skulle være tidsbegrenset, som den var stedsbegrenset, til å omfatte 6-seks måneders frontinnsats i øst!

*

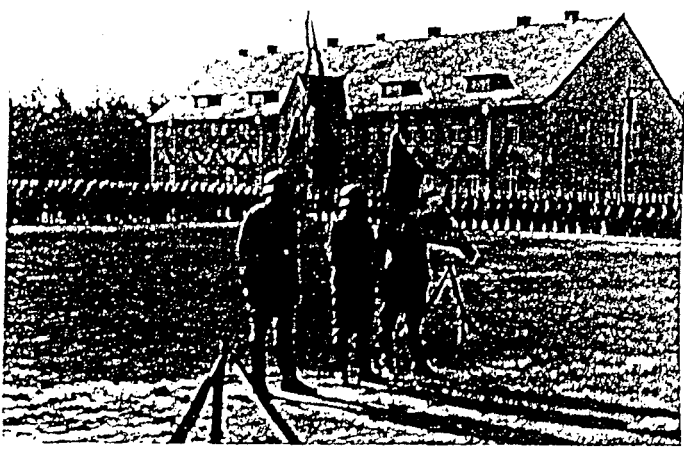
Vi avla derpå fane-eden i Holmestrand september 1942 i streng overensstemmelse med ovenstående.

Hadde vi ikke hatt Jonas Lie, men en sjef av den servile tysk-innydende type, hadde politikompanienes frivillige og sterkt patriotiske frontkjempere kanskje ikke stått så sterkt for eftertidens vurdering.

Det foran sagte gjelder også faktisk og praktisk det øvrige betydelige antall norske frontkjempere, hvorav ca. 800 falt i øst. Et betydelig og ærefullt blad i norsk krigshistorie er Den Norske Legion og andre norske frivilliges militære og folkerettsmessige innsats på land, sjø og i luften. A.L.

Jonas Lie
Major,

Kp. 11/2 "bukke"
1942/1943

Med frontkjemperne på østfronten

av legionær nr. 3761 Svendsen

Forfatteren gjør uttrykkelig oppmerksom på at hvis de i beretningen nevnte navner faller sammen med navn på frontkjemperne, så er dette et rent tilfelle. Men hendelsene har virkelig funnet sted. Og hermed starter vi da vår nye serie, som vi tror og håper våre lesere vil ha megen glede av.

Le, P. K.

Gruppen Fosse var ingen fast bestanddel av Legionen. Av oss som begynte, var det egentlig bare Fosse selv, Torstein og jeg som var med fremdeles. Naturligvis var også Kjempen og Larsen Berger, men de var kommet til etterpå, de tilhørte opprinnelig andre og sikkert bedre grupper.

Så var det videre Dukken, som var en han. Han var først hos oss og da det ikke lykkedes russerne å ombringe ham, havnet han i det første skikompani som dro til Finland.

Ellers var det 1 maskingevær, 11 geværer og 3 pistoler

i gruppen. Fosse hadde dessuten også en maskinpistol som han ikke stolte helt på. Hvem som bar våpnene endret seg ofte, men en pistolbærer må ikke glemmes: Misjonæren, døpt med det borgerlige navn Olsen. Uten Misjonæren ville gruppen vår knapt ha vært noe å nevne. Han var så å si pynten på kranssekaken! Vi her nevnte fulgte Viken bataljon til siste slutt i mai 1943. De fleste av oss kom atter til Legionen, men denne gang i Finland.

På denne tid gikk det alltid en kamerat ved siden av oss. Det var Ola Nordmann. Først lo han med oss, så kjempet han ved vår side. Og da han ikke lenger var blant

*Den norske Legion var
plutselig med flere bataljoner.
Den første ble Viken med
sjetten føyger. Bakke fra
Myren.*

1963

Hat

Når man går til angrep på frontkjempernes etterlatte, på sparepengene til falne frontkempers barn — jeg mener forsikringssaken Idun, og Mr. Eastorman's menneskevennlige holdning overfor Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede, da er det bare ett ord som dekke disse meningene, og det er det stygge ordet — hat!

Selv føler jeg ikke noe hat, men at der er hat i overflod rundt om oss det benekter vel ingen — det er nå engang så. Det har vel en hel del med et menneskes kulturnivå å gjøre. Hat er etter min mening den lavtstående våpen.

Tiden da jeg var soldat ved fronten har unektelig satt de dypeste spor i mitt liv.

Her pisket kulene som hagl og granatene detonerte med hese vrel, når det gikk hardt for seg der ute ved Pulowo. Man skjøt som besatt, ble ørenet av en forbannelens feber, og siktet og skjøt mot de sorte punktene der på den andre siden. Men midt i kampens feber stanset en oppskytingen. Hvorfor dette? Herregud, tilgi, ikke bare meg, men alle på begge sider. Hvorfor skjøt vi etter hverandre? Krikskorrespondentene på begge sider skrev milelange artikler om nettopp dette: «Hvorfor»? Her gikk det om livsanskuelser, om kulturbegreper så store at hvert lite menneske ville deleskiebne med det. Våre svar var ikke bare halmstrå, vi ofret ikke livet for vår egen familie — hvert enkelt medlem av den vestlige kulturkrets falt våre kamerater for.

Jeg vil — etter de erfaringer i livet, som er påtvunget oss, ikke hevde at den østlige kultur er dårligere enn vår; men ett må en være klar over — vår verden er ikke østens verden. Vår arv er så sterk at den ikke passer inn i den østlige verden. Sivilisasjon kan ethvert folk til egne seg — men sivilisasjon betyr ikke kulturarv fra fedrene.

Jeg kjente ikke ham der borte i den andre skyttergrav — jeg hatet ham ikke. Han hadde like liten personlig trang til å dø her i

dette rottehullet, han, som jeg hadde det. Man kan kjempe for en idé, men for idéens skyld skulle vi ikke hate hverandre — menneske, må vi mennesker være.

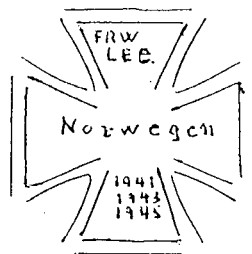
Mange av oss i Legionen, det var 155 mann, falt der ute ved Leninrød, men bare få av oss hatet. Jeg husker et bilde fra Russland i 1942. Over fronten lå en riktig tung sommerkvarme, og solen skinte ubarmhjertig varm ned på de skitne uniformene som ble båret av trette og slitne menn, med skarpt avtegnede trekk, etter endeløse strabadser. Nede i den 2 meter dype sikk-sakk-rennen, var varmen nesten utholdelig. Vi var i «hoite helvete», som vi sa. Og — da, led der fra den andre siden vakker balalaikamusikk. Etter en stund var der også noen av våre karer som hadde instrumenter i hendene. Det var ikke så at vi i vill fantasi krøp ut av gravene våre — å nei; men vi og de skjøt ikke. Vi hadde en pause — en liten norsk-russisk musikkfred.

Vi var soldater og motstandere i denne krigen, men vi hatet ikke hverandre, ikke den enkelte soldat, det vi hatet var stemmene som talte uten ansikt. De som ropte: «Du skal hate — din fiende fordi —» og så kom en mengde gloser og ting fra disse stemmene — som selv ikke var beret til å ofre. Ja, kanskje vi hatet da vår beste venn stupte, ved vår side — men det å miste, det at vi ble én mindre — det ble en vansak. Der lå jo de døde fra den andre siden også. Hadde de ikke også venner som i et øyeblikks oppbrusen hatet? Inntil også de fant likevekten igjen. Så sa vi: «De er de samme stakkars djevlere som vi». Rått, brutalt klang det, men det kom av et rent hjerte.

Hat og ikke hat. Vi som egentlig skulle hate gjør det ikke, ikke det at vi er veikke.

Det er de som intet har våget — det er de som bærer hatet. Hat er den feiges og usles våpen, i særdeleshet når det blir rettet mot sårede, kvinner og barn.

Ivar Hjort Svendsen.

oss, forble han likevel hos oss — Ola — den evige legionær. Hans legeme hviler på æreskirkegården i Kr. Sselo.

Ellers var det som ved de fleste grupper, de kom og gikk kameratene. Nesten alle var ordentlige mannfolk, som svor til valgpråket én for alle og alle for én. Det er et rent tilfelle at navnene deres ikke er nevnt.

Det var noe som egentlig var underlig. De nye som støtte til oss ved fronten, forsvant alle etter en kort tids forløp. Enten falt de eller de ble såret. Bare få klarte seg og ble «Kollega frontsvin». Man kunne kjenne dem på nesefløyene, de været alt lenge forut de fiendtlige skudd! Så de munningsflammen og hørte de pipingen i luften, så kunne de nesten på håret si hvor nedslagene lå. Dette er noe som ingen kan læres opp til, enten har man det eller man har det ikke!

I Fallingbostel ble gruppen vår satt sammen. Det var mest et tilfelle hvor en landet, skjønt det ble tatt noe hensyn til kameratskap. Da Dukken landet hos Fosse, var det klart at også jeg la hele min mandighet for sersjant Fosses føtter. Da kompanisjefen heller ikke hadde noe å innvende, var min skjebne beseglet, jeg tilhørte gruppen Fosse.

Gruppen vår ble stilt opp akkurat da det begynte å bli alvorligere. Gjennom stadige øvelser og felles bekymringer og gleder vokste vi sammen.

Unterscharführer Fosse — for oss falt det naturligere å si sersjant — dro avsted med oss som en hønemor. Først han selv, rolig og besindig. Baketter i gåsemarsj gruppen.

Vår «høvdings» vugge hadde stått ett eller annet sted hvor de store skoger begynner, bare etpar kilometer fra svenskegrensen. Hans store lidenskap var jakt. I det sivile liv var han bonde og skogvokter.

Vi utnyttet det fint. Når han drev oss litt hardt og vi mente det kunne være på tide med en liten pause, begynte vi straks å snakke om ville dyr. Vi fremsatte ganske enkelt en eller annen vanvittig påstand! Og se, da ble han som voks i hendene våre. Han begynte på uendelige foredrag om ekorn, hare og rev. Vi hørte andektig på og frydet oss hemmelig over tiden som gikk.

Men han hadde også andre sider. Der hvor han stod der stod et norsk fjell! Når det ble alvor lot han sine ordrer regne ned over oss rolig og besindig. Ikke et ord for meget ble da talt.

Han var en mesterskytte. Hvor andre trengte kikkertsikte og støtte, der klarte han seg stående på frihånd med det blotte øye. Skulle han noensinne ha skutt en bom, jeg har aldri sett det, så ville han ikke lenger ha godtatt seg selv.

Jeg hadde det vanskelig hos ham den første tid. Jeg har aldri vært og heller ikke blitt noen god skytte. Med gevær skjøt jeg massevis av bomber.

Slik som Fosse så på meg! Som om jeg skulle være en skitt! Det stakk dypt, ikke bare hos ham, men også hos meg selv, for jeg ville jo ikke være noen skam for gruppen vår!

«Du kommer aldri til å bli noen jeger!» Noe mere tilintetgjørende kunne han ikke ha sagt. En jeger var for ham det største på jorden.

Istedet ble jeg maskingeværskytte, og noe som var mere beklagelig, jeg måtte attpå til bære bestet. I dag, snart en menneskealder senere har jeg fremdeles hornhud på høyre skulder. Dessuten kan jeg ikke bruke konfeksjonsdress, fordi høyre skulder henger 2 cm dypere enn den andre. Og det er Fosse som er skyld i det.

Det var en morgen. Han må ha sovet spesielt godt den natten, for han hadde et lyst øyeblikk.

Jeg hadde akkurat laget en ny bom med geværet. Anviserspaken der fremme gikk frem og tilbake. Bom! Bom! Intet å gjøre ved det.

Jeg trakk hodet ned i skuldrene for å fange opp en ny skjennekanonade fra Fosse, men så sa han ganske rolig til meg: «Hør nå her, Jensen, riktignok kan du ikke omgås geværet, men hvis det sprøyter ut mange kuler, tror du at du treffer da?»

Jeg forsøkte det. Skur — korn — alt prima. Nu! Jeg trykket på avtrekkeren og lukket øynene godt igjen. Raatttaatt. Jeg ristet helt ned i tærne. Så åpnet jeg øynene igjen. Som forstenet stirret jeg fremover. Faktisk, jeg

hadde truffet!

Hvem som var mest forbausset, kunne jeg ikke fastslå, men min skjebne var beseglet.

Forøvrig hadde Misjonæren det verre enn jeg. Det var det han fikk igjen. For hadde han ikke heltmodig gått inn for meg og protestert høyløyd. «Akkurat den minste må bære denne tunge tingestenen!»

Sersjant Fosse parerte straks: «Ak ja, du Olsen — slik het Misjonæren — du kan hjelpe ham og avløse ham. Jeg utnevner deg hermed til annenskytte.»

Misjonæren fór sammen. Så sa han noe som hverken Fosse eller jeg oppfattet riktig, og kastet med et bistert ansikt to MG-løp over skuldren. Med de to labbene som tjente ham som hender, grep han i hver en blikkasse som innholdt ammunisjonsbånd.

Som den tredje i foreningen var Torstein der. Han fikk også bære en ammunisjonskasse. Alle tre ble vi utdannet ved maskingeværet, mens Dukken og Ola Nordmann sammen med de andre kameratene under beskyttelse av vår løsammunisjonsild stormet de «fiendtlige» stillinger i haresprang og spiddet pappkamerater i russiske uniformer på bajonettene sine.

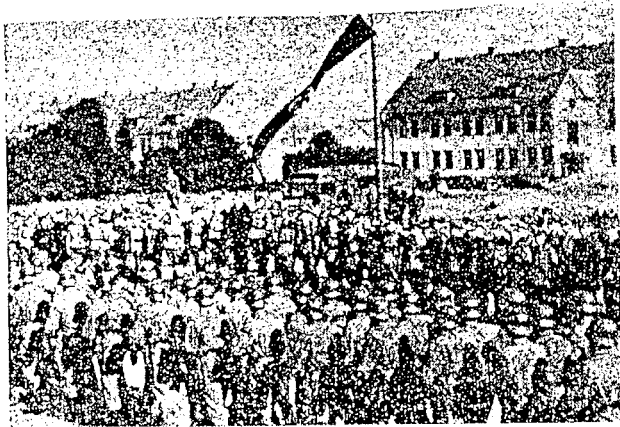
En æressak!

Til kamp mot bolsjevismen melder jeg mig herved som frivillig til den Norske Legion.

Navn: ..... Alder: .....

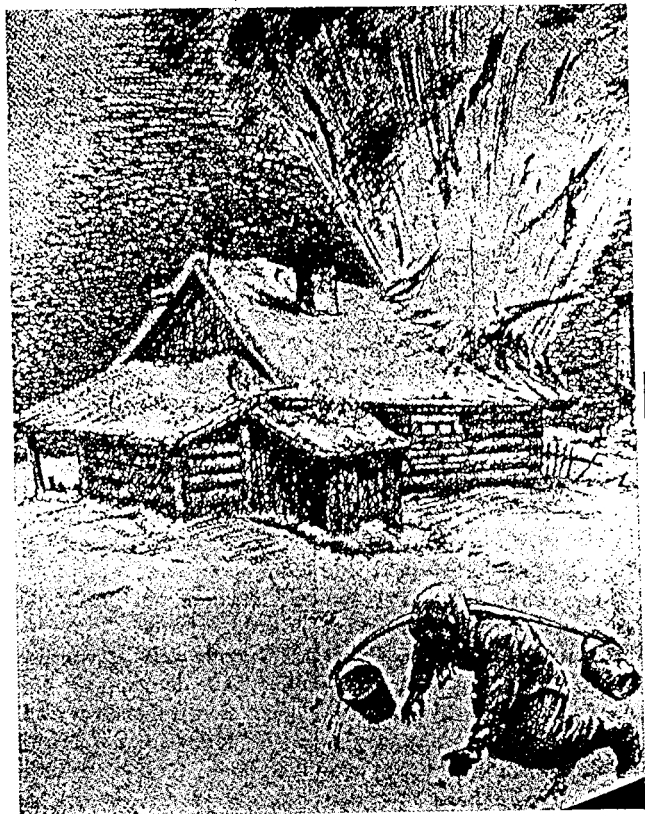
Adresse: .....

Innmeldelser fra Bergen og Hordaland sendes kaptein Rongvold, Handelens og Sjøfartens hus, vnr. 617, Bergen, og fra Sogn og Fjordane til kaptein Lysne, Ljosne i Sogn.

Legionen defilerer

SS. P.K.

Finnskoje Korowa

SS. P.K.

I BUNKEREN

SS. P.K.

12.

.F./Freiwilligen-Legion "Norwegen"

O.-U., den 25. 4. 1943

Lö p e s e d d e l

for

~~.....~~

~~.....~~ Ivar Hiert Svendsen 2.1 kompani

har meldt sig av hos nedenfor opførte funksjons-underførere

	Underførers underskrift	Tjeneste- grad
Stabsscharführer	<i>Stenmark</i>	<i>Wscha</i>
Bekl.-underofficer	<i>Birge Karlsen</i>	<i>Leg. Stm</i>
Waffenwart	<i>Stenmark</i>	<i>Wscha</i>
Regnskapsfører	<i>Aron Martinsen</i>	<i>Rottf.</i>
	<i>.....</i>	<i>4. 1. 1943</i>

Utlevering av papirene følger først efter avlevering av løpe-seddelen med samtlige underskrifter.

O.-U., den 1/6 1943

s e t t :

Ivar Hiert Svendsen

2. EN KALD NATT I PUSKIN

Unterscharführer Fosse gikk foran gruppen sin. I hånden holdt han en inkvarteringsseddel. «Grosse Halle — Alexanderschloss» stod det på den. Alexanderslottet var omgitt av en park. Mot nord nådde parkanlegget like til skyttergravene, mot syd begrenset et smijernstakitt området. Utenfor dette lå de første husene i Puskin.

Vi marsjert gjennom smijernsporten og fulgte en lindeallé som førte snorrett opp til slottets inngangsport. Jeg fikk uvilkårlig en romantisk følelse — slik hadde vel også slottsvakten marsjert opp da den russiske keiser hadde sin sommerresidens her.

Gjennom en hvelvet portal gikk vi inn i slottet. Den brede slottstrappen var av lys marmor, mens hele gulvet var satt sammen av svarte marmorplater i firkantede felter. Vinduene var store, mannshøye hull, over 1 meter brede. Jerngitret var der ennå, men ellers hadde østenvinden fri bane inn i de store salene.

Skulle vi holde til her? «Gjestene er allerede ventet!» Misjonæren var som alltid ute med truten sin.

Larmen av detonerende våpen og gjøingen av enkeltskudd trengte inn til oss. Fronten var ikke langt borte.

Fosse betraktet kritisk den store kanonovnen som var stilt opp i et hjørne. «Her kommer vi til å fryse ihjel! Vi må tette igjen hullene», sa han og pekte på vindusåpningene. «Hver av oss har to ulltepper, vi må ofre ett av dem». «Har vi ikke froset nok i kuvognen, og nå tar du attpå til nok et ullteppe fra oss!» breket Torstein.

«Har du noe bedre forslag,

Le, P.K.

Torstein?» «Nei, ikke det, men Kolumbus la heller ikke egget selv!»

«Det blir som jeg har sagt, I stedet for det ene ullteppet bruker vi vaktkappene våre og hvis noen fryser så har vi jo også en ovn!»

De neste timene var vi ivrig beskjeftiget med å gjøre teppene fast foran vinduene. Med taurester og snor surret vi dem fast. I ett eller annet hjørne ble det funnet frem noen papprester, som ble stilt opp der hvor ullteppene ikke rakk til. Det ble halvmørkt i hallen, men vinden pep ikke lenger så ugenert inn.

Torstein, som var bekymret for sine frostbuler, hadde gitt seg ikast med ovnen og med godt resultat. Snart fikk ovne røde kinder. «En slik buldrende ovn er vak-

ker, nesten som en hjemme. Det mangler bare mamma som bringer en rum eller akevitt!»

Vi er ingen snober, men denne natten fyrte vi vår kanonovn med mahognyved fra det tsaristiske møblement.

Vi frøs jammerlig. Vi forsøkte å trykke oss sammen som en fåreflokk, men det hjalp bare lite.

«Vet dere at forfrysninger stinker?»

— «Bare tji stille, du!» Olav og Misjonæren begynte å trette inntil Fosses bass lød: «Rolig, ellers skal dere få vakt resten av natten!»

Vi lå på marmorgulvet. Under oss hadde vi et hestehårsteppe, over oss en kappe, akkurat, som Fosse hadde villet det. Det var ikke til å holde ut. Jeg stod opp og satte meg foran ovnen. I siderummet hørte jeg at Torstein hugget småved til ovnen vår med feltspaden. Etter en stunds forløp kom han inn med en håndfull skaprester.

«Det ante meg, men dette gjør jeg ikke en natt til!» sa han surt.

«Det var en lykke at jeg fikk vakt, så løper jeg meg i det minste varm når det blir for ilde!» Krumbøyet satt

AVTALE

mellom Den norske Legion

Ivar Hjort Svendsen
om tjeneste i Legionen.

Jeg, Ivar Hjort Svendsen

forplikter meg til å gjøre tjeneste i Den norske Legion på nedennevnte vilkår:

1. Tjenestens varighet skal være minst 6 måneder, derav minst 5 måneders tjeneste i utlandet.

Under min tjeneste overtar jeg de forpliktelser, herunder lydighetsplikt, som pålegges meg i henhold til lover, forordninger, reglementer og befalinger samt tjenestebestemmelser og instruksjoner som gjelder for krigsmenn i Den norske Legion.

2. Hvis tjenesteforholdet etter minimumstidens utløp ikke blir oppsagt av en av partene fortsetter dette og da med en gjensidig oppsigelsesfrist på 3 måneder. Såfremt den frivillige beviast og villet forbyrter seg mot de plikter han har ifølge § 1, kan Den norske Legion avskjedige ham uten forutgående varsel og dimittere ham. Slik dimisjon fritar ham ikke for straff (refselse) i tilfelle han har forbrutt seg mot gjeldende tjenestebestemmelser.

3. Den norske Legion forplikter seg til å betale den Frivillige de godtgjørelser i form av lønn, husleietilskudd, familieunderhold og tillegg som ved forordning fra Innenriksdepartementet og künngjøring fra Den norske Legion er fastsatt for vedkommende grad inntil tjenesten opphører.

4. Hvis den Frivillige som følge av sin tjeneste i Legionen pådrar seg hel eller delvis invaliditet, tilkommer han erstatning etter de bestemmelser som blir fastsatt i egen forordning.

Avgår den Frivillige ved døden på grunn av legemlig skade eller sykdom pådradd i tjenesten, utbetales til den Frivilliges etterlatte pensjon etter bestemmelsene i ovennevnte forordning.

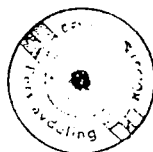
5. Hvis den frivillige etter utført pliktmessig tjeneste i Legionen ønsker å tre ut, sørger Legionen for at de for engasjementet gjeldende forutsetninger ifølge forordning av 18. juli 1941 om adgang til gjeninntreden i tidligere stilling blir gjennomført. For befalingsmenn i Legionen bestemmes ved avgangen om den militære gradsbetegnelse fortsatt kan brukes.

6. Denne avtale er utferdiget i 2 eksemplarer, hvorav den Frivillige og Legionens hovedstab hver har ett.

Oslo, den 22/4 1941.

For Den norske Legion

A. Jøttum
Personellavd.
L. Fjellum
A. Ringbakk

Ivar Hjort Svendsen 3761
Frivillig nr.

5,

jeg på en krakk ved ovnen. Foran var jeg varm, men bak hadde jeg følelsen av at istapper kilte puklen min. Likevel doset jeg av. Jeg ble våken da Fosse satte seg ved siden av meg. «Slik går det ikke, Jansen. Vi fryser oss fordervet og vil få de første tap for vi kommer til fronten. Vi må bli her enno noen dager til det blir et avsnitt ledig for oss der fremme». «Nei, slik går det virkelig ikke», bekræftet jeg. «Vi må orge madrasser!»

«Imorgen tar du og Olsen fatt med å organisere madrasser». — «Jeg blir også med». — «Fint, Torstein, du kan også bli med. Men dere må huske på én ting. Der hvor det bor sivilister innenfor skal det ikke bringes noe ut!» — «Hva tar du oss for egentlig?» — «Skap deg ikke, dere har imellom forsynt dere med litt av hvert!»

«Hvor mange er klokken?»
«Den er snart fire, ser-sjant!»

«Selv uniformsjakkene må vi holde gjenknappet om natten her.»

Da jeg neste morgen tok brødet mitt ut av brødposen var det stivfrossent. En stund stod jeg der rdløs, inntil Ola Nordmann fikk den gode idé: «Vi bryter det opp og så har vi det sammen med sne i kokekarret. På ovnen med det — det blir brødsuppe!»

Efter fem minutters forløp kunne vi ikke ta i kokekarene mere uten hansker. Mye var det ikke kommet av sneen — et tykt brygg på bunnen, det var alt. Med nydelse spiste vi dette første varme måltid ved fronten. Misjon-
~~eren~~ ~~et lik for?~~ spurte Torstein. Han foldet hendene over maven: «La oss takke Gud for at våre kjære der hjemme ikke kan se oss nå!»

Måltidet sluttet med skralende latter.

«Olsen — Jansen — Torstein! Hvem av dere snakker tysk?» — «Her!» meldte jeg meg. Fosse vendte seg til meg. «Vi snakket inatt om madrasser — vi ville orge dem. Jeg har snakket med kompanisjef Sween om det. Han har ordnet det slik at vi først skal henvende oss i Ortskommandanturen og der få anvisning på hvor vi kan hente madrassene.»

Vi tre frysende sønner av Norden kryssset en tid senere opp hos Stadt- und Ortskommandanten. Man glante på oss som om vi skulle være noen rare sirkusdyr. Vårt gebrokne tysk syntes å gjøre mektig inntrykk. «Naturligvis hjelper vi gjerne våre norske kamerater».

I det nordlige område var det tomme hus, der skulle vi hente madrassene.

«Du, der er et pent hus, det prøver vi». Vi gikk gjennom døren og stod straks i det fri — på den andre siden. En granat hadde revet hele veggen vekk. Rett overfor på et trappetrinn satt en kvinne. Hun stirret på oss med åpne, tomme øyner.

«Vi gjør deg da ikke noe, bestemor!»

«Olsen, har du aldri sett et lik før?» spurte Torstein.

«Jo da, hvorledes det?»
«Hun er jo stiv og død. I denne kulden har hun holdt seg frisk som i et kjøleskap! Ut herfra — det stinker!»

Vi stod på gaten. Og så var det neste hus — vi måtte se å få fatt i madrassene våre, koste hva det koste vilde. Fryse ville vi ikke. Misjonæren støtte opp neste dør. Sengene var tomme, det var ingen madrasser å hote.

Vi hadde til og med en kjelke som var bred nok til å kjøre bort tingene.

Henimot middag ble det broget for Torstein: «Neste madrassen tar jeg enten det ligger et lik på den eller ikke. Nå har vi funnet en masse døde. Herregud, hjemme døde de jo som regel på madrasser!» — «Det blir visst ikke annet å gjøre» sluttet jeg meg til Torstein.

Vi prøvet ikke å gripe fatt i de frosne likene, isteden løftet vi madrassen høyt opp og veltet dem av, eller hele sengen ble veltet. Da en russisk kvinne herunder falt med ansiktet ned og det rant noe ut av munnen hennes, kunne jeg ikke mere.

Jeg løp ut og lot maveinnholdet få fritt lep.

Misjonæren så ikke akkurat sprek ut da han kom susende etter meg og suk-kersøtt spurte: «Er det noe i veien med deg, Jansen?» Det var første gang jeg var ute av stand til å gi et passende svar.

Torstein kom ut gjennom døren slepende madrassene etter seg.

«Er det ingen som kan ta i?» —

Om natten sov jeg urolig, men jeg fras ikke selv om jeg hadde lagt ullteppet mitt under meg. Over meg hadde jeg igjen en vaktkappe og i tillegg nok et teppe. Torstein og Olsen hadde gjort nøyaktig likedan. De andre hadde lagt alt over seg — vi hadde viselig ikke sagt noe. De vilde ikke ha trodd oss likevel.

Sween

Svein og Gunnar i Oslo

De første dager i Oslo uten uniformsjakke

ZUR ERINNERUNG AN DEN
 WINTER 1942-43
 VOR PETERSBURG

Jonas Hjort Gren Eken 45086 - c. 1942
 DER KOMMANDEUR DER 2-44 INF. BRIGADE (MO)

Hingemann
 44 BRIGADEFÜHRER U. GENERALMAJOR o. W. 44

*WINTER
 1942-43*

3. KOMMER IVAN?

«Inatt kommer Ivan!»
 «Hvorfor tror du det, Dukke?» — Jo, han vil sikkert utnytte dette mørke — hvor ofte har han ikke prøvet å nå E-verket?»
 «Hva skulle han der da?»
 — «Han vil sprengte det.»
 «Hvorfor vil han absolutt ødelegge det?» — «Jeg vet ikke, men Fosse sier at det har noe med artilleriet å gjøre.»
 «Hvordan er det ellers med ammunisjon her?» — «Janssen meldte ikke av da han ble avløst.»
 «Å, det er massevis her 6 kasser og 4 bånd.»
 «Er det tomme bånd også?» — «Ja, jeg skal fylle dem straks.» — «Ser du overheadet noe?» — «Det holder såvidt, jeg har jo øvelse.»
 «Du, Ola!» — «Ja» — «Er det ikke besynderlig rolig derover inatt!» — «Jeg tenkte akkurat det samme selv. Når de er underveis så skyter de aldri, eller iallfall mindre. De er redd for å kverke sine egne.» — «Det er noe som rører seg der fremme!» — «Begynn ikke å fantasere!» — «Gi meg lyspistol, den ligger der ved siden av plassen din!»
 «Dukken skjov den store patronen inn i løpet forfra.»
 «Vent litt, jeg vil først oppheve sikringen på mg.et.» — «Så, klar!» — Lysraketten hvislet i en høy bue fremover. Så eksploderte den. Området der fremme ble lyst som dagen. Var det faktisk noe som hadde beveget seg? Krampaktig speidet de. Var det bare skyggene av trærne der ved bredden — eller?
 Ola lot maskingeværet knatre — lyssporammunisjonen feiet inn i skogen på den andre siden. Hans stille håp var at det skulle begynne å brenne der, men som alltid ble det med ønsket.
 Det ble mørkt igjen. Nå da lyset var vekk virket det enda mere trykkende.
 «Det kommer noen fra venstre!» — «Parole» — «Hanna!» — svaret kom som skutt ut av en pistol.

Sersjant Fosse klatret over barrieren: «— Dere gav meg sannelig en skrekk. Jeg var midt på flaten der fremme da lyskulen deres gikk i været. Det var så vidt jeg fikk tid til en buklanding på isen. Jeg følte meg absolutt ikke vel som skyteskive. Hva er det egentlig påferde?» spurte han.
 «Ikke noe. Vi syntes det var noen der fremme.» — «Og?» — «Vi har sett mindre enn ingenting!»
 «Mangler dere noe?» —

«Nei!» — «Har dere håndgranater nok også?» — «Det holder!» — «Hold ørene stive og på gjensyn! Husk at vi ikke kan hjelpe dere hvis Ivan angriper, vi kan ikke løpe over isen uten dekning. Så pass godt på!»

Dukken setter seg på en tom ammunisjonskasse. De tykke vaktstøvlene med filtinnlegg gjorde ham nesten ubevegelig — vaktkappen med italiensk færeull gjorde resten. Det var sannelig varmt. Dukkens hode sank fremover og snart var han i en halvveis.

«Sovn ikke, lillebror.»
 «Olas støvel traff ham ubarmhjertig i siden. «Jeg sover ikke!» — «Det er det samme pokker om du sov eller ikke. Tror du jeg vil ha strupen skåret over når Ivan kommer snikende.»

Ola jaget påny noen skudd avgårde på lykke og fromme. Da det ble stille igjen var det som om noen jamret der fremme.

«Hørte du noe — Dukke?» — «Nei!»

«Dukke, Dukke! De er der — jeg hørte tydelig skrittene i sneen!»

Som et ildsprutende uhyre så Mg-munningen ut i mørket.

«Båndet er tomt — skift — hurtig.» Etter 10 minutters forløp begynte maskingeværet å «hoste».

«Har du asbesthansker? Løpet er for varmt. Ladehemning. Hurtig, hurtig, vi har ingen tid å tape.»

Det gikk som på ekserserplassen. De hadde alle lært å omgås alle slags våpen. Nå i mørket hadde de igjen for det. Dukken tallet høyt med — 21 - 27 - 28 - Ferdig! Vi kan fortsette.

I neste øyeblikk lå det to nordmenn flate bak isbarrieren. Brakende slo en granat inn tett ved stillingen deres. Med en voldsom detonasjon ble isen kastet i været i tusen små biter. En regn av is falt ned over de to legionærer.

«Det var på nære nippen.» Ola knelet og jaget den første serie mot fienden. Påny den fryktelige pipingen. Dukkan grep etter en håndgranat. «Hvis de kommer!» Påny må begge to ned bak barrieren.

«Slår splintene igjennom her?» — «Tøys! Is er stålhardt!» — «Tror du?» — «Det merker vi tidsnok — hvis det ikke er slik, mener jeg!»

Pipingen hørte ikke opp, stadig nye granater slo inn, mange farlig nær. Russerne hadde skutt seg godt inn.

«Isen brister! Kjenn hvorledes vannet stiger! Vi må ut herfra!» Det var et fortvilelsens skrik!

«Det går snart over støvlen min.»

«Der - russerne skyter en grønn rakett!»

«Tenk om de kommer nå? Vi drukner! Vi må ut herfra!», hvisket Ola.

«Jeg vet hva vi skal gjøre. Vi løper frem foran stillingene våre og legger oss der fremme. Der venter de oss ikke og vi slipper granatinnslagene», svarte Dukkan.

«De kommer til å se oss. Det er jo ingen dekning på isen!»

«Hva så — det er alltid bedre enn å gå til helvete her!»

Anders Lysne fra Sandness

John Skaar.

Tomas Lie Lars Holten
Hochkomisar
für
Säatbestimmung
1935

Edsavleggelsen Tallingbostel
när Östling

(Det löyde for den general fustivar for 59-
Hauptamt. Steyner sjef for tyske soldater
i Norge löyer godt frem.)
Viktor Östling var soldat som en
jaktarbeid for at vi var en norsk ordning.

«Du må slepe med deg en kasse patronbånd. Kanskje det går», mente Ola Nordmann.

«Vent, når denne lysraketen slukker løper vi.»

Ola løp først. I et sprang var han over is- og snebarrieren og forsvant i mørket i retning Ivan.

Med Dukken gikk det ikke så raskt. Kassen var allfor tung. Han skulle akkurat la den rutsje ned på den andre siden, da pep det igjen.

Den bakre sneveggen ble feiet vekk ved detonasjonen. Isbrokkene slo hardt mot stålhjelmen hans. «Kjære Gud, hjelp meg! Det var nesten slutten.»

Vaktstovlene hadde han alt kastet fra seg. Da han kastet seg ned hadde kappen trukket seg full av vann, men han beholdt den på selv om den etter en stunds forløp ble stiv som et panser. Ammunisjonskassen var uhyggelig tung, med begge hendene slepte han den etter seg, mens han med små rykk beveget seg bakover i den retning han antok Ola var.

«Herover! Hvor vil du hen!» Ola nød det bilde Dukken frembod. «Hvis du fortsetter slik så havner du med enden først hos Ivan.»

«Hold kjæft! Det var bedre om du hjalp meg!» — «Hold da fred, jeg gir deg jo ildstøtte.» — «Din klovn!»

«Hysj — det er visst noe der fremme!!»

«Ikke skyl, Ola, la dem komme nærmere først!»

«Jeg ser ikke noe heller!» — «Det er bare bluff. Se hvorledes granatene slår ned i den gamle stillingen vår.»

Artilleriilden avtok. En trykkende stillhet la seg over landskapet. Dukken begynte å klapre med tennene. «Bare ikke kappen min var så stiv, jeg fryser!»

«Når de ikke skyter, kommer de. Det er alltid slik — etpar minutter venter de, så kommer de. Når de begynner å skrike «Urræ» er de igang.» — «Du, er det noe som rører seg der fremme?» — «Jeg kan ikke se noe! Har du lyspistolene der?» — «Nei, den lot jeg ligge igjen!» — «Din toppidiot!» — «Du kunne like gjerne ha tenkt på det!»

«Skyt da, de merker jo likevel ikke hvor det kommer fra!» — «Hvordan det, jeg har lagt lysspør i båndet.»

Påny knatret maskingeværet — små stot, lengere stot. Derover hvislet noen salver lyssporammunisjon bort over hodene på dem. Så taug det igjen, inntil Ola påny lot våpenet sitt tale.

Artilleriilden var helt innstillet. Bare av og til falt et skudd fra et lettere våpen.

En hel time ble de fremdeles liggende. Ola hadde følelsen av at tusen små djevler bet i fingertuppene hans. «Jeg holder det ikke ut lenger her, jeg må røre på meg i denne svinckulden!», sa han.

«Denne gangen skal du slepe på ammunisjonskisten, Ola. Det varmer. Dukken skyndte seg med å gripe maskingeværet. «Jeg skal gi deg ildstøtte.»

Denne gangen var det Olas tur. Da han, akkurat som Dukken før ham slepte kassen tilbake, tenkte han: «Hvis jeg blir kverket nå, så får jeg iallfall et skudd forfra!»

Da de nådde den odelagte barrikaden, holdt de hullene som var blitt slått i isen på å fryse til. Ingen kunst i 35 graders kulde!

Resten av natten forløp rolig. De holdt varmen ved flittig arbeide. De skuffet sne, og slo isblokker ut av myrgrunnen. Henimot morgenen da det ble lysere, hadde de påny laget et brukbart støttepunkt.

Lag, P.K.

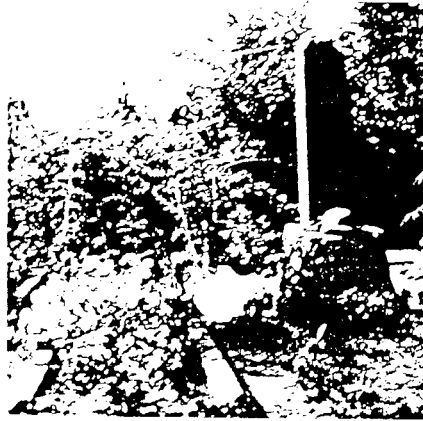
«Die rote Schulen», Pulkova ved Leningrad.

55. P.K.

Major ~~Barre~~ Barre
Fjergede

9 13
41

Amund Færevold 19.9.1941.
Katholische Kapelle 1960. Fallungbostel.

Saxvik
„Ausbilderkanone“
Grafenwöhr./Bayern

Kristoffersen
Waffenwart 2 Komp.
Łolozki / Łalkowa

4. DET STORE ANGREP

I utskjæringene og hullene i gravveggen var ammunisjonen stablet. Her og der var der lagt en bunt håndgranater ferdig til å kastes. Tause stod postene foran skyteskårene. Bare gloen av en sigarett forrådte hvor de stod. Det avblendede lyset fra en lommelykt viste oss vei.

Også russerne syntes å være kampberedt, «kuffertene» deres kom stadig nærmere. Innslagene fortettet seg, men graven bod fremdeles god beskyttelse. Vi ble vist på plass sammen med kameratene fra annet kompani. Johanson, en kjempe-lang bonde fra Øst-Norge, med blondt hår og uforstyrrelig ro som nesten gjenspeilet seg i de vannblå øynene hans var sammen med meg. Ikke engang en bevegelse i øyenlokkene hans formådde granatnedslagene å fremkalle.

Og jeg — hans nye partner — liten, munter og temperamentsfull som nå engang folk fra Vestnorge er det. Våre forfedre hadde på vikingferdene satt den edle nordiske rase stygt overstyr i Frankrike og England og tatt med seg kvinner fra disse land hjem som krigsbytte. Ikke for ingenting heter en del av Frankrike idag Normandie.

Vi to fikk oss anvist en mg.stilling i en lav bunker. Standplassen vår lå noe foran hovedkamplinjen på en liten høyde, hvorfra det gikk nedover mot Ivan. Vi ventet sigarett etter sigarett. 10 minutter, 20 minutter. Tømmene snek seg vekk, snart var åndetimen gjennomlevet. Men åndene uteble. Klokken hadde slått tre da det brøt løs. Et fadervår ville ha vært omsonst i denne stund. Her regjerte djevelen. Lufta var tykk: tre, splinter, av granater, stein og jord hvirvlet om hinanne for å forene seg i et skrikende hyl. Vi kunne ikke lenger skille mellom nedslagene. Alt skalv. Mørke jordskyer

L. A. N.

og gule svovelskyer trengte inn i standplassen vår i morgendemringen. Det var av og til så tett at vi ikke kunne se en fot for oss. Pokker også! Mg.et vårt ble revet ut av hendene på oss. «Kap-pen» var revet istykker. Flammedemperen var det ikke mer å se til. Vi satte geværet opp igjen, løpet var uskadd. Innbit, uten et overflødig ord arbeidet vi med å få satt inn mg.båndet! La gå! Det gikk jorden, kulene hvislet ut foran. Munningsflammen var vill og forrædersk, men vi la knapt merke til det og håpet at Ivan heller ikke fant tid til observasjon. Og hvis han fant det — det lot seg ikke endre nå.

Gravsystemet vårt brøt sammen. Nedslagene lot skyttergravveggene styrte sammen. Vannet løp ovenfra inn i bunkeren vår. Snart hadde det nådd støvelskaft-høyde: Herregud, vi drukner! — Hold kjæft, du kommer jo fra Vestlandet og kan vel svømme — svarte Johanson.

Ammunisjon opp! Tomme ammunisjonskasser ned, de

fulle oppå dem. Slik oppstod den fineste anledning til å sitte. Med bena hengende i vann satt vi der, våte til skinnen. Men vi merket det knapt. Etter en stunds forløp lå vi flate ovenpå og fyrte alt det vi kunne få ut av løpet. Vannet begynte også allerede å renne ut igjen fortil. Gudskjelov, høyere kunne det ikke stige. Bare inngangsdøren vår måtte ligge der nede langt under vann. Om vi noen sinne kom ut igjen? Bedre ikke å tenke. Lade, lade, føre bånd og hurtig sette inn nye var viktigere nå. Skifte løp og ikke brenne hendene, passe på hvor Ivan kastet seg ned, alt dette opptok oss fullt og helt. Her i hullet var det ennå mørkt og det var en lykke at Sween hadde lært oss omgang med mg.er også i mørke. Håndgrepene satt, de satt selv om vi kom fra to forskjellige kompanier. Enhetsdrillen som skrivebordsstrategene senere skjulte slik ut, hadde faktisk noe for seg når det dreiet seg om liv og død.

Så kom en veldig detonasjon. Vi fór sammen. Den

ene bunkerveggen brøt sammen. Vannet fosses ut, for noen minutter senere å stige påny. Nå var det et stort jordhull istedenfor bunkervegg, et granatkrater der tilvenstre. Den skarpe svovelstanken trengte forsterket inn til oss. Stivfrosne med ben og armer i krampe plasket vi omkring i vannet mens vi skjøt kasse etter kasse tom. Foran oss i morgengryet hopet det seg opp underlig forvridde brune skikkelser, likene av de falne fiender. Svinekulden var

som nålestikk, hver gang vi et øyeblikk ville slappe av rev den oss påny tilbake til virkeligheten. Dette skitthullet, dette fordømte vannet! Og hvor ble det av artilleriet vårt? Vi hadde følelsen av at det egne artilleriet slett ikke var der. Vi merket bare jordfontenene etter granatnedslagene til Ivan.

Så plutselig ble det rolig et minutt. En dødelig ro forekom det oss. Der foran jamret en eller annen. «Der avgår det en!» sa Johanson. «Mor sa alltid at det ikke faller en spurv til jorden uten at Gud vil det — har han villet dette også?» — «Herregud, hold kjæft!»

Nervene våre var spent til bristepunktet. Hvor var Ivan? Kom han nå stormende med Urræ — Urræ? Var det ikke noen som beveget seg der fremme? Han kunne kanskje alt være forbi! Nei, der til høyre knallet igjen et geværskudd, og lenger borte knitret igjen noen korte støt fra et mg. Foran oss forble det også rolig. Den sårede hadde hørt opp med å skrike, han stønnet ikke engang lenger.

En gang i en slik pause sang plutselig en fugl derute. Det var et bud fra livet. En fugl i dette helvete! Og akkurat her. Det var som faren vek fra oss — men ikke lenge, så begynte det igjen.

Reidar Holand

Torstein Røtbo

Rinneberg

Christoffersen Smedvik

Svendsen

Sambandsfolkene våre ydet det utrolige denne natt. Mellom eksploderende granater, stein og jordstykker som ble slynget rundt i luften, krøp de frem og tilbake, fra hull til hull, mens de utnyttet hver dekning. En av dem ble begravet og påny gravet frem av sine kamerater. Man bar ham bort, men han levte fremdeles. De hadde bare ett mål: å oppretholde forbindelsen. Av dem avhang det om infanteriskylset vårt kunne gripe inn riktig og rett-tidig, eller at våre reserver rett-tidig kunne stenge av et gjennombrudd.

En av bataljonens sambandsfolk utbedret 36 ganger en telefonforbindelse og han krøp alene og ubemerket til forbindingsplassen da han ble truffet i foten av en splint. Ikke før var han forbundet før han grep en krykke og påny humpet frem. Halsstarrige brødre, disse guttene våre, tenkte Onkel Doktor — og ufornuftige er de også!

En hel russisk bataljon forblødde foran stillingene våre. Det lykkedes ikke Ivan å bryte gjennom. Da morgensolen langsomt steg opp over slagmarken, kunne vi se hvorledes sanitetsfolk fra den røde hær berget noen av de sårede. Vi innstillet ilden. Kampen døde langsomt hen.

Da Johanson og jeg tok avskjed fra de andre, hadde Torstein og Dukken alt gått i stilling. Det skulle vise seg at begge hadde vært heldige — de hadde faktisk havnet i et rolig hjørne, i død vinkel for artilleriet.

Men Misjonæren hadde gått enda lengere. Da resten av gruppen Fosse kom forbi en geværstandplass ble han anvist plass der. Da han igjen var alene, begynte han å ta sine omgivelser nærmere i øyesyn.

«Ubehagelig hjørne her!» Han tallet håndgranatene som lå i jordhullet. 4 stykker, ikke meget akkurat. Forhåpentligvis fikk han ikke bruk for dem!

«Heisan» — der kom det noe, han dukket seg. Foran gravkanten detonerte en granat med et skarpt smell. Skade? at han ikke hadde vatt i ørene sine.

Det ble stadig verre. Han bøyet seg i graven og begynte å trykke patroner på «skinnen» som lå ved siden av. Disse skinner var en fin oppfinnelse. Stadig 5 skudd inn i magasinet.

Han siktet nøye — derborte beveget Ivan seg forbannet frekt. Kanskje de trodde at han ikke våget å skyte for ikke å bli betenkt med granat-dråper? Han hadde alt vennet seg til brakehe, de kunne bare komme, han skulle ekspedere dem. Nok engang siktet han nøye.

— 3 — 4 — 5 — 6 skudd, det hadde vært et i løpet også. Sluttstykket tilbake, lade påny. Det ble virkelig ubehagelig — Ivanene skjøt betenkelig nøyaktig. Hvorledes var det med Ola og Dukken, tro? De var gått fremover. Påny bøyet han seg og fylte patronaskene proppfulle med oppskinnede patroner. Men akkurat da han skulle rette seg opp igjen, hylte det i luften. Det var forferdelig. Et serienedslag: — Stalinorgel! Misjonæren klørte seg fast i standplassen sin. Jorden omkring ham ble revet opp — den ble slynget opp. Der hvor det før hadde vært en grav var det nå bare et sammenraset villniss. For noe svineeri! Myrvannet og den leirete sølen stod til maven på ham. Geværet holdt han fremdeles i hånden. Ut herfra, jeg må ut! Påny hylte det over ham, han hadde ikke dekning lenger, men kunne ikke komme vekk. Nedslagene lå lenger tilbake. Enten eller annen nordmann kastet en tåkegranat. En stripe hvit røk la seg foran stillingen. Den siste anledning. Nå eller aldri!

Han stemte hendene mot sideveggene i gravhullet sitt. Langsomt beveget kroppen hans seg oppover. Hva var det? Støvlen hang fast. Knobelbecherne ble igjen der nede. Med all sin kraft presset han på, ansiktet hans ble rødt av anstrengelsen. Så satt han på gravkanten. Nå hadde han ikke bruk for fotklutene heller. Han viklet dem av og ble et øyeblikk forskrekket over de svarte bena som lo mot ham. «Det kunne være på tide å klippe neglene!» tenkte Misjonæren, så krøp han på alle fire forover.

Bak to døde russere fant han god dekning. Redslen som hadde grepet ham da han satt fast i hullet var veket for kampfeber!

Ved siden av seg så han andre kamerater krype. De krøp mot fienden bort fra artilleriets rekkevidde.

Da russerne for tiende gang gikk til storm ble de liggende i den uventede og heftige ilden til forsvarerne. Forvirringen som oppstod ved legionærenes stillingbytte bragte Ivan ut av konseptene. Kamplarmen ebbed langsomt ut.

Det var blitt rolig, bare enkelte skudd knallet hist og her. Der ute krøp enkeltvis noen brune skikkelser bakover. Vi lot dem krype, det var sårede fiender. Foran stillingene våre hevet det seg en hånd som holdt en hvit duk, det var en overløper. Forsiktig ble han hentet inn og bragt bakover.

De spanske rytterne våre var skutt i filler, stikkgravene våre ut i Ingenmannsland kunne vi bare ane. Men noen få holdepunkter, slik som en sønderskutt panjevogn, var tilbake. Det orienterte vi oss etter slik at vi ikke gikk i våre egne minefelter.

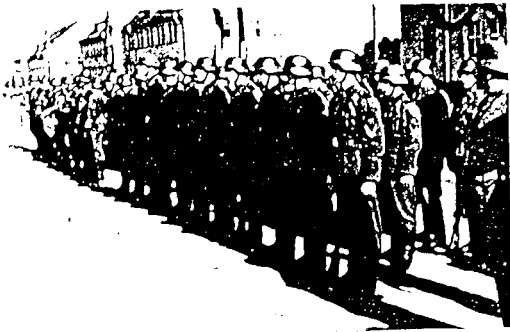
Av og til bragte morgenvinden stønningen fra de sårede som var blitt liggende der ute foran stillingene våre over til oss. Denne fordomte krigen! Vi oppfylte vår plikt her ute, men vi lærte å hate krigen. Måtte våre barn forstå oss. Å hate krigen betyr ikke viljeløst å bøye seg for fienden. Det ville ikke være norsk.

En ordonans kom til hullet: Lever dere ennå! Er dere der alle sammen! Herregud, ja vi var fremdeles der. «Hvorledes har det gått med de andre — vet du det?» spurte vi. — «Dere kan straks spørre dem selv!»

Maskingeværet vårt ville ikke mere. Det så fryktelig bulete ut. Det var så brennvarmt at de uundgåelige vanndråpene danset og freste da det ble båret gjennom diken «vår». Intet som her ute! Vi krøp mere enn vi kunne gå, gjennom de sønderskutte stillinger til troppsjefens bunker.

Weymar i Fallingboste

Kompanistaben Kapt. Wraal

H. Løndh. Postmesteren
28. 8. 42. Th. Salo

Gøllskogen/Drammen
20 Juli 1941. Svendsen

Jvar Sveen
Zugführer II Tropp.

Namerudalen Lys P.K.

M. O. Porsen

Kom Ikin Lys P.K.

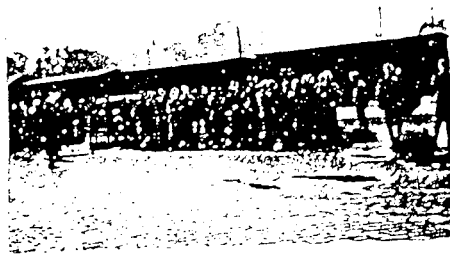
Rønneberg, Lilleide, Svendsen.
Finskøy, Korwa
Her bode de Sjøskan - Mamwa Dahl

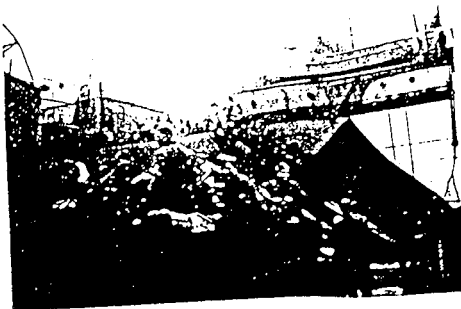
S. A. Herøpp Lys P.K.

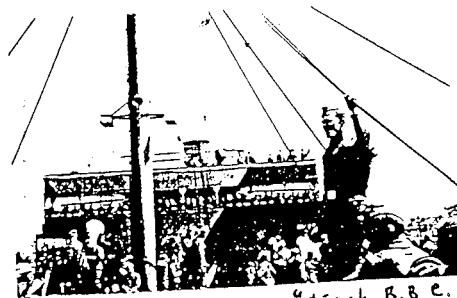
Bjølsem skole / Bjøllskogen
Oslo 1941

Isvaldsen & Tjervein
Oen. Johannesen & Børdsen & Stebb
Tjervein & General

"JL'd Arc" Oslo/DtA Hammen-
Hamberg.

Nach der "Versenkung" durch B.B.C.
Etter at B.B.C. hadde "senket" oss

5. MOTSTØTET.

Et russisk angrep var avslått, det hadde vært heftige kamper, men de norske legionærer hadde kunnet holde sine stillinger.

Gjennom tåken lyder de dempede stemmer fra to legionærer:

«Det var nære på — der bak ligger de døde russere.» — «Jeg begriper ikke hvorledes de kunne komme gjennom piggrådhinderne våre og minene — vi har jo haugveis av miner foran stillingen.» — «De var alt i graven, det må aldri hende mere!» — «Vi har jo selv skylden!» — «Iforgårs var det 6, i ettermiddag 2. Tror du da at russerne kan spare rundt som de vil?» — «Hva mener du — jeg forstår ikke hvor du vil hen?» — «Overløperne naturligvis!» — «Slik er det — vi har halt inn overløperne — og russerne har observert nøye!» — «De kom på forskjellige steder. I løpet av dagen har de gjort stikkprøver!» — «Bare tenk på det: å ofre egne folk på den måten.» — «De var sannelig modige, slikt noe ville ikke jeg ha gjort!»

«Har alle fått efterforsyning med ammunisjon?» Sersjant Fosse spenner stålhjelm sin fastere — så stiller han neste spørsmål: «Er "die geballten Ladungen" klar?» — «Alt klart!» kom svaret. — «Sammenlign klokene! Vi gjør et motstøt, Ivan har fått plunder, de er om hverandre, det vil sikkert gå bra. De må ikke få komme tilro. Når vi er der over må vi slåe og brøle som om hele hæren var i anmarsj. Dere vet hva dere har å gjøre!»

«Først og fremst er det viktig at vi ikke mister forbindelsen med hverandre — parolen er «Oslo». Ikke mist forbindelsen», gjentok underoffiseren.

«Det er lettere sagt enn gjort. Når morgentåken blir

tettere, så vet ikke en kjefthvor den andre er.»

Jeg var redd. Slike motstøt var ikke akkurat min bransje. Etterpå var vi som regel etpar mann mindre. Bare denne fordømte tåken var uhyggelig nok. Foran i forsvinningsdrakten min hadde jeg stukket sigaretter. Før jeg kom til Russland hadde jeg vært ikke-roker. De lange vaktene, de vanskelige øyeblikkene hadde gjort mine beste forsetter til intet. Jeg røkte som en skorstein. Det beroliget, det var herlig oppfriskende. Begjærlig trakk jeg røken i fulle drag ned i lungene — så kastet jeg vekk halvparten.

«Skal vi sette på bajonetten?» — «Vås! Skyte skal du om du bare ser en skygge.»

Ut av tåken dukket det

nok etpar kamerater — vi var fulltallige. Alle 14 er der.

«Sturmann Olsen! — Er Olsen her?» — «Her!» Misjonæren trengte seg frem forbi oss. Disse gravene kunne godt vært noen centimeter bredere. Noe leire og sneslaps losnet fra veggene og klasket ned i isvannet på bunnen av graven. Siden værromslaget begynte, lå det tykk tåke over dette myrlandskapet. Helt til denne dag begriper jeg ikke hvorfor Peter av Russland akkurat måtte bygge en havneby her.

«Hva er det jeg skal gjøre? Melder meg til tjeneste!» misjonæren rettet seg opp.

«Du tar den ene halvparten, jeg den andre. Du ruller som avtalt opp fra høyre, jeg overtar den andre si-

den», sa sersjant Fosse. «Men kom igang nå — Ivan har hatt nesten ti minutter å samle seg på, vi må skynde oss.»

Foran oss detonerte en mine, men det var ingen smertensskrik å høre. Tåken forsterket smellet.

«Skittvær — det er ingen ting å se!» Maskingeværet vårt måtte løpe tilslutt. Torstein hadde inntatt plassen til Misjonæren.

«Du, han vil drive det til noe!» sa jeg. — «Hvem?» — «Misjonæren naturligvis.» — «Du kan ha rett. Han har fått utlevert et godt hode og han bruker det også!»

«Det ville ikke være noe for meg, jeg vil ikke være foresatt. Jeg er redd, helst løp jeg min vei», hvisket jeg til Torstein.

«Og hvis du var hjemme igjen, så ville du straks melde deg som frivillig påny. Jeg er også ofte redd. Den innvendige «svinehunden» kaller de tyske kamerater det. Bare når det går riktig hett for seg er jeg ikke redd, da blir vi revet med av kamphendelsene», mente Torstein.

«Ja, akkurat slik er det!»

Torstein og jeg gikk langsomt videre, de andre forsvant for oss i tåken. Etter en stunds forløp nådde vi en feltvei som gikk parallelt med fronten. Den lå noe nærmere de russiske stillinger enn våre. Her i Ingenmannsland var en liten høyde som stakk opp 1-2 meter over terrenget. Der gjorde vi holdt og stillet opp maskingeværet vårt.

Foran i tåken var det noe som beveget seg. «Det er Ivanene, pass på!» Fosses stemme gjallet gjennom tåken — i neste øyeblikk spyttet maskinpistolen hans død og djevel. «Gå på, intet som å gå på!»

Påny kom skikkelser tilsyn og forsvant igjen. — «Kunne det være våre?» — «Bare ikke skyt, vår oppgave kommer først når de går tilbake» sa Torstein. — «Førhåpentligvis går de ikke i minefeltene.» — «Ivanene har sikkert fjernet minene sine. Du så jo hvorledes de

Sersjant Weymann og legionærer

Garnes

Mohannesen t

Gamborg Nilsen Weymann t

Lhammer t

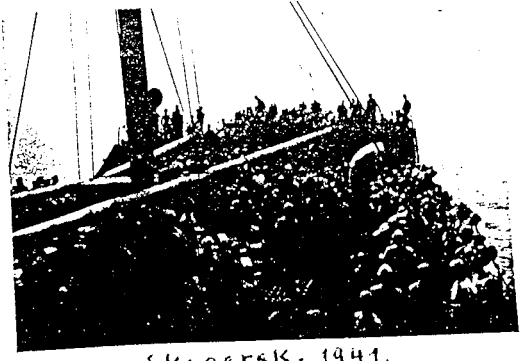
Kradsheim

Wallentinsen N:ls Landet

Bert Bert

Ein Johanne

1' 21

Skagerak. 1941.

Julepost. 1943

sprang frem overalt igår da massene veltet mot oss. Dessuten har de jo ført frem angrepet sitt over disse minefeltene inatt!» — «Ja, ihvertfall har de en åpning hvor de nå løper inn!»

Som blodhunder hengte kameratene seg på Ivanene. Bare ikke tape dem av syne! Dukken hadde nesten stupt på hodet ned i russegravene. Ivanene hadde hoppet over dem og løp videre. Ola kom etterpå, han klarte det ikke så raskt, for sprenngladningene som han bar sammenknyttet over skulderen var veldig tunge.

«Bøy ikke av til venstre, vi må til høyre!» ~~Åh, det er bakken~~ ~~der det er bakken~~ Ola ~~kom~~ ~~forsøkte~~ forsøkte å holde tritt. «Ikke så hurtig, jeg klarer det ikke! Stopp, stopp! Her er en stilling og en bunker!» sa han og kastet en ladning inn. Så løp han tilbake for å stanse de etterfølgende kamerater et øyeblikk.

Dukken tok med bankende hjerte stilling ved et gravhjørne. Også Ivanene hadde gravet sikk-sakk-linjler for å beskytte seg mot splinter. Et ildblaff og en detonasjon som truet med å rive i filler trommehinnene var resultatet av ladingen. Noen trebjelker og bord ble virvlet gjennom luften.

Ola løp videre. Her var en gaffel. Der kom det en! Et skudd knallet, et kraftig slag og han følte en bitende smerte i ansiktet. Han kjente etter med hånden. Den ble blodig. Han hadde instinktivt fyrt av geværet sitt. Russeren hadde veltet om bakover, sannsynligvis var han død. Han måtte videre, skrittet over hån, og de andre legionærer fulgte.

Han snublet nesten over nok en fallen fiende. Så nådde han igjen Dukken. Fosse og Dukken stod foran nok en stilling og tilhørende bunker. Med en lommelykt lyste de inn. Tom, bare en vill uorden hersket derinne. «Du, de har sild! Der ligger en sild, den tar jeg.» — «Er du forrykt, Dukke! Intet, slett intet må røres. Ola, sprenng!» beordret sersjant Fosse.

«Kast håndgranater inn!» — «En - - fem - - åtte - - Rummmms!» Hele innretningen sank sammen.

Etpar kamerater løp forbi Dukken og Fosse. «Det er noen fremdeles der fremme!» ropte de.

Andeaktige detonasjoner og knallende skudd lød gjennom tåken.

Legionærenes dyriske brøl fikk det til å gå kaldt ned over ryggen på oss der bak i Ingenmannsland. De spilte rollen som «masse» godt, guttene.

Olas sprenngladninger var brukt opp og han kunne atter løpe, men plutselig stanset han. — «Dukke, kom hit, her ligger en av våre.» — «Hvem er det?» — «Helge. Herregud, det også. Tjukken!» — «Lever han ennu?» — «Ja, men han blør som et stukket svin. En håndgranat har nesten revet av ham den ene foten.»

Helge stønnet: «Ta meg med tilbake — vær så snild!» «Vi skal nok få deg med, hittil har vi ikke ladt noen sårede bli liggende igjen. Hvis du hadde spist litt mindre, så ville du ikke ha vært så tung. Men vær ikke redd, Tjukken, du skal nok komme med selv om jeg skal slepe deg stykkevis!»

Dukken var helt blodig på hendene. Med forsvinningsbuksen sin hadde han forbundet foten.

«Hva er det iveien her?» Sersjant Fosse kom bort til ~~oss~~. Han skulle nettopp gi

en ordre da en ropte «Parole.»

«Oslo» — «Oslo». Misjonæren! ~~It~~ var atter samlet. «Oppdraget utført! 4 stillinger sprenngt! Hvem er det som ligger der?» — «Tjukken» — «Helge! Det var jævli! Jeg har også en — han er vingeskutt, men han løper av seg selv!»

«Hvor ble det av Fosse?» — «Han er gått bakover. Vi har tatt en fange.»

Fosse kom tilbake, bak ham de andre med fangen. «Vi har to sårede.» — «Pluss meg!» Ola meldte seg: «Streifskudd i ansiktet!» — «Skudd i kinnet! Klarer det seg med et plaster?» — «Å, du vil ha Verwundetena-

zeichen?» — «Naturligvis — — Etter krigen skal jeg bli skraphandler!» — «Hvis de deroppe hører oss så blir vi hengt opp.»

«Vi må tilbake, ellers besinner Ivan seg. Hittil har han ikke sloppet løs en eneste granat. Men snart bærer det nok løs!»

Vi som lå bakenfor hadde forstått hvert eneste ord. Nå måtte kameratene snart dukke frem av tåken. En rød rakett ble skutt opp på skrå foran oss. Det var tegnet til artilleriet om at legionærene kom tilbake.

Som skygger dukket de første frem av tåkehavet. En bar en kamerat på ryggen. De snek seg forbi oss, den ene etter den andre. Vi tallet halvhøyt. Der kom to til. Den ene ble støttet av sin kamerat. «Det mangler fremdeles to!» sa jeg.

Der kom de. De hadde slått inn på en feil retning. — «Herover!»

Fosse dukket opp ved siden av oss: «Nå går vi tilbake alle sammen, artilleriet vårt vil straks spille opp.»

Han hadde knapt sagt det, så kom kuffertene susende alt. Tilbaketoget var sikret! Vi hadde ikke løst et skudd. Jeg sikret maskingeværet. Foten på geværet ble slått tilbake.

«Jeg er hundetrett. Klokken må være 9 på formiddagen alt. Etpar timers søvn, så er det på vakt igjen!» gjespet Torstein ved siden av meg.

2 Kompani på marsj
fra Falkingbostel til
Bereen.

Söhne Europas:

Als ich die Uniform der norwegischen Freiwilligen-Legion anzog, war dies nicht rein zufällig. Wenn auch die Meinungen über uns auseinandergehen; wir haben nicht nur gegen etwas gekämpft, wir haben auch für etwas gekämpft.

Als wir die ersten Schritte in den Uniformen der Legion und der deutschen Einheiten der Waffen-SS taten, da waren wir gekommen, um unser Vaterland und unsere Kultur, das Erbgut unserer Väter, zu verteidigen. Wir waren nicht so töricht zu glauben, daß die Soldaten „auf der anderen Seite“ nicht auch eine Kultur und einen Glauben hatten; aber wir wollten uns diesen anderen Glauben nicht aufzwingen lassen. Er war uns fremd, so fremd, daß wir mit der Waffe in der Hand unser Vätererbe verteidigen wollten.

Dort draußen, wo die Morgensonne uns grüßte, wo sie im Rücken unserer Feinde schien, lagen wir neben unseren Kameraden aus den verschiedenen europäischen Ländern; bereit, unser Blut und junges Leben einzusetzen. Dort wuchs etwas heran, was wir in uns getragen hatten. Dort wuchs Europa als Nation. Zum erstenmal erkannten wir den Wert unserer Kameraden aus den anderen Ländern. In der Feuertaufe wurden wir eine Gemeinschaft, und gleichzeitig wuchs der Glaube an Europa. Wie oft lagen wir nicht dort draußen in den Erdlöchern und bauten Europa im Gespräch und im Gedankenaustausch. „Europa der Vaterländer?“ Ja,

das war es! Aber die Vaterländer sollten sein wie wir, Glieder einer Gemeinschaft in einem künftigen Staat, in einem Staat, in dem Eigenart und Würde der einzelnen Nationen gewahrt wurden, doch den Interessen der größeren Gemeinschaft unterstellt. Einer Gemeinschaft, die unsere Völker, unsere abendländische Kultur und Freiheit für unsere Kinder erhalten sollte.

Sie sollte mehr sein als nur ein Bund europäischer Staaten. Sie sollte eine europäische Nation der Vaterländer werden.

Das war es, was uns an die Zukunft glauben läßt, was Kerkerhaft und Erniedrigung ertragen ließ: unser Glaube an Europa.

Ivor Hjørn Svendsen
Feldpost-Nummer 45086-C

Der Freiwillige

Nr. 4. 1962.

„Unser Kommandeur“

In unserer Nummer 2:62 las ich doch einen Aufsatz über einen gewissen Fritz von Scholz, der 1942 als Regimentskommandeur an der Südfront gedient hat. Als ich dies las, sah ich vor mir den neuen General, den wir im Frühjahr 1943 vor Leningrad bekamen – einen kleinen, halber Mann im Ledermantel, mit Gebirgsjägermütze und einem dicken Knüppel, Name: General von Scholz. Das muß er doch unbedingt gewesen sein! Genau wie der Verfasser des Aufsatzes diesen Kommandeur schildert, habe ich den General von meiner einzigen Begegnung mit ihm in der Erinnerung bewahrt:

Wir lagen etwa hundert Meter vor den russischen Linien; ich war damals der Norwegischen Legion als Kriegsberichterstatter zugeteilt. Von unserem Graben verlief ein Laufgraben direkt nach vorn, unter den Stacheldraht weg, und verlief sich irgendwo im Niemandsland. Wer ihn ausgehoben hatte und welchem Zweck er dienen sollte, ist mir nie klargeworden. Ich stand am MG dicht am Laufgraben, und auf einmal sah ich diesen kleinen Mann im Ledermantel auf mich zukommen. Er grüßte freundlich mit seinem faustdicken Knüppel und sagte: „Saukälte, nicht wahr, Kamerad?“ – und legte sich auf alle viere, um ohne viel Umstände in den nach vorn gehenden Laufgraben zu kriechen.

Ich sah ihn noch ein Stück robben; dann verschwand er, und erst eine ganze Weile später sah ich etwa fünfzig Meter draußen die Gebirgsjägermütze wieder auftauchen. Obwohl das Gelände von russischen Scharfschützen nur so wimmelte,

gab er sich reichlich Zeit, von dort aus die Lage zu erkunden.

Auf einmal kam unser Kompaniechef gerannt: „Hat jemand den General gesehen?“ Ich zeigte nach vorn: „Er ist den Iwan besuchen gegangen, Untersturmführer.“ Der Ustuf. schlug sich vor den Kopf und stöhnte: –

Während des gleichen Besuches soll sich übrigens ein netter Zwischenfall abgespielt haben, den ich leider nicht selbst miterlebte. Ich hörte nur die Kameraden davon erzählen:

Schütze Olsen von der Legion stand auf Posten, es war spät abends und duster. Auf einmal kommt eine Figur den Graben entlang – und was für eine! – im Ledermantel, mit Gebirgsjägermütze und Stock, ohne Dienstgradabzeichen. Verdächtig! Schütze Olsen ergriff seinen Karabiner 98 K und verlangte das Lösungswort. Er bekam es aber nicht, sondern der mystische Mann wollte nur wissen, ob etwas los sei. Vielleicht verstand er kein Norwegisch, jedenfalls waren die Deutschkenntnisse des Schützen Olsen auch äußerst bescheiden. Olsen ließ sich nicht beirren:

„Wer kein Lösungswort konnte, war anzuhalten und zum Gefechtsstand zu führen.“ Schütze Olsen steckte dem Mann seinen Gewehrlauf in den Bauch und kommandierte: „Kehrt marsch!“ Der fremde Mann gehorchte; ob er vor sich hinschmunzelte, konnte Olsen bei der Dusterheit nicht erkennen. Er führte den Mann zum Kompaniegefechtsstand und meldete: „Verdächtige Person im Graben angetroffen – hat kein Lösungswort gekonnt!“

Der Kompaniechef machte vielleicht Augen, nahm Haltung an, grüßte und wollte den unglücklichen Schützen Olsen gerade durch die Kartoffeln ziehen – aber grundlich! Doch der General winkte ab, schlug dem großäugigen Schützen auf die Schulter und sagte: „Recht so, mein Junge, hast deine Pflicht getan!“

D. Gj., Oslo

Bunker for troppstaben. 123 P. 15

Rolf Fjengen Fjenglebung, Arthur Rüst, Ziegel-ukoufer
Troppsjeff Arne Nilsens bunker foran kyst 6662,
Kinningsdal (den norske Legion, Kyst 1.)

Ernst Moritz Arndt,

der Rufer für Vaterland und Freiheit:

„Wo dir Gottes Sonne zuerst schien, wo dir die Sterne des Himmels zuerst leuchteten, wo seine Blitze dir zuerst seine Allmacht offenbarten und seine Sturmwinde dir mit heiligem Schrecken durch die Seele brauseten: da ist deine Liebe, da ist dein Vaterland. Wo das erste Menschaug sich liebend über deine Wiege neigte, wo deine Mutter dich zuerst mit Freuden auf dem Schoße trug und dein Vater dir die Lehren der Weisheit und des Christentums ins Herz grub: da ist deine Liebe, da ist dein Vaterland.“

„Da ist Freiheit, wo du leben darfst, wie es dem tapfern Herzen gefällt; wo du in den Sitten und Weisen und Gesetzen deiner Väter leben darfst; wo dich beglückt, was schon deinen Ureltervater beglückte; wo keine fremden Henker über dich gebieten und keine fremden Treiber dich treiben, wie man das Vieh mit dem Stecken treibt.“

«Ja, du har rett Larsen Berg. På en eller annen måte føler jeg meg forpliktet til å gå med — dessuten, jeg vil også gjerne være med ved avregningen — jeg ser alt meg selv krysse opp hos foreldrene hans.»

Solen stod allerede høyt på himlen da vi lot de siste sandsekkene bak oss. Snart dukket vi ned i skrotet — over femti meter førte denne vei gjennom Ingenmannsland. Bortsett fra geværet hadde jeg fornøyelsen av å ha en brøpøse med nesten 6 kilo sprengstoff, 2 lunter og to fenghetter dinglende bakpå. Larsen Berg behøvet som «fører» for foretagendet naturligvis ikke å bære noe — det er alltid de små

tykke som — Sprengsakene var noe gammeldagse, men oj! I Norge ble hele klippeblokker jaget til himmels med det, så der ville man ha ledd hvis vi ikke her hadde kunnet feie vekk et pansertårn!

Vi gikk forsiktig frem, for igrunnen hadde vi begge to ikke liten lyst til å leve videre. Når Berg hadde funnet en god dekning, gikk han i stilling til jeg hadde fullført samme manøveren lengere fremme. Herunder kontrollerte vi veien i hele dens bredde. Det gikk meget langsomt, vi innprentet oss nøye dekningsmulighetene for et tilbaketog — Ivan var en forslagen fiende, kanskje lå det miner eller fangsnorer her også. Men vi så ingen.

Da vi hadde lagt mere enn halve strekningen bak oss, ble Larsen Berg som var foran meg, liggende. Med hånden vinket han at jeg skulle krype frem til ham. Da jeg lå tett ved siden av — hvisket han nesten uhorlig til meg: «Se der, Jensen — der ligger det en!» Faktisk, jeg kunne se knobelbecherne. Forsiktig krøp vi nærmere ved siden av hverandre. «Det er en av våre kamerater. Han har en ørn på brystet!» — «Det er en tysker!»

Jeg krøp videre frem til ham og det mine øyne så var fryktelig. Hodekjøttet var allerede sort, øynehulene var innfalne, her og der i ansiktet stakk de gråhvite knoker gjennom. Ansiktstrekene var ikke til å kjenne lenger. Den ene hånden var uten kjøtt, om hodet surret tykke svarte fluer som var lokket frem av den stikkende mid-

dagssol. «Hvor kommer de egentlig fra?» — «Hva?» — «Fluene naturligvis». — «Jeg er da ingen zoolog!»

«For noe svineri!» — «Å råtne slik! Deres sønn falt for fedrelandet — En eller annen tyk pamp holder tale på helteminnedagen.»

«Men, hvem er det —?» — «Har det vært en SS-enhet foran oss her?» — «Jeg vet ikke, det må vel det, ellers ville det ikke ha ligget noen døde her. Han må være fra Totenkopf — var brigaden her dengang —?»

«Da må han ha ligget her i over 7 måneder — sneen har bevart ham så godt!»

«Det er bra at de pårørende ikke kan se oss når vi er falt — slik som her mener jeg. Krig er egentlig det mest gemene som finns.»

«Men, det vil alltid finnes krig.» — «Hvorfor?» — «Det begynner jo allerede ved missunnelsen hos den enkelte.»

«Nei, Larsen Berg, hvis vi ikke tror på freden, så vil det heller ikke bli noen fred. Hvis statsmennene etter å ha laget krig også måtte være med som alminnelige soldater, så ville det ikke bli noen krig.»

«Du vil ikke si at du er pasifist?» — «Nei! Soldater må det finnes for å opprettholde ro og orden, de skal være statenes politi. Den som ikke kan verge seg må dø. Det er ikke riktig, men det er slik. Kanskje naturen selv vil at det skal være slik. A kunne verge seg betyr imidlertid ikke på langt nær krig!»

«Skal vi ikke se etter om han har soldbok?» — «Nei!» — «Jeg gjør det ikke!» — «Mener du at jeg skal gjøre det. Har du ikke hørt om likgift?»

«Jeg prøver likevel — av hensyn til de pårørende», sa jeg. — «Ivanene har for lengst tømt lommene hans!» — «Ikke hvis han har ligget under sneen.» — «Du kan ha rett», hvisket Larsen Berg tilbake.

Uniformen hans var bare en våt sekk trass i den stikkende vårsol. Da jeg boyet meg over ham slo en fryktelig stank mot meg. Slik han lå kom jeg godt til brystlommen hans. Larsen Berg var krøpet noen meter videre og sikret. «Soldboken er der!»

— «Vær litt mere stille, vi vekker jo opp en hel bisverm!»

«Du, boken er helt tykk, en eneste masse — klaffen er løs — vakkert bilde — jeg kan fremdeles se nøyaktig hvorledes han så ut — Her er en kvinne — Vakker, hva?» — «Hva heter han?»

«Det er visket ut, jeg kan ikke lese det!» — «Her er lommestørkleet mitt!» — «Hva skal jeg med det?» — «Tulle det rundt lommestørkleet og stikke det i brøpøsen — så vet jeg hvor det ligger hvis du skulle få ditt.» — «Hold kjeit!»

Jeg krøp videre forbi min kampfelle for å ta stilling ved siden av den første stridsvognen. Nå kunne det bære være noen meter til Ivan. For sikkerhets skyld la jeg geværet mitt mellom to eker i en vellet panjevogn. Så, nå kunne Ivan komme! Denne gang skulle jeg sikkert treffe!

Larsen Berg krøp videre forbi meg. Da han hadde nådd bakerste kjederekke på den siste panser, ble han liggende. Forsiktig hevet han geværet. Da så jeg ham, jeg også. Som et elektrisk støt gikk det gjennom kroppen på meg. Knappt fem meter borte stod kamerat rødearmist. Han hadde feltue på — jeg kunne nøye se stjernen. Ganske rolig snudde han seg med ryggen mot oss. Larsen Berg ble liggende med geværet i anlegg. Var han blitt forrykt, hadde han hemninger fordi Ivan vendte ryggen til oss — skyt! ville jeg helst skrike til ham. Av og til knatret et maskingevær til venstre for oss. De «trette» anslagene til de russiske våpen var ikke til å ta feil av.

Pfiff — Rummms! Et nedslag langt bak. Nøyaktig samtidig, kort og hardt knallet et skudd. Russen skrek ikke engang — tilsynelatende uten grunn sank han sammen. I dette øyeblikk tenkte jeg: «Hjemme ville dette vært blankt mord!» Men her gjaldt andre regler og lover: «Skyt først eller dø!»

Hva er nå på ferde? Der satt jo nok en russer. Den første hadde skjult ham. Et slikt tåpelig ansikt har jeg ikke sett hverken før eller siden. Han satt rett bak stridsvognen og stirret med åpen munn på kameraten sin.

«Også du for Bert!» — Jeg sikket nøyaktig og trakk

av. Ved siden av meg knallet nok et skudd. Om før eller etterpå vet jeg virkelig ikke. Jeg var riktig ergerlig. Ivanen var falt over kameraten sin og heller ikke han rørte seg mere.

Da vi i flyvende fart bragte sprengladningen vår i stridsvognens tårn, som faktisk var innredet som et «rede» og hvorfra vi kunne se direkte inn i sporvognen hvor Bert var falt, kunne jeg ikke holde ergrelsen min tilbake og sa til Larsen Berg: «Det var min! Hvorfor skjøt du to ganger?» — «Fordi jeg treffer!»

Vi la to lunter ut og tente på. Fresende åt flammen seg langs luntens mens vi sørget for å komme unna. Russene hadde ennå ikke merket noe. Da vi brøt opp kunne jeg skimte en lue og gevær — men nå spillet det ingen rolle lenger. Vi hadde alt lagt den falne tyske kamerat bak oss, da en veldig detonasjon bak oss jaget en rød stikkflamme mot himlen. «Forhåpentlig er tårnet borte nå. Hvis dett ikke er nok, så vet jeg ikke hva vi skulle ha brukt!» — «Vi tente på fra to sider, det må ha gått bra.»

Kort etter begynte russerne med en voldsom ildgivning. Vi ble tvunget til å tilbakelagge de siste 10 meter til sandsekkbarrikaden krypende på maven. Med mg. og bombekastere forsøkte våre kamerater å tvinge fienden til ro. Det lykkedes også. Et til to sprang og vi var i sikkerhet. Soldboken gav vi til kompanisjefen.

Sukuddean | Larsen - Berg
Cla Strandt 21.
N. Kolay van Weymar
† 14.4.42.

Sol og varme i skyttergraven.

7. VEDDELOPET.

I løpet av sommerdagene hadde vi til og med timer da vi i «lett» beklædning gjorde vår vakttjeneste. Når en post i badebukser, med knobelbecher og omgjordet med kobbel for patraskene og med den foreskrevne stålhjelm på hodet dro på vakt, gjorde han i første øyeblikk et noe fremmedartet inntrykk. Dog, det ladde gevær i høyre hånden hans vitnet om stundens alvor!

Det var ikke bare varmen som forsterket vår kjærlighet til badebukser. «Endelig en gang uten lus!» Larsen Berg, som en gang hadde fart tilsjøs, beskuet sin nakne overkropp med de røde striper etter kløesår. «Så ilde var det ikke i Sør-Amerika. Der var ikke bestene så underernærte.»

Forsiktig brettet han kanten utover: «Her er også et par slike nydelige, små hvite dyr — Så, kom her — rolig — pent opp på neglen min!»

Interessert så jeg på, så flott klarte ikke jeg det. Lusen satt midt oppe på tommelfingerneglen. Så la han fagmessig den andre tommelfingerneglen oppå og trykket til — Kikk — Det var tydelig å høre da skallet revnet — «Et hem-

melig russisk våpen mindre!» — «Hemmelig? Det er alt annet enn hemmelig!» — «Hva levet alle disse lusene av da det ikke var krig her?» — «Hadde du ikke lus hjemme da?» — Larsen Berg rakk akkurat å kaste seg ned før knobelbecheren min knallet i gravveggen bak ham.

Bortenfor oss, der hvor overløpergraven endte i løpegraven, hadde vi gravet ut litt bredere. Rommet her ga akkurat plass til å bygge opp et lite bord. Platen hadde en gang tjent som dør i en russisk flyverkasserne. Ved kunstferdig saging hadde vi fått frem en nesten kvadratmeter stor flate. Som fotter hadde vi slått to peler ned i jorden. Alt vitnet om solid og dyktig arbeide.

Larsen Berg var stadig i bevegelse og merket ved hjelp av en lekte opp like store avstander på platen, mens Ola Nordmann, jeg og misjonæren ga gode råd. Den store dag var kommet. Leningrad-løpet skulle finne sted!

«Hold lekten litt!» — «Hold rett ellers får den der en fordel!» Larsen Berg trakk en strek med kritt. Tilsist var det fem vakre nøyaktig parallelt løpende

krittstreker på platen.

«Lus har vi nok av — jeg synes vi burde sette opp ordentlige premier.» — «Jeg byr en sigarett!» — «Er du knuslete? Jeg byr da en eske!» — «Saxegruppen må også by noe ellers får de ikke være med!» — «Hvis de ikke blir med så blir det ikke noe morro. Det må være konkurranse!» — «Godt, hvis Saxegruppen holder mot, så setter jeg også en eske. Jeg hentet kantinesigaretter i igår.

«Lurer på om Fosse vil være med?» — «Han, det ligger under hans verdighet! Bare forestill dere: Uscha Fosse, vinner av luselepet! Slikt noe går ikke.» — «Toys, naken ser han ikke bedre ut enn jeg!»

Jeg så på Larsen Berg — «Har du noen anelse — noe så fælt som deg — og det skulle han kunne måle seg med!» — «Saxe blir heller ikke med!» Noen representanter fra nabogruppen var møtt frem.

«Saxene er her — Holder dere en eske sigarett mot oss?»

«Dere er da ingen luseeksperter — dere kan like godt levere sigarettene med en gang — vi vinner!»

«Har dere med lus?» — «Jeg har ikke knekket noen siden igår!» — «Hvem av dere har stoppeklokke? Ingen?» — «Jeg har sekundviser — klarer det seg?» — «I orden — så begynner vi.» — «Larsen Berg begynner, det er han som har satt det hele igang!» — «Det er jeg ikke enig i. Vi må trekke lodd!» mente en av saxene. — «Vel, trekk lodd. En stålhjelm?» — «Her er luen min.» Loddtrekningen ble foretatt. «Fosse» stod det på sedlen og vi begynte. — «Larsen Berg, du starter i første bane. Ola er assistent!»

Forsiktig trakk Berg skjorten sin opp og begynte å skrape med en saks oppe i kravesømmen. To lus falt

ned på platen. ved hjelp av en fyrstikkeske ble de bragt til startstedet. Klar — gå! Klokken går!

Larsen Berg og hans assistent Ola Nordmann tente hver en fyrstikk. Med ilden drev de dyrene fremover. Lusene hadde den egenskap at de ikke hoppet over de hvite krittlinjer. Det var en gammel erfaring som Larsen Berg hadde gjort i Spania.

Det var et avsinndig veddøp. Vi brølte «heia» og Åh! Ola var kommet for nær med fyrstikken sin. Hele lusen eksploderte! Larsen Berg fullførte løpet. Med en sammenbitt, uhorrt kampånd nådde lusen hans mållinjen!

Gruppekampen varte nesten fire timer inntil alle bannet var brukt. Utallige lus ble liggende på veien — men vi kunne ikke gjøre noe ved resultatet. Gruppen Saxe var overlegen seierherre. Seierspremien, en eske sigaretter ble avlevert med tungt hjerte. Som trøst etterlot gruppen Saxe oss lusene sine.

Sent på ettermiddagen hersket det fremdeles en trykket stemning i bunkeren vår. Kamphendelsene ble opphisset diskutert, og som vanlig hos menneskene ble det lett etter en skyldig. Vi var dårlige tapere. Da stemningen vår øket til orkan, grep Fosse, som hadde måttet høre på diskusjonen vår i hullet, sitt ved siden av, inn. Truslene hans var så ondret at vi istedenfor å fortsette striden fikk pokerkortene frem.

8. GJESTEN.

Dukken hadde vakt. I dag hadde han kledd særlig godt på seg for i løpet av de siste dage hadde været slått om igjen.

Hjemme ville de si: «Slik knirker det bare i bjelkene i 26 graders kulde» og dessuten var det en isnende vind fra nord. Godt at mor hadde sendt en hjemmestrikket pullover, alt han hadde under den var også av ull, så han fros ikke.

«Nå gjelder det å få fyr på pipen», tenkte han. Det var vanskelig å få pipen ut av bukselommen. Med tennene holdt han fast i hanskene mens han lette. Hvor var pipen henne da — — nå, der var den.

«Ekte Mahorka» fra Krim — litt nytte gjorde de døde russerne også. Både den ene og den andre hadde en pose tobakk hos seg. Ved de første drag brant den noe på tungen og han måtte hoste voldsomt, men det gav seg etter noen minutters forløp. «For en tobakk de menneskene har!» Han spyttet en velrettet klatt rett gjennom skyteskåret sitt.

Hva var nå det for noe — der beveget en fremmed lue seg rett imot ham. Han kunne bare se hvorledes toppen av luen stakk opp over snekanten for hvert skritt. Det måtte da være en fremmed — slike luer har vi slett ikke. For sikkerhets skyld så han etter at geværet var ladd. Tenk om det var en russer. Det var nettopp kommet en melding. «Til alle!» stod det. Ivanene forsøkte å smugle inn spioner med tyske uniformer — skulle akkurat han støte på en slik fisk?

Den fremmede bøyet om hjørnet — Brun lærkappe — Russisk kommissær! Grønn lue — ingen distinksjoner! Opplagt tilfelle — «Hendene i været! Stikk labbene opp i luften!»

Dukkens satte geværet sitt i maven på den forbløffede spasergjenger. «Parole!» —

Zoloz — Her var Legionens tross forlagt.

Det kom ikke noe riktig svar. «Så, ikke det vet du engang!» Dukken forstod hjertelig lite tysk, bortsett fra «Ich liebe dich», noen kraftuttrykk som soldaterlivet bringer med seg og «Auf Wiedersehen» var hans ordforråd alt annet enn imponerende.

Den fremmede snakket opphisset til ham — til og med ordet «general» falt ofte, inntil det ble for broget for Dukken. «Herregud, din dukkemann, hvis du er general, så er jeg Jesus! Har du overhodet noen soldatbok?»

Lærkappen viste imidlertid ingen forståelse for Dukkens ønske. Han tok fatt på å snakke igjen. Dukken ble stående uberørt. «Du har vært uheldig, Ivan, som har truffet på akkurat en nordmann og ikke landet hos tyskerne. De ville ha forstått deg, dem ville du ha kunnet snakke rundt, men med meg nytter ikke noe slikt. Jeg forstår hverken russisk eller tysk, så du kan snakke iveri hva du vil!»

«Bli stående! Du kan da ikke uten videre fortsette

her — — hva er det egentlig du mener — — det er jo krig!»

Lærkappen satte øyensynlig også god pris på livet sitt — han ble stående og begynte å trampe med føtterne. Det ble kalt for ham. 10 minutter til bare, så blir jeg avløst. — — Har du noe våpen da? — — «Snu deg» Han kjente etter — intet!

Dukken ble interessert. «Hold frem bena! Forstår du — slik!» Han satte foten sin et skritt frem. Lærkappen gjorde det samme. Den fremmede hadde et par vakre, elegante støvler som var mere pene enn praktiske. Skulle han ta dem fra ham? Bedre å la være om kompanisjefen skulle få greie på det. «Det der er vel støvler fra Moskvaparketten, men her duger de ikke.» Ivanene har vel ikke visst hvorledes tyske støvler så ut. Fjollete er de, mente Dukken.

Ola Nordmann kom om hjørnet. Påny måtte den fremmede vise fram støvle. Ola Nordmann kunne enda mindre tysk enn Dukken, men han smilte ihvertfall til spionen. «Nå går det bakover! Du Dukke, han er sannelig ikke meget redd!»

«Og så avsted!» Lærkappen gikk først. Ansiktet hans var dypt alvorlig, munnen hans en smal stripe. Etterpå kom Dukken. Selvbevisst med ytterst overlegent ansikt. I ånden så han seg alt forfremmet til Rottenführer.

Fra tid til annen, når de passerte andre legionærer ble geværet stukket i ryggen på den fremmede. Man skulle se hvilken kar han var.

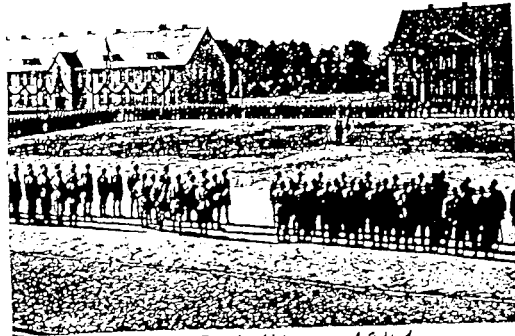
Endelig kom han til kommandoplassen. Kompanisjefen var holdt nettopp på å skuffe vekk sne. «Holdt!» brølte Dukken til Lærkappen, så vendte han seg til kompanisjefen: «Melding: En spion tatt til fange!»

Det forbløffede ansiktet til kompanisjefen da han rettet seg opp skulle jeg gjerne ha sett. Foran ham stod avsnittkommandøren.

«Skrik ikke opp!» sa denne bare. «Han har bare gjort

sin plikt. Synd at jeg ikke forstår norsk. La ham tre av.»

Høyrod i hodet fjernet Dukken seg skyndsomt.

Viken Bataljon 1941.
Tallingposten
Friedrichsøyen

Höge kerner inspiserer
Viken Bataljon
Mikaä LtL. 1943.
(Hjerner)

Hansberg Mølten
- Gumborg Nilsen
- Hammer

Schätze Apsch
Svendsen. Foloz. Rosel.
Melasøykel Kapteit! 1942

Kapteim (Hilssonen)
Tixa Finsson / Mikaä
1943

9. KRONSTADT

Festningen Kronstadt der ute i den botniske bukt behersket hele avsnittet vårt. Med langtrevende kanoner kunne den brolegge stillingene våre. Med felttelefon ble illden ledet fra de russiske stillinger rett foran oss.

Det ble besluttet å kappe ledningene og å bringe inn fanger, som kunne rope nærmere enkeltheter om festningen.

Den norske bataljon overtok denne oppgave. Snart gikk forberedelsene for fulle mugger.

Til å begynne med kom det ordre til alle kompaniene om å avgi gode skiløpere. Egentlig er jeg slett ingen god skiløper. Riktignok slet jeg ut mine første tønne-staver allerede 6 år gammel. Jeg husker ennå da far oppdaget at hans sønn hadde laget ski av regnvannstønnen og snesmeltingen kom og alt vannet rant inn i hønsehuset. Herregud hvor øm jeg ble i enden den dagen. Min eneste trøst var at far måtte ha armen i bind etterpå. Siden den gang er det med blandede følelser jeg går på ski. Men da Torstein og Dukken meldte seg, var det ikke annet å gjøre for meg heller. Jeg lot meg stille opp.

Av en eller annen grunn kom ikke Dukken med. Da det ble alvor befant Torstein og jeg oss blant de 17 utvalgte. Dukken var meget fornærmet, og svor hevn, som om vi kunne noe for det. Han ønsket oss ikke engang god tur, og det skjønt jeg hjertens gjerne skulle ha byttet med ham.

Det gikk som det måtte gå. Det er alltid de små tykke som må bære byrdene. Dermed er det bevist at de store folk vanligvis ikke er «store», men at de små tykke vanligvis er «store». Jeg kan naturligvis ikke bevise det første, men det trengs heller ikke så lenge det ikke er bragt noe motbevis.

Men små folk, med antydning til mave, at de er store, det kan jeg bevise. Napoleon, Churchill og — — Eller er det noen som bestrider det?

Samene kaller det pulken, det er en slede som ser ut som et tredjedels appelsinskall. Akkurat et slikt best var det jeg måtte slepe bak mine ikke få kilo.

Da troppsjefen så ansiktet mitt, spurte han: «Jansen, du setter opp et ansikt som en banket hund. Er det noe iverien med deg?» Alltid når jeg kan gjøre noe godt for meg selv, så blir jeg svak. Jeg kunne ikke velte denne byrde over på mine kamerater! Kanskje var det også feighet, men det vil jeg aldri medgi. Jeg skjøv brystkassen frem og svarte: «Nei, hvorledes det? Det er ikke noe iverien med meg, slett ikke!»

Om ikke annet, så kunne jeg fra tid til annen hvile ut på sleden vår. Torstein må ha hatt et usedvanlig lyst øyeblikk, for han hadde forstått hva det var iverien. Et par kraftige tak med stavene og han gled opp ved siden av meg. «Sleng hit en taustump — jeg trekker med — det er for tungt for en. Det går bedre med to!»

Han var en flott fyr. Vi gled videre ved siden av hverandre, bak oss ble pul-

ken slengt hit og dit etter som vi skjøv oss forover med stavene! For første gang hadde værfroskene gitt oss en riktig melding. Det ville bli en mørk natt. Tykke, grå skyer hang i horisonten.

Hver var beskjefteget med sine egne tanker, vi sa ikke et ord. Bare knirkingen av skiene i sneen var å høre.

Snart hadde vi nådd det sted ved bredden hvor våre ledsagere forlot oss — og ønsket oss lykke til med foretagendet.

Foran oss lå Den botniske bukt, is- og sneeflaten forsvant som en hvit luftning et eller annet sted derborte — den fløt sammen med himlem i nattmørket.

De 17 skygger løste seg fra fastlandet med lang avstand mellom hver. Foran oss kunne Torstein og jeg såvidt skimte skyggen av forgjengeren. «Herregud, for et tempo de legger iveri med. Vil de gå fra oss?» — «Så har vi da håp om å finne hjem igjen alene også!» — «Du, hvis det

går galt med deg, får jeg kompasset ditt da?» — «Ja, og hvis det går galt med deg, får jeg gi deg et spark bak då?» — «Hvordan det?» — «Det går slett ikke galt med meg!» — «Men kanskje med meg, slik at du kan få tingene mine!» — «Vi er fine kamerater — hva? Egentlig burde vi være takknemlige for at vi lever fremdeles. Det høres så lett ut dette å dø for fedrelandet, men det er vanskelig å dø. Hvis denne kampen var meningsløs, så — Meningsløs er den ikke selv om vi skulle tape denne krigen. Kampen mot den kommunistiske ideologi rettferdiggjør innsatsen vår selv om våre egne landsmenn ikke forstår det nå.» — «De vil komme til å gjøre det en gang. Det kan gå tyve år eller tredve, men en dag vil de måtte anerkjenne vår offergang.» — «Offergang — er ikke det litt svulstig!» — «Ingen — ikke engang Ivan kan bestride at vi står her frivillig — eller på ski, gjerne for meg — og at vi er rede til å sette livet inn. Ellers ville vi sitte hjemme idag begge to.» — «Vi må skynde oss ellers mister vi virkelig de andre av syne!» — «Ser du noe?»

«Nei, bare sne!» — «Vi må snart passere de første øyene, de ligger tett ved land.» — «Hvorledes har russerne kunnet holde dem?» — «Fordi de tyske krigsskib ikke kommer forbi Kronstadt — og dessuten har øyene artilleridekning fra Kronstadt.»

«Forsiktig!» Torstein hadde nesten løpt inn i en isblokk som stakk frem. Et øyeblikk så det ut som om

pulken vår skulle velte. — «Tenk om maskingeværet faller ut!» — «Tøys, det ligger fastsurret i et ullteppe.»

«For min skyld kunne Ivanene godt være kommunister, men hvorfor skal vi også være det på dod og liv? Hvorfor angrep de Finland? Som skandinav har jeg rett til å forsvare mitt utvidede hjem som Ivanene har overfalt, også her i Russland!» — «Jeg synes — —»

«Ro der bak!» Fra mann til mann gikk ordren bakover. Foran oss dukket det frem skyggeaktige konturer. Vi hadde nådd øyene.

«Ikke en lyd må høres!» Helst ville vi ha krøpet under snedekket da vi forsiktig gled forbi befestningene. Håpet vårt var at Ivan allerminst ventet oss her mellom sine egne befestninger. Knirkingen av skiene og krasingen fra stavene lod for våre ører som om et godstog rullet forbi. Meter for meter gled vi forbi. Spenningen fikk oss til å glemme at vi fremdeles slepte sleden bak oss. Øyene forsvant bak oss i mørket — vi var forbi. Troppsjefen samlet oss etter en halv times løp.

«Nå, løs på Kronstadt!» — «Men først vil vi hvile noen minutter — Er alle skibindinger i orden? Er det noen som har vanskeligheter? Ikke, godt!»

Da vi satte iveri igjen, henge vi geværene over den andre skulderen. Men ingen meldte seg frivillig til å trekke pulken, så Torstein og jeg fortsatte med det. Da det ikke meldte seg noen etter nok en time, ble det for meget for Torstein. Han slapp tauet og løp forover. Hva han sa vet jeg ikke, men det førte til resultater, for to mann skar ut av løypa og ventet på oss. «Avløsning!» — «Det var sannelig på tide!» —

«Vi skal overta et maskingevær» — «Maskingevær? Ja, naturligvis — med slede!» sa Torstein.

Vi slapp ganske enkelt og gikk videre. Vi lot oss ikke snyte! De to hadde ikke noe annet å gjøre enn å ta fatt. «Hvorfor sleper vi med oss en slede?» — «Til en fange!»

Time etter time gled vi videre, de hvite forsvinningsdrakter løste seg opp i intet på noen meters avstand.

Et eller annet sted der fremme måtte det føre en telefonlinje over isen til Leningrad. Vi hadde lagt merke til hvorledes Ivanene i mørkningen gikk ut på isen bak Kanonerskiverfeltet. Begynte veien til Kronstadt her?

Det var denne forbindelseslinjen som var målet vårt. Dit ville vi. Plutselig ble Torstein stående. «Du, det er skygger der fremme!» —

«Det er telefonstolper! Vi har klart det!»

Et lett snedrev lot skyggene forsvinne igjen, men vi visste hvor de var. «Gruppedeler seg!» beordret sjefen.

Nå visste enhver hva han hadde å gjøre. I grupper på 3—4 mann løp vi på bred front mot veien. Bare de to slededragere forble bak for å dekke oss i ryggen med maskingeværet.

Utallige spor hadde laget en tydelig vei, som gikk snorrett over isen. Her og der var det kastet opp snevoller som sannsynligvis var tenkt som dekning for vogner og folk. Nå forskanset vi oss bak dem.

Timene snek seg hen. — «Kom det ingen russere akkurat inatt?» — «Efter min mening må det da være livlig trafikk her — sledesporrene lyver ikke».

Torstein så mot øst. «Du, se der — det blir dag — himlen er alt noe lysere der bak».

Vårt annet oppdrag var å ødelegge alle ledninger vi fant, mest mulig. Derfor visste vi alt beskjed da troppsjefen gav ordren «Kapp ledningen». Som en sulten bande falt vi over telefonstolpene. Sprengladninger frem. Rums — rums — rums — rums. En kjede av mindre

eksplosjoner fulgte. Så skar vi over ledningene — og rullet dem sammen på flere hundre meters lengde. Når vi hadde gått et stykke bakover kunne vi alltid kaste ledningene fra oss igjen.

Langsomt og motstrebende løste vi oss fra isveien, vi gikk tilbake i samme spor, bare at vi hadde satt inn en forpatrulje på to mann 50 meter foran. Det kunne jo være mulig at Ivanene hadde merket seg ferden vår og nå ventet på oss.

«La oss heller fortsette — der over er finnene!» — «Du er visst ikke riktig klok, vet du egentlig hvor lang vei det da er tilbake til Urizk?» — «Nei?» — «På to måneder kunne vi klare det».

Bak oss la vi merke til hvorledes våre etterfølgere som pulktrekkere ble avløst — de måtte til alle sammen i tur og orden. Ikke bare de små tykke!

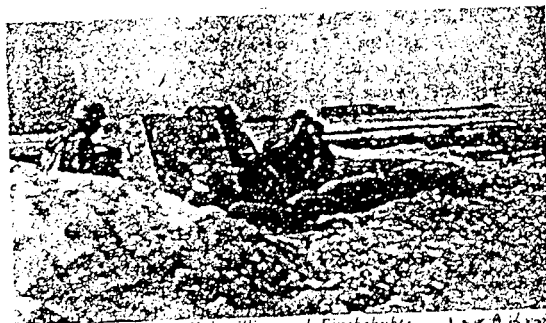
Denne gang gikk troppsjefen vår, Basanter, foran. — «Hvem var det som ville til Finland!» En nådig stjerne lot meg tie. Dog, det manglet ikke på «Her-rop». — «For at dere ikke skal komme på dumme tanker, så kan dere avvekslende trekke pulken. Men ikke til Finland, ~~for~~

~~til~~ Urizk. Forstått? I stedet for et lykkelig ja, som en kunne vente, hørte jeg bare en freising.

Været var bedrovelig. Vi hadde brutt opp for sent, men en disig luft lot nordmennene i sine forsvinningskapper gå nesten i ett med sneflaten.

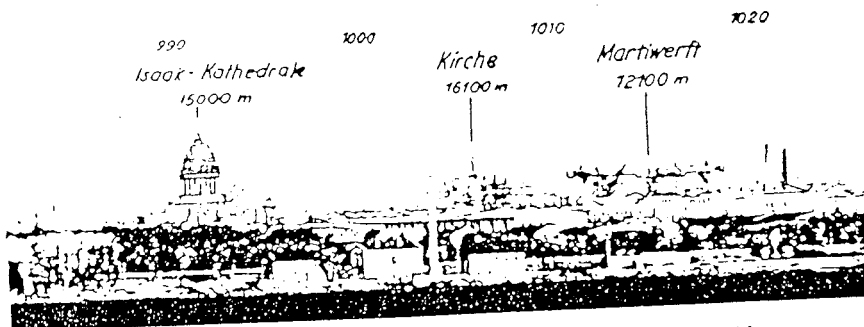

Skipatrulje. L. P. K.

PAK i stilling ved Finskebuka. L. P. K.

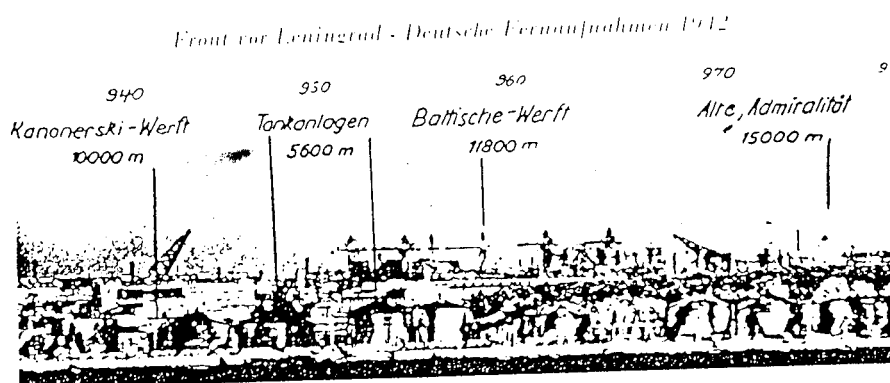

Front vor Leningrad - Deutsche Fernaufnahmen 1942

Tafel Fra Pjiskin / Pjellkowa

Pjellkowa

Front vor Leningrad - Deutsche Fernaufnahmen 1942

Tafel Fra Uritzk / Konstantinowka,

"Kran"

Uritzk

Am 25. 4. 1942 um 00 Uhr übernimmt die Kampfgruppen Pechela den gesamten Kriegsabschnitt zusätzlich (bis zum Oranienbaum-Kanal) (Uritzk) der Fw. Legion Norwegen untergebracht. Diese Legion wird einige Wochen später vom II./IR 538 abgelöst und übernahm nach weiterer Rücke ab 26. 5. 1942 den Abschnitt des II./IR 538 im ehemaligen Stellungsgebiet des Regiment 1 vor Pjellkowa.

Den siste morgen i Krasnoje Selo ble denne brigadesærordre lest opp:

Kamerater i Den Norske Legion!

Reichsführer SS har gitt ordre om at dere skal avløses.

Ry og ære har dere vunnet i de gravene, hvor dere har levd et helt år under harde vilkår.

På de tre avsnitt i denne ringen om Leningrad har dere utmerket dere ved mønstergyldig tapperhet. Aldri har det lyktes russerne å trenge inn i de norske stillinger. Seigt og viljefast har dere forsvart dere.

Heimlandet kan være like stolt over sine gråklede sønner, som vi er over å være deres kamerater.

I de harde forsvarskamper sør for Ladogasjøen har norske panserjegere kjempet mot fienden med eksemplarisk tapperhet.

Hvor det stod nordmenn har motstanderen alltid måtte bringe store offer. Det er tungt for meg å skilles fra dere.

2 SS inf. Brigade vil alltid og med stolthet minnes våpenbrorskapet med Den Norske Legion.

Jeg takker kommandøren, førere og menn.

*von SCHOLZ,
Brigadefører og generalmajor.*

Finland

10. OVERFALLET.

«Hd!»

Han skrek det ut.

Gjennom stillheten, som hittil bare var blitt forstyrret av hestetramp med bilyder, gjaller det som piskeslag. Så knatret maskinpistolene. Hestene brøt sammen. Et dyr forsøkte å reise seg opp på forbenene. Torstein siktet noye. På ny knallet det som piskeslag. Hesten sank sammen. Det gjorde skijegerne innerlig vondt. «Hvis bare ikke disse avskyelige mord hadde vært!» — «Da hadde det ikke vært krig heller», svarte Dukken, idet han lot seg gli ned skråningen. Torstein baketter.

Intet rørte seg der foran på sledene! Med alle nerver spent, gled de ut av skogen og bort til sledene. «Der», ved annen slede beveget likevel et våpen seg. Det blinket og klikket sakte. Dukken kunne neppe følge det med øynene, så hurtig reagerte kompanisjefen. Han rev maskinpistolen i været og en hørte en tørr «gjøing».

Borte på sleden gled et våpen ut av de livløse hendene til en fiende, mens en tynn rokråd løste seg fra munningen på kompanisjefens maskinpistol. Det var et forferdelig bilde. Der lå de livløse skikkelsene, ansiktene deres var forvridt. Hvor hestene lå ble sneen langsomt farget rød.

Torsteins ansikt var mistenkelig blekt da han så de døde ligge foran seg på sledene. En sakte ordre ble gitt. På en eller annen måte kviet de seg for å snakke høyt i nærvær av de døde. Gammel pietet som ble båret med inn i krigen.

«Ta soldbøker og papirer!»

Det kostet Torstein hele hans viljekraft å gripe fatt i den falne russeren og snu ham rundt. Så åpnet han den brune steppejakken og kjente efter. Der var det. Ut av bluselommen fisket han frem en lommebok. Den var håndlaget — utenpå var det risset et barnehode med en spiker. Han åpnet lommeboken og tok frem, den lille russiske soldboken. Et brev og noen bilder var det også i den.

«Får jeg se?» Dukken hadde spent av seg skiene. På

veien var sneen så fast at man godt kunne gå uten ski. Han så spent og nysgjerrig på innholdet av sledene, så bøyet han seg over bildene som Torstein holdt i hånden.

«Vakker dame — de to barna ser også bra ut!» Det ene bilde viste en kvinne som holdt to barn på fanget, ved siden av stod den døde i uniform.

«Får jeg se på soldboken!» Dukken forsøkte å tyde de russiske skrifttegn. «Det der skjønner jeg ikke noe av!»

Kompanisjefen kikket over skuldrene på de to. «Georgia står det der», han pekte med fingeren på et sted i soldboken. «Sannsynligvis er han fra Georgia. Hvorledes er han kommet hit?»

«Det er igrunnen fælt når en tenker seg om. I dette øyeblikk er kona blitt enke — og de to barna blitt farløse. Hvor meget er et menneskeliv verd? Alt? Eller intet?»

«Det nytter ikke å tenke for oss. Det er ikke den lille mann som har villet krigen. Vi har ikke angrepet Finland —!»

«Og Tyskland —?»

«Vet du, det er alltid de store som «lager» krig — og når en av dem taper, så har han skylden for alt — fordi han ikke lenger kan forsvare seg.»

«Det har alltid vært syndebukker. En gang var det hugenottene, nu er det jødene — og hvis vi taper denne krigen, så er det oss.»

«Vi må ikke tape krigen!»

sa kompanisjefen og gikk bort til den forreste sleden. Der lå kusken som død. To jegere stod foran ham. —

«Han er ikke død, vi har slett ikke skutt på ham», mente den ene. Kompanisjefen som var kommet til svarte: «Han kan trykke nesen så langt ned i jorden han vil, så må han være i live!»

«Ta ham litt i nakken», sa sersjanten og grep selv til. Plutselig ble det liv i den døde, han satte seg opp og snakket og snakket — til og med etpar tyske ord var det iblant: «Jeg ikke kommissær, slett ikke! Du skyte kommissær. — og gjøre godt!» Ivanen gikk bort til kompanisjefen og slo ham på skulderen. «Du snild!»

Ansiktet hans var ubarbert. Det så ut som en stubbmark. Han gjentok stadig «Du bum-bum! Du kommissær kaputt!»

«Det er da en ordentlig usling!» Torstein pekte med tommelfingeren på russeren.

«Nei, det er ikke slik, Torstein», sa sjefen, «jeg hørte hva dere snakket om isted, men jeg tror ikke det var riktig. Det dreier seg ikke lenger om nasjoner, det vil si det gjelder også nasjoner — men egentlig er det store livssyn som støter sammen. Og disse livssyn går tvers gjennom nasjonene, tvers gjennom folkene. Ikke enhver russer er kommunist fordi om landet har kommunistisk styre. Ikke hver tysk soldat er nasjonalist. Derfor må vi se denne krig som noe utenom nasjonalitetene — hva som er sann fedrelandskjerlighed er en trossak.»

«Det er ikke hyggelig å si det, og det er heller ikke populært — men en gnist av sannhet er det i det. Vi kjemper fordi vi tror på vår gamle nedarvede vestlige kultur, men det gjør vi også fordi vi er nasjonale og fordi vi vil utvikle denne kultur fritt i Skandinavia.»

«Det er ikke noe monopol for en nordmann. Også russerne har krav på sin egenart.»

«Derfor er det også at noen få av de frivillige ikke er medlemmer av det politiske partiet vårt — det er noe større som står på spill her!»

Torstein lot seg ikke oppholde i arbeidet mens han svarte. Han holdt nettopp på å samle inn fiendens våpen, mens Dukken delte de langløpede russiske geværer i to ved slag mot sledekanten. Så kastet han delene langt bort i en stor bue, slik at de sank ned i sneen.

Kompanisjefen snudde seg til russeren. «Kan du gå på ski?»

«Ski?» —

Han pekte på skiene og russeren nikket heftig med hodet og gikk bort til skiene. De passet ham som skreddersydd!

«For en svinpels», tenkte sersjanten. Høyt sa han: «Han synes å være redd for sine egne. Han vil vi ikke få noen vanskeligheter

Jeg hadde en gang nevnt for Jonas Lie, at visse germanske stammer på folkevandringens tid alltid ropte sine falnes navn etter et slag.

Det var deres tro, at de døde fulgte dem — enten tilbake til heimlandet eller videre på ferden mot kjent eller ukjent mål. En god tro og en god skikk.

Jonas Lie bestemte at legionen skulle følge denne skikken.

Vi hadde 155 mann liggende på Kirkegården i Krasnoje Selo, da vi i mars 1943 forlot stedet.

Det var en vakker kirkegård.

Jeg så den bare ved vinterstid, og i de første dagene av en våknende vår, før lauvet spratt på de mektige trær og før blomster smyket den grå jorden. Men i tankene ser jeg den for meg slik den møter en vandrers øye i blidere årstider, når vinden synger koraler i hengbjørkenes tette kroner og insektene flyr og svirrer fra blomst til blomst og formidler den evige fornyelse av vegetasjonen.

Legionen står oppmarsjert på vegen framfor gravlundene.

En tett, grå mur av alvorlige unge menn.

Legionsjefen taler.

Han sier det som skal sies. Ikke mer. Ingen overflødige ord.

Så roper han eldstemann fram.

Jeg står ytterst på høyre fløy, så det blir et stykke å gå før jeg kommer fram til sjefen og får fortegnelsen over de falne. Så går jeg opp til et veldig steinkors, som er gravlundens midtpunkt. Jeg står med ryggen mot korset.

Framfor meg står legionen. Tusener øyne er rettet mot meg. Jeg kjenner de fleste av guttene personlig. I vinterens løp er jeg blitt venner med dem.

Jeg har besøkt alle stillinger, alle bunkers, alle forlegninger, depoter, kvarterer, sykehus.

NORSKE FRONTKJEMPERE

AV KARL HOLTER

Forfatter av "Skjambrevet" 1943.

Jeg går tre skritt til siden, så ikke korset står stengende mellom meg og gravene.

Jeg anerkjenner Guds-åpenbaringen i Jesus Kristus.

Men menneskets historie går tilbake til tider langt forut for ham.

«Menneske! glem ikke hvem du er!» — sa en gammel persisk vismann, — glem ikke at du er en del av Gud og at i din egen sjel blir Guds åpenbaring dag og natt forkynt!» —

Våre fedres tro var gitt dem av en evig gud.

Også i deres sjeler ble hans åpenbaring forkynt.

Og i alle religioner og til alle tider har det vært vismenn og profeter for hvem de dødes vedvarende liv var en realitet.

Også jeg har denne visshet. Og jeg kaller på dere mine

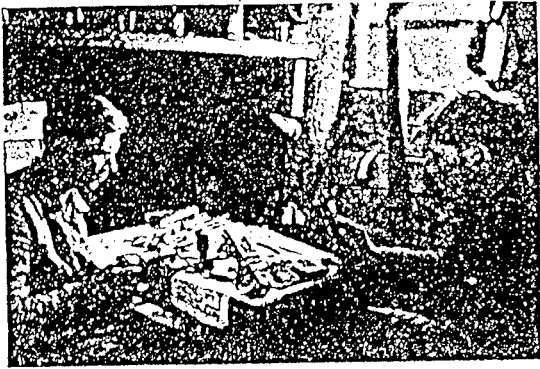
døde venner. Jeg ber dere følge oss tilbake til det land som fostret dere.

Høyt og tydelig roper jeg navnene og gjør et opphold mellom hvert navn.

Og det forunderlige skjer, at jeg føler gjenklangen, føler styrken strømme mot meg fra dem jeg taler til. Og det er ikke de levende legionærer på vegen bak meg, men de som ligger under gravene framfor mine øyne.

Og da jeg har ropt alle navn og bedt dem følge oss tilbake til Norge, vet jeg at så vil skje.

Pulko.

VAPNENE MA VÆRE I ORDEN L.P.K.

11. ANGREPET

Bataljonen hadde slått seg ned i hvilestilling i nærheten av Krassnoe Seelo. Der ute lå det meterhøyt med sne og mangen en legionær snuste omkring i husene til Ivanene og i Wehrmachtslagrene for i all beskjedenhet å se etter om det ikke ett eller annet sted fantes et par «organiseringsklare» ski. Det var naturligvis intet kommersielt foretagende — vi ville bare låne plankene her hvor de fleste likevel ikke visste hva de skulle stille opp med dem! «Permisjon ved fronten — Vinterparadiset Russland» og lignende overmodige ord var å høre.

Vår løssloppenhet fikk imidlertid en hurtig ende, fra nordost kom det en isnende vind.

Fra blokkhyttenes skorstener, for slik så de faktisk ut, steg det dag og natt tykke røkskyer opp. I slik kulde var det bare en redning — fyre og atter fyre.

«Efter min mening var det ikke så kalt første vinteren som nå!» påstod Misjonæren. — «Ikke så høyt, Olsen. Jeg husker godt da vi var i Alexanderslottet, da klaget du nøyaktig på sam-

me måten. Har jeg ikke rett kanskje?» spurte sersjant Fosse. «Det kommer bare av vinden at det føles så kalt!» — «Hvis det ikke er mere enn 25 grader er vi heldige» — «Jeg synes 25 grader er mere enn nok, for min skyld kunne det gjerne være null.»

— «Jeg vet hvor kalt det er!» Larsen Berg og Ola Nordmann var kommet inn utenfra. «Ola har nettopp sett efter hos telegrafistene der bakenfor.» — «Og?» — «Det var 19 grader, i solen.» — «Og det kaller du kulde. Polarrevene vil le av det.»

«I dag er det forresten urolig der ute.» — «Har du også hørt det?» — «Jeg har hørt duren av fly og detoneringen av flakgranater helt hit inn — kanskje Leningrad blir angrepet igjen?»

«Det er urolig ved Pulko-va også.» — «Godt at vi er ute av det — noen måneders oppfriskning i Lettland med permisjon hjem ville være fint, ikke sant?»

«Torstein er jo underveis alt — det er tross alt bedre å være sikker — når tror du det blir vår tur?»

Larsen Berg trekker på skuldrene. «Det kan være

det samme også — Til jul reiser først de gifte — meg er det ikke et menneske der ute som venter på.» — «Men post får du.» — «Slektninger har jeg naturligvis haugevis av, men det er også alt.»

Fosse så på Larsen Berg. «Du har aldri søkt om permisjon — hvor lenge har du vært her ute nå?»

Larsen Berg så på Fosse. «Nøyaktig så lenge som du — du har heller ikke vært borte.» Så begynte han å telle på fingrene. «Fjorten måneder har jeg vært ute nå.» — «Når Torstein er tilbake drar du på permisjon, Larsen Berg» sa Fosse.

Det lakket mot kveld — det begynner tidlig her i Russland, allerede klokken fem kunne vi ikke lenger se sidemannen vår. Fosse delte inn vaktene. Hver gruppe måtte stille 2 mann. Misjonæren og jeg skulle på vakt i kveld — vi var langt ute i rekken. Misjonæren kom først, klokken tolv måtte han på vakt, så kom jeg fra 2 til 4.

Om kvelden satt hele gruppen Fosse i rommet. Det var atter kommet et par nye.

Vinduene hadde vi klebet til med «Der Frontkurier» (Europeisk soldatavis). Hver rute fint og nøyaktig og herunder hadde vi passet nøye på at den norske og tyske tekst vendte inn, og den belgiske og nederlandske ut. De to siste sprog kunne vi overhodet ikke forstå — det skulle på ingen måte være noen difamering, dertil høyaktet vi våre hollandske og flamske kamerater for høyt. Bare den spanske tekst fikk nu og da komme med på innsiden. Det var en konsesjon til Larsen Berg fordi han hadde lært et par ord da han var i Sør-Amerika, en konsesjon han hadde tilkjempet seg gjennom en hard ordkamp.

Ikke et lysglimt trengte ut. Ola Nordmann hadde tatt en ekstra tur ut på en høyde og hadde kontrollert.

«Det er prima, sersjant — helt mørkt. Bare fra skorstenen spruter det gnister. Vi må fyre litt mindre ellers tar det fyr i hele kåken, den er av tre.»

Fosse hadde skutt papegøyen. Da han avla et besøk hos klesbestyreren hadde han oppdaget en petroleumslukt og med sigaretter og gode ord hadde det lykkedes ham å få tak i tingesten. Nå hang den i en ståltråd under taket i rommet. En luksusgjenstand som vi voktet som vårt eget øyeeple mot fremmed «innflytelse» dagen

gjennom. Vi hadde delt oss i to grupper som avvekslende spilte kort mot hverandre.

Det var alt sent på kvelden da sersjant Fosse og hans menn blåste ut det flakkende petroleumsllys og med velbehag kledte av seg de resterende uniformsgjenstander.

Rommet var behagelig varmt, lusene nådige: Endelig igjen å kunne sove uten uniform! Snart ville en nysgjerrig lytter bare ha hørt snorkelyder. Sneen knirket under de ensomme skrittene til vaktposten, som stampet sin runde på den åpne plass mellom husene. «Svinekalt i natt.» Misjonæren som gikk vakt spente underarmene mot geværløpet.

Troppssjefen vår, Halvorsen, sov dårlig denne natt. Han var ofte ute og underholdt seg med posten. Så lyttet han ansent efter lydene som trengte inn til oss fra fronten. «Det var usedvanlig urolig i natt, forhåpentlig klarer nederlenderne det. Ivan kan være en hard negl.»

*og Spania

«Olsen» — «Ja» — «Ta deg av ovnen min litt også. Jeg slenger meg ned på noen timer.»

«Skal bli, Oberscharführer — Om en halv time blir jeg avløst, da skal jeg se etter og melde av videre.» — «God natt.» — «Natt.»

For Jan og Pitt fra Amsterdam luktet det svidd. Neppe hadde natten lagt seg over det like endeløse som ensformige snelandskapet før det russiske artilleri og bombekasterne begynte sitt ødeleggende arbeide mot minefeltene og piggrådshinderne foran de hollandske stillinger.

Da midnatt var forbi begynte russernes angrep å rulle. Plutselig var de der. I hvite forsvinningsdrakter stod de bare noen meter foran de hollandske linjer: «Ur-ræ!»

I små grupper, så i større formasjoner kastet hollenderne seg fortvilet mot Ivan. De kjempet innbitt. Mann mot mann slo russerne dem tilbake. Når en russer lå der død, stod de nye bak ham.

Ivanene førte frem tunge bombekastere og infanterikanoner.

På flanken hvor det norske politikompani lå, ble angrepet noe svakere. Pinnsvinstillingen til de tilbakeblivende norske politisoldater var en øy i det fiendtlige hav. Guttene kjempet som løver til ære for legionsfanen. Det var en lykke at de ikke måtte oppfange hovedstøtet.

Bakenfor i feltkvarteret sov kameratene. Misjonæren så på klokken — snart kvart på to. Et kvarter til, så blir jeg avløst. «Jeg skal kile Jensen under bena slik han pleier å gjøre med meg», tenker han skadefro.

Hva var på ferde der ute? Mellom trærne kunne han se hvorledes himlen var klart opplyst. Det rumlet og brakket der ute. «Om Ivan har brutt gjennom?»

Motorlyder ble stadig tydeligere, et par lyskaster dreiet av fra veien og kom

direkte mot blokhusene. Da det blå lyskasterlys bøyet inn på gårdsplassen hadde Misjonæren alt lommelykten i hånden. Det var en kjøkkenvogn — hva skulle den her midt på natten? «Holdt! Parole!» — «Edelweis.»

«Russerne er gjennom.» En ung norsk Untersturmführer sprang ned fra vognen. «Du må slå alarm. — Hvor er kompanisjefen deres?»

«Han sover der bak — han har forresten nettopp blitt Obersturmführer og liker å høre det.»

Misjonæren løp til Halvorsen. «Alarm. Russene er gjennom.» — «Hvor?» — «Ved Pulkova — de gamle stillingene våre.» — «Det må være hos hollenderne. Hvorledes går det politikompaniet?»

«Vi har hatt telefonforbindelse. De har tatt pinnsvinstilling.»

Bak dem sto kjøkkenvognens sjåfør: «Det var så kalt der ute at jeg ble med inn.» — «Det er klart — bare sitt ned.»

Olsen somlet ikke lenge — så kom han til oss. Med flyvende hender tente han petroleumslykten i skinnet fra lommelykten sin. Lyset flakket og kastet skyggene våre spøkelsesaktig på treveggen da vi søvndrukne lette etter bukser og jakker.

Larsen Berg kom i nød, han kunne ikke finne den ene strømpen sin. I sin nød rev han et stykke av ullteppet sitt. «Det klarer seg som fotkluter for i natt», mente han.

«Tre døgn for beskadigelse av Wehrmachtseiendom», sa Fosse. «Kanskje du får Bewährung også —»

En lastebil var kjørt frem på gårdsplassen. Kjukken steg ut: «Mine herrer, statskaretten er kjørt frem!» Kjukken pekte på lastebilen sin.

«Gruppe Fosse, gruppe Saxe, tredje gruppe tar jeg selv», sa troppsjef Halvorsen og delte oss inn. Tredje gruppe av troppen vår hadde siste dag før avsløningen mistet sin Unterscharführer som følge av en russisk skarpskytter.

Vi husket iveri. Bilen bragte oss ubarmhjertig fremover.

«Har vi også fått med alt?» spurte Fosse.

«Hvorledes er det med meg? Hvor mange skudd har du?» — «Jeg har 60» svarte Ola Nordmann.

«Jeg mener hvor mange mg.-bånd!» — «To kasser, sersjant, alle bånd oppladet!»

Underveis innhentet vi noen kompanier feltpoliti — de hadde mørkebrune oppslag på ermene. På bilens lasteplan var det isnende kaldt — vinden gikk tvers gjennom oss — vi trampet med bena og ble slengt frem og tilbake. Vi stod sammenklemt som sild i en tønne.

Påny kjørte vi forbi en marsjerende kolonne — alle hadde ett mål: Polkova!

«Hvor i all verden kommer de fra alle sammen?» — «Det er alarmerheter!» — «Ja, men de må jo også kommet etsteds fra!» — «Sannsynligvis lå de også i hvilestilling akkurat som oss. Noen enheter ligger alltid bakkenfor. Og ellers er det også trensoldater med!»

Kjukken kjørte over til høyre, en infanterikanon på selvførerlavett suste forbi oss.

«Herregud, de kjører fort, Kjukken er ikke akkurat langsom av seg og de passerer oss likevel. Hva er det ikke som foregår!»

«Vi bør jo være glad for at kanonene blir lagt frem», sa sersjanten.

Kjukken kjørte videre — bakhjulene begynte å slure, så festnet de seg i sneen og fremover gikk det — igjen mens snekjettingene raslet. Vi ble påny ristet kraftig om hverandre. Ett eller annet sted bakfra hortest kraftig motordur. «Kanskje det er pansere!» — «La oss håpe det!»

Larsen Berg begynte å klage: «Jeg er stivfrossen. Denne bitende kulden tar jo knekken på en, Kuler er ilde, men å fryse er verre — hjernen arbeider ikke lenger som den skal — føttene dør bort!»

«I Norge er det heller ikke sommer nå, så det er bedre å holde kjeft!» Oberscharführer Halvorsen meldte seg fra sin plass like bak førerhuset.

«Han har satt Saxe i førerhuset mens han selv står her!» hvisket Ola ved siden av meg. — «Han var ved Wiking — han har arbeidet seg opp fra Schütze — han vet nøyaktig hvorledes vi er til møte — kanskje det er nettopp derfor han står her bak» hvisket jeg tilbake.

Kjukken svingte inn foran trenhuset vårt i Zoloz. Tomt og forlatt stod det der. Da Kjukken bremset opp temmelig brått falt Larsen Berg ned av bilen. Bare på grunn av Fosses raske reaksjon ble

en ulykke hindret, han grep til og oppfanget fallet. Larsen Berg brølte av raseri. «Når du ikke kan kjøre burde du heller blitt hjemme. Hvis du bremser slik en gang til, så skal du få juling —» — «Var det noe du sa?» Kjukken tårnet seg mektig opp foran Larsen Berg, som med ett slag ble småtalende: «Jeg mente bare —» — «Ja, det vil jeg råde deg til også!»

«Gjør klar!» — Fremad i skytterrekke!»

«Sersjant Fosse, ta med folkene Deres til høyre!» Donnerwetter — når har de to begynt å si De til hverandre. «Jeg går langs feltveien», Halvorsen pekte med hånden i en retning som vi mere ante en så. Det var natt rundt oss.

I en langt uttrukken rekke gikk vi frontalt mot våre gamle stillinger. Der foran blinket det opp av og til. Russene hadde støtt frem langt over linjene våre.

Av og til sank vi ned i sneen, men for det meste bar skaren. En ordonans kom løpende etter oss. Jeg hørte hvorledes han ropte til Halvorsen: «Bataljonen angriper fra venstre flanken av. Der går første og tredje kompani frem, fjerde har fordelt seg troppsvis og de andre, bortsett fra dere går i reserverstilling lenger bak.»

Kamplarmen ble stadig tydeligere. «Først må vi stenge av slik at Ivan blir liggende.»

De første mg.-salver suste hen over hodene på oss da Ola slo fast: «Ivan mottar oss verdig». — «Se der!» — «Det er artilleriet vårt, gitt. Det kaller jeg flott arbeid!»

Foran så vi de røde ekspløsjonglimt og hørte de skarpe knall, akkurat der hvor russernes munningsild hadde vært — Svovellukten som bredte seg forekom meg bekjent.

Halvorsen var kommet bort til oss. Han fortalte: «Ivanene har besatt kjøkenlandsbyen vår. Hollenderne kjemper i smågrupper, det fines ingen sammenhengende front lenger der fremme».

Fra mann til mann ble ordren gitt videre — ett eller annet steds fra bakenfor kom ordren: «Bajonett på!»

I mørket klirret det av metall som slo mot metall. — «Klar!» — «Klar!» — «Her er det ikke i orden.» — «Vent, jeg skal hjelpe!» — «Klar!»

«Fint at vi har et mg.», Lars Arntsen hadde tatt Torsteins plass. Lurer på om Torstein var hjemme alt? For en heldig gris — å være på permisjon akkurat

J. Strømgren
Lars Arntsen (1914-1944)
Torstein (1914-1944)

nå!
«Pass opp! Det kommer noen der bak». En skygge dukket opp. «Troppsjeften til kompanisjeften!» Ordonansen løp videre og forsvant i mørket. En skygge gikk krumbøyet forbi oss, det var Oberscharführer Halvorsen.

«Alle graver seg ned, grav skytterhull i sneen, det går raskest slik!» Så var han vekk.

Da Halvorsen, som hadde vært ved Wiking, kom til oss hadde han bragt med seg en kamerat som het Lars Arntsen. Lars var en liten fyr, ikke stort større enn meg, med rødt hår, men fregner som Bert hadde han ikke.

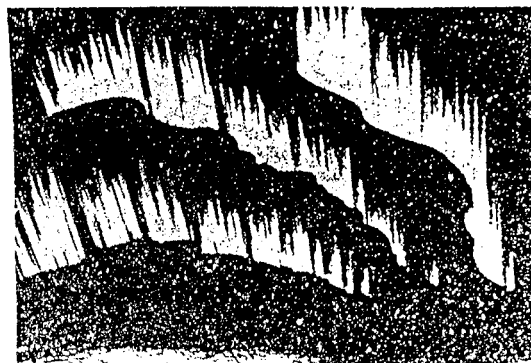
Det var et rent tilfelle som gjorde at han landet akkurat her ved Legionen. Ved mønstringen for Waffen-SS må han ha stått på tærne, for de siste sentimetrene var ganske enkelt ikke til stede. Under en øvelse i Klagenfurt var han blitt såret. Kameratene hans var dradd videre med Regiment Nordland, mens han landet i en eller annen reserveavdeling som tilfeldigvis også leverte «erstatning» til vår brigade. Fra divisjonen hadde man sporenstreks sendt ham sammen med Oberscharführer Halvorsen til Bataljon Viken som nordmann. Der virret han omkring en stund til han landet ved gruppe Fosse.

Han var egentlig en stille fyr når man ikke kom ham for nær. Derfor hadde han gått omkring hos oss i to måneder alt uten å bli riktig husvarm.

Vi grov vårt hull sammen. Det ble nesten 50 sentimeter dypt og halvannen meter bredt. Dertil var det så langt som kroppen vår. «Endelig en gang en fordel å være liten», mente Lars.

Det vi fjernet av sne kastet vi foran oss, som skjul. Man kunne aldri vite! Det var slett ikke så liketil i mørket, men etter en times forløp var vi kommet så langt at vi kunne legge oss ned. Prosjektilene som pep over hodene våre innbød sterkt til det.

Ved side av oss hørte vi de knirkende lyder av spade-stikk i sneen fra våre kamerater. Geværskytterne gravet seg dypere hull. Så hørte vi den slepende lyden av leddet i feltspadene da de ble klappe sammen.

SLAGMARK

Støtteapp

Tilhøyre hvor det norske politi lå, ble det kjempet heftig. Vi kunne se løpende skikkelser i skinn fra de mange lyskuler. Når det ble mørkt igjen trakk lyssporammunisjonen røde baner over himlen. Kamplarmen overdøvet snart vår egen stemme.

Foran oss var det blitt ganske stille, bare fra høyre side ble vi fremdeles beskutt.

«Lurer på om russerne er her fremdeles?» spurte Lars. «Jeg syns det er så rolig her!» — «De er nok der, Lars, de gir ikke frivillig opp en fotsbredd russisk jord», sa jeg.

«Det ville ikke vi gjøre heller!» — «Aldri! Tyskerne ville også forsvare hver bette av sitt land. Vi også!»

Påny krøp en soldat forbi oss. «Hvem er du?» spurte Lars på norsk. — «Kann nit verstan». Skyggen krøp vi-

dere. «Det er en hollender, han vil frem til kameratene sine der foran».

«Hvor langt foran ligger de?»

«150 meter tenker jeg, så er det enu 500 meter til de gamle stillingene våre».

«Synd at russerne har tatt de fine gravene våre».

«Så får vi se å få rettet på det!» Lars hadde snudd seg mot meg på siden: «Ved Viking hadde vi et slagrop når vi skulle fikse slike saker som dette: «Det klarer vi fint!» og vi «klarte det» også!»

Samtalen forstummet igjen. Oberscharführer Halvorsen kom tilbake. «Vi angriper når det blir skutt opp tre grønne raketter der bakfor. Til da må dere bli liggende. Det kan vare lenge ennu!»

«Hvorledes går det der bak?» Misjonæren meldte seg og spurte om det som lå oss alle på hjertet.

«Det har klaffet, de har

alt fått forbindelse — nå må det få utvikle seg litt til. Hittil har alt gått bra», erklærte Oberscharführeren.

Bak oss hertes larm av kjeder og svære motorer. «Er det pansere, Oscha?» — «Pansere? Nei, det er stormkanoner. Panserne er ikke her, de er alle sammen oppe ved Schlüsselburg!»

«Er det noe på ferde der også?»

«Russerne vil støte gjennom den killen vi har drevet frem til Ladoga, dette her er bare en avledning for å binde krefter.»

Nå visste jeg beskjed: «Derfor flyene igår ettermiddag!» — «Du legger merke til alt også!»

Igjen lå vi alene. «Lars, legg inn et bånd» — «Klar!» Jeg skjøt. Lyssporammunisjonen nådde de russiske stillinger over hodene på hollenderne, eller det jeg antok for de russiske stillinger etter munningsflammene.

Foran oss fortsatte roen, tilhøyre øket kamplarmen, det virket oppflammende. Hadde de glemt oss?

«Hvorfor blir vi liggende her?» Larsen Berg hoppet som en frosk forbi oss bakkenfor.

«Pell deg ned i hullet ditt!» brummet Fosse.

«Sersjant, det er mørkt fremdeles, ingen kan se noe ennu, jeg fryser ihjel hvis jeg ikke beveger meg, fryser av meg bena, og ben må jeg i det minste —»

Fosse ble ergerlig: «Tilbake sier jeg — hvis vi alle sammen hoppet rundt slik hvorledes tror du da det vil gå?»

Det skarpe smellet av et prosjektil mot jern høstes Lars!»

«Au!» skjelte Larsen Berg med dempet stemme, «For noe svineri — jeg får et slag i hodet så hele stålhjelm blir revet opp!»

«Og du?»

«Meg har det ikke hendt noe, ikke et hår er krollet engang!»

«Synd!» Misjonæren røm-

met seg, så sa han: «Hell må grenaderen ha — men om du har hatt det er vel tvilsomt?»

«Olsen, hold nå kjeft — det som skal sies her besørger jeg!» brølte Fosse.

Jeg møret meg kostelig over samtalen mellom Fosse, Misjonæren og Larsen Berg. Godt at de ikke så fliret mitt i mørket. De var alle tre prektige kamerater.

Jeg skjøt noen skudd til, så var båndet tomt.

«Nytt bånd!» — «Hei, sover du Lars? Du må gi meg et nytt bånd!» Det kom ikke noe svar. Hva var påferde? Jeg ble urolig og la meg på kne i sneen. «Lars — hører du meg!»

Han lå ved siden av meg, ikke en armlengde borte og stirret fremover — det så slik ut etter konturene av stålhjelmen å dømme — jeg kunne se omrisset nøyaktig. «Er du døv!» Med begge hender grep jeg ham i skulderen og ristet ham, herunder mistet jeg en hanske — noe varmt løp over håndbaken. I mørket slikket jeg på det med tungen — Blod! Nok engang — jo, det var blod!

«Sersjant Fosse», ropte jeg. Jeg merket den kolde vinden mot den nakne händen min. «Sersjant Fosse!» — «Hva er på ferde, Jensen?» spurte han.

«Det har hendt noe her!»

«Jeg har en lommelykt» Ola Nordmann kom krypende fra den andre siden. På hender og fatter kom også sersjant Fosse krypende.

«Hva er det iverien gutter?» — «Det er noe med Lars!»

«Misjonær!» — «Ja?» — «Du har jo forsvinningsjakke på?» — «Ja» — «La meg få den!» — «Et øyeblikk, jeg holder på å ta den av. Her er den!»

Under forsvinningsjakken lyste Fosse med lykten. «Nakken hans er full av blod, men han lever!»

Fosse holdt allerede forbindingspakken i hånden. «Her på siden har han fått noe også. Men merket du intet da Jenssen? Det må ha vært en splint!» — «Nei, jeg merket ikke noe, i sneen blir granatinnslagene ofte kvalt slik og med denne larmen der bak — det er godt mulig at det sprang noe bak oss som vi ikke la merke til».

«Men han merket det!» — «Ja, dessverre!»
«Forhåpentligvis klarer han seg!»

Fosses hender arbeidet dyktig. «Ikke trekk så hårdt til ellers får han ikke luft!» — «Slukk lyset!» Ivanene hadde merket noe. En heftig skyting satte inn over oss. Vi presset oss flate mot sneen. Men Lars kunne ikke bli liggende her i sneen.

«Vi snur ham først — han hadde ikke blod i munnen», sa sersjanten. Da vi la ham på ryggen begynte den sårede å snorke. «Dyp bevisstløshet — nå begynner han å snorke», slo Ola sakkynndig fast. «Forhåpentlig ikke den evige søvn!»

Misjonæren hørte slett ikke etter, men gjorde det eneste riktige, han ropte: «Saniteter! Saniteter til Fosse!» Ropet gikk fra mann til mann — ett eller annet sted der bakenfor måtte saniteteren vår være. Etter et kvarters tid kom saniteter med en hjelper.

«Herregud, hva er nå på ferde? Det er den fjerde av kompaniet vårt som jeg må hente».

Pulken som han dro etter seg var utpolstret med ulltepper. Vi la Lars Arnesen forsiktig i den, så spente de to sanitetere seg for.

«Vi kan ikke lyse, Ivan fikk oss nesten, vi har lagt en nødforbinding» sa Fosse. De fikk se å komme seg avsted hurtigst mulig. Jeg gav sleden nok en puff og så var de vekk. Bare knirkingen av pulken over sneflaten hørt lenge ennu.

Magne Nordmann
Nilsen

Bataljonsfriser
2

20 år etter

ANGREPET (Fortsett)

Det var blitt roligere over alt, bak oss var larmen av kjeder forstummet. Fremmede skikkelser, de snakket tysk, la seg i sneen bak oss, tilvenstre for oss og ved siden av oss. En skikkelse løste seg ut og kom mot oss. «Seid ihr die Norweger?» — «Ja» — «Jeg skal ha fatt i kompanisjefen deres». Fosse pekte mot høyre «Bortover der — spør efter Oberscharführer Halvorsen. Kanskje er sjefen der også!»

«Russerne begynner å skyte med bombekastere!» slo Larsen Berg fast. «Godt at de skyter så langt, de tror at det er enda flere av oss bakkenfor!» — «Hvorfor skyter ikke våre?»

«Det er ikke stort å stille opp med dem», svarte Misjonæren, «de lider av kronisk ammunisjonsmangel». — «Hvorfor er ikke forsynings-tjenesten i orden, tyskerne er jo ellers så gode organisatorer. Jeg forstår ikke det». — «Vel — det er to grunner. Den første kan overvinnes, den er tyskerne selv skyld i. Byråkrati kaller tyskerne det. Vi kaller det heller overdreven ordenssans — og så alle

småpavene — så du ikke det dengang i ortskommandanturen? Når små folk blir store er det fare på ferde. Det finnes jo slike typer over alt, ikke bare hos tyskerne, men de er de verste. Verst er forresten partisanene. Og det vil bli stadig verre sier jernbanefolkene.

«Det ville ikke være noen krigføring for meg!» — «Ikke for meg heller, men du ser at det gir resultater!»

«Det er i all fall noe svineri — hvorledes skal krigen ende hvis alle skyter på alle!» — «Jeg synes synd på kvinner og barn, det er de som lider under partisankrigen». — «Det siviliserte menneske blir stadig hemningsløsere og grusommere. Der er vi alle like enten vi er nordmenn, russere eller amerikanere» — «Glem ikke tyskerne, de er ikke bedre de heller» — «Men ikke verre heller — og det er sant».

Natten gikk tilende. Oberscharführer Halvorsen kom på ny krypende over. «Sersjant Fosse, snart går det løs! To kompanier fra brigaden, Waffen-SS av Totenkopf, er nettopp kommet.»

«Der er signalet — en raket, den annen — nå den

trejde» ropte Ola Nordmann. Sneen skinnet som i måneskinn. Hele landskapet var klart opplyst. Bak oss torndet skuddene fra artilleriet. Som stjerneskudd dro lysrakettene over himlen, begge veier! Hollenderne foran oss åpnet en djevlsk ild. Over fienden regnet det med lyssporprosjektiler. Fosse hevet armen — tegnet til angrep. Halvorsen løp foran mot hollenderne som var blitt liggende, de skulle dekke oss i ryggen om noe gikk galt.

«Gravene våre er målet!» ropte Fosse. «For Norge! For Quisling! Hurra! Hurra!»

«Vi skal vinne frem, vi skal vinne frem, vi skal bringe seiren hjem!» En eller annen ropte ordene fra kampsangen, andre stemte i.

Tromlen på maskingeværet mitt funksjonerte udadelig. Geværet danset av fryd i hendene mine mens en rød stikkflamme foran fra prosjektile sa «Auf Wiedersehen» før de påbegynte veien mot Ivan. Det russiske artilleri utviklet en stadig stigende aktivitet fra minutt til minutt. Mange av nedslagene kvattes i sneen uten å anrette skade. Foran meg løp Larsen Berg, noe til venstre slik at jeg hadde fritt skuddfelt. Bak oss stønnet Misjonæren seg fremover under byrden av ammunisjonsbåndene, som han hadde hengt dusinvis av om halsen! Han hadde tatt plassen til Lars. Vi savnet Torstein svært. Til venstre for oss blir de siste russere kastet tilbake. Ivane ne løp så nydelig foran meg. Der bak har Ola Nordmann kastet seg ned bak en snefonn, i morgendemringen kan jeg akkurat skimte hans opplantede bajonett. De små damp-«skyer» som kommer fra munnen hans støtvis forråder hvor andpusten han er

blitt av anstrengelsen og opphisselsen.

Vi kaster oss også ned — bare få pusten igjen. Der løper sjefen videre. Det er usigelig tungt å løpe i sneen. «Hurra! Hurra! Fremad legionærer!»

Vi kommer oss på beina og stormer. MG-båndet mitt forkiler seg. Jeg hadde ikke gitt meg tid til å tromle det opp. Misjonæren er blitt liggende. Han ordner sjelerolig med båndene.

«Slike nerver skulle vi ha alle sammen!» Larsen Berg holdt som meg inne med løpingen og flirte mot meg med det tannløse hullet sitt. Plutselig gikk det som et elektrisk støt gjennom kroppen hans, så løp han rett

mot en russer som reiste seg fra sneen knappe fem meter foran oss og løp avsted. For sent. I tigersprang satte Larsen Berg efter. «Ikke skyt!» ropte jeg, men han hørte intet mere. Da snudde russeren seg, han holdt en maskinpistol i hånden, men rakk ikke å skyte. Som et spyd jaget Larsen Berg bajonetten sin i siden på Ivan, som falt livløs om. Så satte han støvlen sin på den falne og trakk våpnet sitt ut igjen. Ansiktet hans var forvridt. Russeren var død. «Du eller jeg!» bare en kan overleve.

Misjonæren var der igjen med tromlen — i fellesskap fikk vi det fastklemt bånd ut. En prøve — takkkkkakka. Det var i orden igjen!

Påny løp vi fremover, de andre var kommet et stykke foran alt.

«Gravene våre!» — som et jubelrop. De første legionærer springer ned i dem. Maskinpistoler freser, håndgranater detonerer. Jeg blir plutselig klar over at i pausen mens jeg ventet på trom-

«Brigade Heckeln»

len, hadde jeg kastet begge håndgranatene mine mot russerne.

Et sprang, Larsen Berg tar imot det tunge våpen, og jeg er i gravene våre. «Vi er der!» Det jubler i brystet mitt! En tysk kamerat av feltpolitiet løper mot oss: «Der borte er en mg. stand — hvis du ville anbringe våpnet ditt der?» — «Skal bli!» I springmarsj løper jeg dit. Herregud dette er jo nøyaktig den gamle standplassen vår! Der ute løper ivanene fremdeles. Tyske kamerater er i helene på dem. «Forsiktig med skytingen!» Sersjant Fosse kommer til. «Tilvenstre er alt frigjort — ved Pulkova kjemper de fremdeles, men de klarer det også. Totenkopf er også der bak —»

«Har Ivan stukket av — hva?» — «Ikke snakk slik — han er fordømt farlig! Så du hvorledes han forsvarte seg der bak. Stadig nye bølgjer, hos dem spiller menneskeliv ingen rolle. Alt for saken. Jeg har fått en voldsom respekt for ivanene».

Sersjant Fosse så i kikkerten. «Nå kommer tyskerne tilbake, det er ikke til å ta feil av stålhelmene». — «Hvis de trekker forsvinningshettene over, kan du heller ikke skille mellom stålhelmene», mente en.

I graven lå døde og sårede kamerater. Mange av de døde var hollendere. Forferdende mange.

Russerne har ganske enkelt latt dem bli liggende. De har ikke hatt tid til å skaffe dem av veien.

«Vi trenger uker på å bli klar her igjen. Russerne må vi først kaste over brystvernet. Men forsiktig — kanskje de har lagt miner! Hvis noen fryser, så er det stoppede jakker og filtstøvlér nok!»

«Jensen!» — «Ja, sersjant!» — «Saml inn de russiske soldbøker og alt skrevet. En eller annen har sikkert noe på seg!» beordret Halvorsen.

«Skal det være storutsalg nå da vi snart skal hjem? Hvor lenge blir vi liggende her?» spurte Mjølneren.

«Til avslutningen kommer, og det kan ta måneder», var Oberscharführerens svar.

Innledningsvis slår professor Vogt fast at det under krigshandlingene i Norge i 1940 var i alt 850 falne, eller praktisk talt det samme antall som det falt norske frivillige på tysk side på østfronten etter at Norge hadde kapitulert. Av frivillige på britisk side falt det 1150 mann. Hovedparten av de som omkom under verdenskrigen av nordmenn var ellers norske sjøfolk under fart for England, i alt 3640 mann, opplyser kronikøren. Men «de tap av menneskeliv vi fikk på grunn av selve okkupasjonen var derimot, sett i forhold til folketallet, meget små». ~~Men~~

11. SLAGET VED MENDE.

Månedene gikk og Larsen Berg forpleiet med iver sine kamerater som bodde mere på skiene enn i støttepunktet. De utforsket de fiendtlige stillinger. Av og til kom det til mindre kamphandlinger under dette, men stort sett forløp det hele temmelig rolig til de en dag fikk besøk.

Støttepunktet var gjennomkrysset av lopegraver. I midten var det også gravet et stort hull hvor bombekasterne var blitt anbragt. Om ettermiddagen 6. mars 1944 kom det gjennom en melding fra støttepunktet Mendde, som sa at russiske soldater i store styrker nærmet seg støttepunktet Schapkosero.

«Larsen Berg! Kompanisjefen, Untersturmführer Bauer ropte Larsen Berg til seg. «Du må overta vekten, folkene er hundetrette. De er nettopp kommet tilbake fra en 3 dagers jaktkommando. Pass med ett øye på at de holder seg våkne».

Rundt regnet et dusin politisoldater dro på vakt, noen ble sendt fremover som lytteposter. De andre døset herunder i kampberedskap.

Timene gikk. Larsen Berg som for 14 dager siden var nybakt rottenführer, så på armbåndsuret sitt. «Nu må ivanene snart være her, eller kanskje de har boyet av?»

«Avløsning hver time», hørte han sjefen si. «Pass godt på!»

Midnatt var alt forbi, det nærmet seg morgenen. 7. mars for et år siden var jeg underveis med jernbanen fra Leningrad til Mitau — kriggen var foreløbig over for Viken Bataljon. Hvor blir det av tiden? Månen, som til å begynne med hadde lyst opp forterrenget, var forsvunnet, bare sneen lyste fremdeles spøkelsesaktig.

Hva var det for noe? Han stod og lyttet med åpen munn. «Det knirker da i ski

der borte», hvisket han til sidemannen sin. «Det låter akkurat slik på denne harde sneen».

En av forpostene skjøet en lyskule. «Han har også hørt noe!»

Et øyeblikk var landskapet lyst som dagen. Det var intet å se.

Påny hørte Larsen Berg susingen. Han sa til sidemannen: «Vent med skytingen — hold ørene stive. Jeg løper til sjefen og melder av!»

Han forsvant gjennom gravene. Noen minutter senere gikk ordonansene fra Unterkunft til Unterkunft: «De kommer», var alt de trengte å si. Politifolkene snek seg til de anviste plassene. Alt ble gjort ferdig til å ta imot gjestene. Det høretes en lett klirring da Larsen Berg annenskytter ved mgspente båndet inn. «Det er ikke nødvendig å bråke slik — ta ikke gleden fra ivanene — de vil jo overraske oss», brummet han til sidemannen sin.

Det forble rolig foran. —

«Ivanene har sikkert latt skiene bli stående der nede».

«Lurer på om han sleper med seg tunge våpen?» —

«Han tar seg tid og tar nessten alltid tunge våpen med».

«Vårt beste våpen er dog stadig maskingeværet — det har en vanvittig virkning — Bare lyden av skuddene i en skog får nervene til å dirre —»

«Bare vent, snart blir det muntært», mente Larsen Berg.

Kompanisjefen kom, han gikk fra mann til mann. «Ta det rolig — la dem komme og skyt så!»

Og de kom. Knappt 100 meter foran stillingen reiste de seg. Påny gjallet det gjennom skogen «Urræ — urræ — urræ! Urræ!» — det ble til et brøl av det, som blandet seg med skuddseriene fra deres våpen. Også forsvarerne lot sine våpen tale. Larsen Berg

stod nå bak maskingeværet sitt. Skuddserie på skuddserie jaget han mot den fremstormende fiende. Påny og påny skjøt hans kamrater lyskuler. Der! Han kunne tydelig se hvorledes ivanene kom krypende på alle fire som en flokk maur.

Han lot maskingeværet knatre, bak ham blandet bombekasterne seg som paukeslagere i konserten. Fienden må kaste seg ned under presset av forsvarsilden.

«Hva er det! For en røk!» Han skrek det ut. Der foran. En rød stikkflamme med svart røk bak skyter seg som ildtungen til en drage mot stillingen. Bunker nr. 10, et mg.rede faller ut.

«Russerne har flammekaster!» «Vi blir stekt levende!» — «Vær ikke redd — vi klarer det!» En underoffiser løper forbi, ham bakenfor. «Vi må bare ha flere håndgranater». Underoffiseren løper videre. «Forhåpentligvis har vi nok». — «Det er kassevis der bak».

«Flammekasteren er der bak steinen» Larsen Berg

står skrå overfor den. Han lar sporlysammunisjonen knalle mot steinen. Kanskje han kan skremme Ivan!

Underoffiseren kommer tilbake igjen. Bak ham en tysk stormmann som hjelper ham å bære en blikkasse full av håndgranater. Kort etter bryter det løs et veritabelt håndgranatslag. Russerne forsøker å trengre inn i gravene. Tyske og norske kamerater kjemper side ved side, Ivan har ikke hellet med seg.

Rundt omkring stenen eksploderer nå også håndgranater. «Det skal bli vanskelig å få dirigert flammen i vår retning nå», tenker Larsen Berg. Etter en stunds forløp rører det seg ikke lenger noe der. «Om de er ferdige?» For sikkerhets skyld lar Larsen Berg påny mg. et sitt hamre.

Ved 6-tiden om morgenen angriper russerne påny støt-tepunktet fra syd. Larsen Berg er i stadig virksomhet. Russerne stormer og stormer,ølge påølge. Det blir langsomt lysere der ute.

«Nå kan vi da se hvor vi skytter!» sier skytte nr. to og gjør klar bånd etter bånd. Larsen Berg er helt lamm i kulderen, men han vil ikke fra seg geværet. Angriperne bryter sammen — stadig mattere blir urræ — urræene. Fienden viker tilbake — skrikningen forstummer.

«Det klarte vi!» Larsen Berg stryker seg over ansiktet med hånden som er skitten av sot og olje. En svart stripe tvers over ansiktet gir ham et skrekkinjagende utseende.

Så ser han på flaten foran piggråden. «Der ligger de tett i tett!» sier sidemannen hans som har fulgt blikket. «De svarte flekkene ser ut som fluelort på et hvitt sengeteppe!» tenker Larsen Berg. Høyt sier han: «Er alle døde tro?»

«En jaktkommando må sette efter fienden» beordrer kompanisjefen. «Det er ikke noe for meg» Larsen Berg vil holde seg unna. Fra skogkanten hamrer den trege, dümpe takkingen fra tunge og lefte sovjet mg. er. Geværkulene piper og hvisler, maskinpistolene gjør. «Det er forsterkningen vår, jakt-

kommando Stehle». «De skytter alt våpnene klarer. De har tilintetgjort Ivan», sier en underoffiser idet han spenner på seg skiene. Vi visste at en forsterkning fra divisjonen var underveis. Det nåværende kampområde lå noe lenger syd.

«Vi trenger 30 frivillige», roper kompanisjefen. «Her, jeg vil gjerne med!» Nesten alle meldte seg og sjefen må selv plukke ut folkene. Larsen Berg så efter dem da de gled gjennom åpningen i piggråden.

«Det er egentlig synd at jeg er så dårlig skiløper», tenkte han.

DEN SISTE KAMP
MED KAPROLAT.

Larsen Berg var allerede igår aftes avkommandert til HeS. Mannstillingen, hvor Dukken også lå.

De nådde skykanten. «Forsiktig, ligg ned!» — «Hva betyr det?» Misjonæren hadde lagt seg ved siden av Fosse. «Der fremme ligger ivanene — jeg så en brun skygge!»

Kaprolat — Piggtrådinderne var tydelig å se. Oppe på høyden var det et par trær. Mot nord var det en tett bevokset høyde — mot øst og vest gikk det bratt nedover — mot syd derimot var det en lysning og åpning i skogen.

«Vi må forsøke her!» mente Fosse. — «Du Uscha, jeg tror russerne er overalt! Ser du, der løper det en!» — «Dette kan bli morsomt!» — «La oss forsøke der bak likevel!»

Nå snek de seg bøyet mot skogkanten mens de utnyttet hver dekning. «Pass opp!» — Der til venstre. Et skudd knallet.

«Svineriet er fullkomment, vi er fulstendig omringet!»

Gruppe Fosse dukket frem fra skogen — i skytterrekke løp de mot støttepunktet. Så dukket de ned i befestningens gravsystem. Melding: «Vi er omringet — ikke en åpning!» Understormførereren ble noe blekere, men hånden hans var ganske rolig da han tok av mikrofonen. Så ringte han til bataljonsstaben. «Det er fremdeles i orden, ledningen er gravet ned. Ennu har de kjære venner ikke funnet den.» — «Hallo, her er 3. kompani — vi er omringet.»

«Gratulerer!» — «Takk. Onsk ikke det samme for dere selv!» Han førte en lang samtale med kommandøren. «Har jeg forstått riktig — Vi får forsterkning — Iaften — innen iaften er vi hugget løs — Tusen takk — Forøvrig, sjef — De gjør forhåpentlig ingen feil — Det vårt avhenger av det!»

Kompanisjefen legger røret på. «Gjør alt klart og vent!» Fra feltvakten ved Rundsee kom det inn en ordonans. «Ivanene kommer gjennom hos oss — i svære masser — Vi kan slett ikke telle dem lenger!»

De første granatene fra de tunge russiske bombekastere piper seg frem. «Ivanene skyter seg inn!» — «Når granatene slår inn mellom trærne lyder det som slag på en sprukken tromme», slo Misjonæren fast.

«Der løper de! — Russerne har rent feltvakten overende!»

En underoffiser og noen menige klatrer opp på skråningen. «Ild!» — De trenger dekning. — «Er de gjennom?» — «Ja, de sleper en med seg, han er såret», sa Torstein.

«Se der — det tyske artilleri blander seg i det. Misjonæren pekte med fingeren — en muddersøyle reiste seg mellom ivanene.

Våpnene spillet opp, så ebbet det ut. Det ble roligere — uhyggelig rolig. Ved telefonen satt en artilleriobservatør — han gav nøyaktig videre observasjonene som guttene foran meldte inn. Bombekaster etter bombekaster hos ivanene ble funnet ut.

«Der bak er det også en — nå har vi snart alle sam-

men!» Torstein spente inn et nytt bånd, hans skytte nr. 2 hjalp ham — ved siden av seg hadde han en kasse oppladet ammunisjon.

Sersjant Fosse kom forbi. «Få ikke panikk, bataljonen har nettopp meldt at reserven blir trukket sammen ved Jeletjoserø. La bare ivanene komme, vi skal ordne opp med dem!»

Han hadde ikke snakket ferdig før det brøt løs et inferno. For sjettede gang arbeidet russerne seg frem fra nord og syd. Mottagelsen var alt annet enn vennlig. «Hvor kommer de fra alle sammen?»

«Hvor blir det av bombekasterne våre?»

«Der foran — er du blind?» — Der er jo nedslagene!»

«Jeg trodde de var satt ut av kamp alt!» mente Torstein. Timevis trakk kampen ut — heftig og mindre heftig.

Rottenführer Olsen, vår kjære Misjonær, hadde overtatt geværet til en fallen skarpskytter. Nå siktet han pedantisk nøye og skjøt skudd etter skudd. Russer etter russer falt om, men det nyttst så lite.

«Kaster de da stadig nye inn?» Se hvorledes likene ligger i haugevis på myren, og stadig kommer det flere!» Fosse lot maskinpistolen sin spytte. Russerne som var trengt så langt frem ble liggende døde i piggtråden. Der beveget noe seg fremdeles. Han lot våpnet sitt hamre — plutselig ble en brun skikkelse slynget i været og ble liggende på piggtråden som en katterygge. Ansiktet til den falne gren hånlige og uvirkelig over til jegerne.

«De trekker seg tilbake!»

ropte Misjonæren. Stålhjelmens hans satt skjevt på det karakteristiske hodet hans som om han hadde en lystig spasertur bak seg. De hvite tenner lyste som en tannpastareklame i det skitne ansiktet.

En ordonans kom krum-bøyet løpende gjennom graven: «Troppsførere til kompanikommandoplassen!»

«Pass godt på, gutter, snart er forsterkningen her!» sa Fosse da han forlot troppepen og slo inn på veien til sjefen.

Kompanisjefen satte opp et alvorlig ansikt. «Russerne har slått tilbake forsterkningene våre. De har forsøkt å komme oss nærmere med stormbåter fra den annen side. Så falt de nesten i en felle i skogen. Divisjonen vår har ikke folk nok, den må vente på forsterkninger. De er angivelig underveis, men når de kan være her vet de ikke ved bataljonen. Det kan ta dager har kommandøren meldt — han sa at det ikke så rart ut for oss. Han sier hva han mener og gjør seg ingen illusjoner. Ikke vi heller forresten!»

«Var det alt?» ville Fosse vite. Han angret nå på det han hadde sagt til folkene sine.

«Han ønsket oss til slutt lykke til — og det kan vi trenge også.» Det ble stille. Hver var alene med tankene sine.

Efter en stunds taushet sa Understormførereren: «Nåvel — Vi skal kjempe så lenge vi kan — for Norge — for Quisling. Fienden skal aldri få oversvømme fedrelandet vårt!»

«Kanskje kan de få frem forsterkninger der bak, slik at ivanene ikke bryter gjennom! Så er ikke kampen

«Pint» sa han til sin unge kampfelle. Så trekker han påny bøylene tilbake. Maskingeværet ryster seg og hoster monotont videre. «For hjemmet» tenker han. Og tankene farer videre til kone og barn derhjemme. Det er derfor han kjemper her, for at de ikke skal bli et hjelpeløst bytte for Ivan og vrangløren hans. For at hans folk og hans kultur må leve videre.

Tankene hans ble brått revet over. Hodet hans falt bakover. En heslig mørk blodstrøm løp som en liten bekk over ansiktet som var tilklinet med røk og skitt. Det mørkblonde håret farvet seg rødt og noen dråper falt på den brune jord som granatinnslaget hadde veltet opp. Så åpnet også øynene hans seg. Stive og livløse så de mot himlen — — —

Mg'et var forstummet. Annenskytteren grep den livløse og dro ham tilside. En stund senere merket russerne påny den monotome hamringen av våpnet. Nordmennene forsvarte seg innbitt.

De fyrte fra alle slags våpen. Fosse krøp på alle fire gjennom graven. Halvparten av troppen hans var falt. For en stund siden så han at kompanisjefen ble slept vekk. Hoftene hans var revet opp av en granatsplint og nå lå Torstein foran ham.

Han holdt på å gi seg over i motløshet. «Den innvendige svinehund», mumlet han frem for seg. Nei, en slik fyr er du ikke. Uvilkarlig rettet han seg opp. Aldri! Han ville være et forbilde for sine menn — akkurat nu måtte han bevise at talene og prekenene hans ikke var tomme ord. «Kjempe, kjempe må jeg!»

Stønn og skrik fra de sårede trengte gjennom kampalarmen fra alle kanter. «La djevelen selv komme, vi skal bite fra oss», tenkte Fosse. Fremdeles hamret våpnene. Fremdeles hadde de «Urræ»-skrikende russere ikke trengt ifan i stillingen. Der bak kun-

ne de se Misjonæren, hvorledes han slepte frem en ammunisjonskasse slik at kameraten ikke skulle tape et sekund. «Fin soldat, jeg gjorde rett dengang jeg foreslo ham til rottenführer».

Foran Fosse var skyttergraven rast sammen av granatnedslagene. «Hvis jeg er lynsnar og hopper til kraftig vil ikke Ivan få ram på meg. Det er bare en meter og så dekning igjen», tenkte han.

Han springer til, et fiendtlig skudd slår ham bakover. Han styrter som en fugl fra luften med hjelmen senderrevet — — —

«Uscha'en ligger der bak!» roper en jeger. Misjonæren løp langs graven. Han ble stående foran Fosse. «Slutt — la ham ligge, han er alt død!» Så gikk han tilbake sammen med jegeren. «Hvormeget timer har jeg selv igjen?» tenkte han.

Timene gikk. Dagen gikk tilende. Misjonæren kjempet forbitret videre med sine siste menn. «Bak oss kjemper de også fremdeles!» sa han til sine kamerater da den store bombekaster fyrte av et nytt skudd. «Der borte har ivanene brutt inn!» ropte annenskytten som hadde overtatt Torsteins maskingevær. «Så lenge vi har ammunisjon og så lenge hjertet slår kjemper vi!» oppildnet Olsen sine folk. «Alt for Norge!»

Polarnatten med det dempede lys bredte langsomt sin bløte kappe over døde og ennå kjempende frivillige.

Kampen ebbet av en stund for så på ny å våkne til nytt liv da de første morgentimer brøt frem.

«Urræ»-skrikene ble stadig hyppigere. Misjonæren og en av hans menn hadde trukket seg tilbake til et skytterhull.

Russerne løp påny storm, på enkelte steder hadde de

alt satt seg fast i de norske stillinger. De overlevende jegere kjempet forbitret. Ofte var det mere håndgemeng enn regulær kamp — så nær inn på livet var alt fienden.

«Der bak sitter en Ivan!» Bak bunkerens raget det opp en sovjetbajonett. — «Der fra knaller han oss ned bak fra!»

«Snu maskingeværet — nytt bånd — hvorledes er Ivan kommet bak oss?» spurte Misjonæren.

«Vi har ikke mere ammunisjon!» svarte den andre.

«Gi meg geværet der borte!» Misjonæren tok mot det. Kameraten hans skjøt med de siste patronene til maskingeværet ned en Ivan som stormet mot dem fra den annen side. «Det heter jo så vakkert at gevær 98 er et skudd-, hugg- og stikkvåpen!» Misjonæren hevet geværet med bistert humor, hendene hans sluttet seg fast om løpet og med et eneste sving knuste han skallen på en stormende bolsjevik. Kolben ble splintret. «Det var en ordentlig tykkskalle!» tenkte han da han så på det splintrede våpen i hendene sine. Likevel, der lå det fremdeles fire oppskinnede patroner. Han tok dem opp fra jorden, pusset dem rene med tommelen og skjøv dem inn i magasinet. Så løp han fremover.

Der hvor graven var, veltet jordbrune skikkelser seg fremover. «Om jeg bare hadde hatt en håndgranat!» Han bøyet seg ned bak en skrattstående trevegg. Der lå en fallen kamerat med våpnet i hånd. Forsiktig løsnet han maskinpistolen fra de stivnede fingrene til jegeren. «Har du Mp.-ammunisjon fremdeles?» spurte en jeger som løp forbi. — «Her ligger et magasin» ropte han bakover. Intet svar. «Hvor ble det av ham?» Han så bakover. Ingen. «Er jeg da alene?» Nei, der borte skyter de fremdeles!»

En nordmann kom løpende mot ham. «Har du et våpen

til meg?» — «Her», Misjonæren ga fra seg maskinpistolen. Den andre løp videre. «Jeg må dit bort igjen — de venter!»

Et øyeblikk ble han stående uten riktig å forstå. «Jeg er jo alene her» ville han skrike. Der fremme kom det igjen en flokk russere løpende mot ham. Han hevet «geværet». Da han trykket på avtrekkeren gikk skuddet av. Rekylet rev det ødelagte våpen ut av hendene på ham og rev et hull i uniformsjakken hans.

Han skulle nettopp til å løpe etter sine kamerater da han ble truffet bakfra av et kolbeslag. Kroppen sank sammen og han ble liggende. En Ivan bøyet seg over ham. «Du nix kaputt!» sa han og så slepte han Misjonæren hengende over skulderen sin mot skogkanten.

Da han kom til bevissthet igjen lå han på en panjevogn som humpet avsted over stokedemningene. Hodet smertet, hendene var bundet sammen. «Ellers er jeg i orden», tenkte han.

Det var begynnelsen til hans «utenriktjeneste» som varte i 6 år. Olsen fortalte senere: Da jeg reiste hjem i steppeklær fra Sibir hadde jeg høy ledsagelse av russiske uniformer og vann i knoklene. Så reiste jeg gjennom Sverige i sivile klær. Da toget endelig kom til Østbanestasjonen i Oslo sto det en æreskorte der for å ta môt meg. To svartklede politifolk med hvite hansker og blanke messingknapper.

En diskret gråkledd herre med homburgerhatt hilste meg på vegne av det norske folk. Han var så diskret i sin opptreden at det samlet seg en mengde mennesker. I hånden hadde jeg en blikkboks, det var alt jeg eiet. Resultatet av 6 års «sosialistisk erobring». I en svart statskarosse som var forsynt med gitter av hensyn til de begeistrede masser kjørte vi til politikammeret, hvor man utleverte meg 12 års fengselsstraff som fedreiandets takk. På papiret — imidlertid hadde jeg gjort tjeneste hos kongerikets venner og derfor fikk jeg på stående fot strøket 6 år. Nå — alltid noe! Med blikkboksen i hånden, ensom og forlatt av alle, forlot jeg statsbygningen.

Den som i dag besøker Misjonæren i hans hjem finner mellom sølv- og verdigjenstander en polert blikkboks. Med en nål er det repet inn i blikken: **FEDRE-LANDETS TAKK.**

Nærkampens grusomhet: Han eller jeg S.S.P.K.

12. SLAGET VED
HESSELMANN.

Bak seg sleper to sanitets-soldater en såret bort.

«Hvor vil dere hen, her går det fremover!» — «Efter at Kaprolat er falt har ivanene omringet oss — vi kommer ikke ut lenger» svarer de. — «Og hvor nå?» ville Larsen Berg vite. «Der borte på den andre kanten er det en stor bunker. Der vil han krepere hvis dere ikke holder stillingen» ropte den ene sanitets-soldat til jegerne.

Påny og påny stormer russerne. Det går igjen mot kvelden og det er ingen pause å vente. «Folkevandringerne kunne ikke være verre! En slik masse har jeg aldri sett før».

Maskingeværet vibrerer under skuddene — serie på serie blir jaget ut. Russerne stormer og faller, men for hver som faller stormer det frem 2-3, ja 4-5 andre. Likene blir som en stokkevei gjennom myren, så tett ligger de stive skikkelser.

Plutselig reiser en nordmann seg der tilvenstre. Han skriker av full hals, det er fortvilelses- og smerteskrisk. Over hodet holder han to armstumper!

Larsen Berg blir distraheret fra sitt våpen et øyeblikk: «Han har ingen hender mere!» Blodet spruter frem med pulslagene, det blir som to fontener. Blind av smerte løper den sårede rett inn i den russiske ild. Kroppen hans rykker sammen, så blir han liggende.

«Må vi krepere slik!» spør Dukken. — «Slikt sier man ikke, har du ingen dannelsel!» kommer det tørt fra

Larsen Berg. — «Hvorledes det? Nå, det kan forresten være det samme. Nå er allting det samme».

Hva er det egentlig Dukken mener, det er slett ikke det samme på lenge ennu, tenker Larsen Berg og lar våpnet sitt hamre igjen. På pannen hans er det fine sveddråper.

Torbjørn opphever sikringen på en håndgranat. Han teller sekundene — kast. Mellom en gruppe fremstormende rødearmister detonerer den. «Du har fremdeles en i bandolæret ditt, hit med den», sier han til Larsen Berg. Denne griper til for å rekke ham den, da piper det i luften. Han kaster seg inn i nisjen til mg.-stillingen. En bombekastergranat detonerer på gravkanten. Han reiser seg opp. «Her Torbjørn er håndgranaten din!».

Han blir stående som stivnet. Det er ikke sant! Torbjørn er ikke mere. Overkroppen hans er ganske enkelt borte. Der ligger stålhjelmen. Ikke en skramme.

Larsen Berg kan ikke riktig fatte det. «Det gikk for fort for meg», sier han rolig hen for seg. Men plutselig tar temperamentet overhånd. Han har fattet det uhyrlige og blir grepet av et ubendig hat mot fienden som stormer løs på ham og brøler «Hände hoch — Ruckie wjärch!».

«Ivanene har brutt gjennom derborte!» kommer det noe kvalt fra Dukken. Han kan ikke overvinne Torbjørns endelighet. Han må oppby hele sin viljekraft for ikke å hyle.

«Gruppe tilbake — følg efter i korte sprang!» brøler underoffiseren idet han snur seg og løper gjennom hylin-

gen og stønningen av granatene opp stillingens høyde- drag. Larsen Berg og Dukken efter ham. Pesende og sveddryppende når de igjen underoffiseren. Om halsen på dem henger de tilovers-blevne mg.bånd. «Mg.'et egner seg ikke for sprint, det er for tungt» presser Larsen Berg frem. Bak dem kjemper de sårede som ikke kan løpe vekk videre. «Vi holder stand til dere har forskanset dere påny!» roper de til kameratene.

Fra den andre siden av høyden kommer også små grupper, deriblant en håndfull kamerater som har slått seg gjennom fra Kaprolat. «Vi er de siste gjenlevende», mener en av dem. — «Så du noe til Uscha Fosse der- over?» ville Dukken vite. Han fortalte om Torstein, men visste intet om Fosse. Det ble ikke mere tid til underholdning, kampen gikk videre — i timevis.

Det tyske artilleri var forstummet, bare av og til kom noen nedslag, men langt fremme. «De er visst redde for å treffe oss», tenkte Dukken.

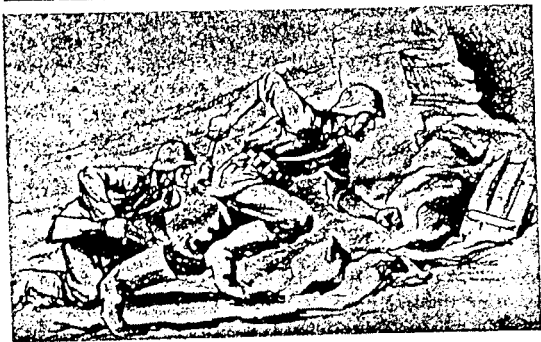
Fra en høytaler tordnet en stemme: «Nordmenn, overgi dere!» — «Vi svarer med sperreild!» ropte en junker som var kommet til. «Her oppe er det nok et ammunisjonslager. Hver mann tar så meget han kan bære!».

En velrettet ild holder ivanene i sjakk i ennu noen timer. Men også her blir overmakten for stor. Russerne har bragt frem tunge bombekastere. Splintene svirrer gjennom luften og krever blodige ofre.

«Vi må videre — der oppe på toppen er siste høyde. Den vil vi forsvare til siste slutt!» sier Junkeren som har overtatt kommandoen.

Da Dukken løp videre så han at en av kameratene fra Kaprolat blir liggende. Uniformsjakken har mørke flekker. «Blod» farer det gjennom Dukken. Ennu holder han maskinpistolen i hånden.

Da Larsen Berg vil løpe forbi, roper den sårede: «Holdt!» Larsen Berg stopper et øyeblikk. «Her — ta med disse — ennu er det ikke ute med dere». Han rekker frem en håndfull patroner. «Og denne! Men

trekker en Totenkopfring av fingeren. «Gi den til far hvis du slipper fra det — så vet han hvor jeg er!» Han veltet seg rundt mot fienden og skjøt mens Larsen Berg løp videre.

Russerne kom veltende frem bak buskene. Nordmennene skyter det de kan. Bevepningen er fortsatt god — for det meste automatiske våpen. «Ennu har vi ammunisjon nok. Fangenskap — aldri! Vi kjemper til det siste! Det er parolen vår!» sier Junkeren. De neste timer omringer ivanene den lille flokken mere og mere.

Larsen Berg ligger bak våpnet sitt med innfalne kinner, blodig og svart og med fremstående, forvåkete øyne. Bare livs- og frihetsviljen holder ham ennå oppe — akkurat som med Dukken.

Plutselig pisker skudd fra en trekrone. «Skarpskyttere!» — «Hvor?» — «Der!» Dukken legger våpnet sitt vekk og griper geværet. Han sikter, hendene hans er ganske rolige. Pang! Som en våt sekk ramler det ned gjennom grenene og ned på jorden — ruller rundt et stykke nedover skråningen. Så blir han liggende. «Flott gjort, Dukke!» sier Junkeren. Kampen har tatt noe av. «Ivanene er blitt roligere. Kanskje de vil sulte oss ut?» mener en jeger.

«Hvis stillingen vår ikke hadde vært så god, så ville de ha tatt oss for lengst», støter Larsen Berg frem med en ironisk undertone.

«Der borte bakenom buskene ligger Kapawez-sjøen», sier en. Det lyder lengselsfullt.

«La oss gå og bade!» Det var ment som en spøk, men det tente som en gnist. «Menneske — det kan bli vår redning!» — «Donnerwetter, ja!» Junkeren har straks oppfattet situasjonen. «En mulighet — den eneste. Ned her og langs landtungen. 2-3000 meter, nei, enda mindre. Vi burde kunne klare det. Så måtte vi svømme over. Det ville være redningen!»

Et dusin nordmenn kan fremdeles løpe. De sårede kamerater må bli tilbake. De vet det og de forstår det. De vokser ut over seg selv.

«Ferdig! Legg sperreild! Kast vekk tunge våpen, ta bare med maskinpistoler — Løp, nå!» roper Junkeren. De løper i samme øye-

ler som en druknende mot den reddende bredd.

blikk som russerne angriper fra den andre kanten.

«Hurra — Hurra! — Rucki wjάρχ!» De stormet ut av stillingene. Målene ramlet alt de bare kan. Ivanene er forbløffet — det sikre byttet unnslipper dem. Jegerne snubler over døde, reiser seg og løper videre. Forferdet viker fienden tilbake. For de løpende synes strekningen aldri å ta slutt.

Så er ivanene igjen der. Det begynner å svirre mistenkelig om hodene på de løpende. Larsen Berg har mistet våpnet sitt da han falt. Foran ham går en på hodet og blir liggende. «Ingen somling» tenker Dukken, og stabler vennen sin på bena igjen. «Bare løp — løp!» brøler han. En fiendtlig soldat reiser seg foran dem. Dukken skyter, helt planløst, men skikkelsen forsvinner igjen.

«Løp i sikk-sakk!» skriker Larsen Berg bakenfor. Det høye ermet hans henger i filler etter et skudd. Blodet renner ned over hendene hans og farver ermet rødt.

Foran ham jager en flokk russere fra hverandre som oppskremte høner. Der er vannet — ennå et stykke å løpe. En maskingeværssalve fra russerne pisker opp vannet. «Skuddene gjelder ikke meg!» tenker Larsen Berg. Han svømmer og svømmer. Bandolæret har han kastet vekk — uniformen hans suger seg full av vann og det er ikke lett å svømme med en arm. Men han klarer det.

En liten skjeger når som en av de første vannet, men han nøler. Ved siden av seg hører han det plaske. Han ser sine svømmende kamerater. «Herregud hjelp meg» ber han. «Om jeg bare hadde lært å svømme!»

Der! Håpløsheten viker fra ham, der driver en tre-stamme. Grenene med de grønne nåler sitter på den ennå. Han kaster seg i vannet og når svømmende som en katt stammen.

Det er redningen for alle som befinner seg i vannet, for nå kan de tyske kamerater på den andre siden åpne ild. De skyter som vanvittige. Ivanene blir tvunget i dekning. Den siste jeger pad-

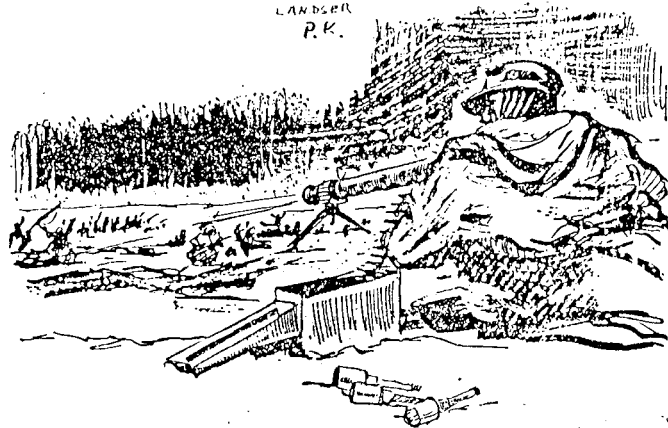

LANDSER
P.K.

SKIJØER
LANDSER
P.K.

F
I
N
N
L
A
N
D

~~LANDSER~~
Forsvar
LANDSER
P.K.

~~LANDSER~~
Angrep
LANDSER
P.K.

Bare ruiner og fiendtlige panservogner

12. SLUTTEN.

Larsen Berg og jeg bar fremdeles uniform. Vi var landet i en tysk reserveflokk fra Waffen-SS i nærheten av Oslo, men det evige vakthold og ekserseringen likte vi mindre bra. De to siste av gruppe Fosse likte seg ikke, absolutt ikke — — — og dog skulle det vare til begynnelsen av april før vi påny var underveis til fronten, overbevist om at vi ville gå kjempende tilgrunne.

Det skulle imidlertid gå annerledes. Da vi ankom til Tyskland som «helter», var det ingen som ville ha oss. Østover kunne vi ikke komme mere og i vest trykket amerikanerne på. I Stralsund fikk vi hver en forfalsket sjøfartsbok av en marineoffiser og inntrengende anmodning om å melde oss for kaptein Wolf på «Nautik». Uniformene våre måtte vi ta av oss og noen lurvete filler som luktet av tang og tare ble vårt nye antrekk.

To dager senere løp «Nautik» ut for å gå til Pillau, hvor de skulle hente flyktninger og sårede soldater og bringe dem til Danmark.

«Har vi nu gjort oss skyldig i faneflukt?» ville Larsen Berg vite. — «Jeg trodde ikke du skulle spørre akkurat etter det klokken fem på

tolv», svarte jeg ham. «Vi har forskriftsmessig avgitt våre soldbøker og at det hverken er innført nasjonalitet eller fødested i sjøfartsbøkene, det er en tilfældighet!» — «Eller vårt hell!» fullførte han.

Da vi var på tilbakevei fra Pillau — vi hadde nettopp fått ombord en sanitetstropp fra Luftwaffe, som foretok amputasjoner på åpent dekk fordi det ikke var plass andre steder — kom Larsen Berg styrtende bort til meg — jeg stod tilrors. «Hitler er død — Hitler er død — nu er krigen snart slutt!» ropte han. «Hva?» — «Han er falt — Dönitz har overtatt!» — «Har Hitler falt? Ja, da tror jeg vi har hatt hellet med oss, Larsen Berg». — «Hvorledes det? — «De falske sjøfartsbøker!»

Kaptein Wolf stod på kommandobroen: «Vi anløper Kiel. Jeg lar flagget vaie til vi har anløpt, eller det blir halt ned. Styrermann, ødelegg radioen vår!»

Styrermannen forsvant i telegrafistkabinen. En stund etter kastet han et rør overbord. Kapteinen tente seg en pipe og flirte listig. «Das is wat für den Ollen!» hvisket annenstyrmann til meg. «Ich fahr twe Jahre mit, da heb ik mehr erlebt alt in twenti.» Fremme i Kielerbukten

måtte vi forbi to store tre flåter. Menn i fremmed uniformer pep med signal fløyter og pekte på hake korsflagget vårt. «Stryk flagget!» ropte en gjennom meg. «Jensen, fir det på halv stang!» sa den gamle. Jeg gikk akterover og lo. Flagget gli ganske langsomt ned til det akkurat var å se over livbåten. På den annen side av verftet la vi til Wellingendorf eller Oppendorf kaller man det her.

Sanitetsoldatene gikk på land. En tommy tok våpnene fra dem. De russiske geværer som er hule i kolben (de ble pussesaker oppbevart) knekket de i to med et behendig slag. En haug med kolber, en med løp. Tommy fryder seg som en vandal.

Andre har stilt seg opp ved siden av landgangen. De er tungt bevestet. Noen kommer ombord og ser over de tyske kamerater. Larsen Berg og jeg står oppe ved rekkverket på kommandobroen og ser tause på. Tyske kvinner med blomster i hånden kommer løpende. «Krigen er tapt — men dere er våre soldater!» Overalt det samme spørsmål: «Har dere — har dere sett mannen min — —?» Noen gråter. En sanitetsgefreiter som var igjen ombord var fra Kiel. Hans kone er ikke her, hvorledes skulle hun kunne være det. En pike tilbyr seg hurtig å løp med beskjed, hun forsvinner som et lyn. Kameratene går i snegletempo ned landgangen, kieleren står til slutt. Det gjelder å vinne tid. «Vinne tid» hvisker soldatene til hverandre.

«Der kommer hun!» To kvinner kommer løpende. Tommy vil puffe dem vekk, de ene dukker hurtig under armene på posten, kameratene gir plass for henne og sperrer så straks igjen landgangen med sin trengsel. Mann og hustru ligger i armene på hverandre. Jeg ser bort. «Far — mor» farer det gjennom hodet på meg. Jeg har hjemlengsel.

«For en gemenhet!» skri-

ker Larsen Berg ved siden av meg. «Tommyen der, han står mellom mann og kone — han må ha klatret over relingen. Med kolbeslag skilte han dem». — «Fangenskapet begynner!»

Den første måned fikk vi ikke komme i land. Vi kunne se Kiels ruiner — hist og her en plankehytte. På verftsområdet lå en liten Wolf ubåt, den var helt ubeskadiget, et minnesmerke over krigen. Larsen Berg hadde i denne tid for første gang i sitt liv for alvor tatt fatt på å lære tysk. Ikke som normale mennesker. Hans klisterhjerne tillot at han lærte side etter side av en ordbok utenad. «Når jeg stammer så merker ikke et eneste menneske at jeg ikke er tysker», mente Larsen Berg tillitsfullt. Jeg delte ikke hans mening.

«Vi får besøk!» Kahytt-døren vår ble åpnet og styrmannen stakk hodet inn. «Tommyene er her —» «Hiv ordboken i vannet», sa jeg. «Alt norsk må vekk, vi får være sentimentale senere». Plump! sa det da boken falt i vannet gjennom koøyet. — «Var det noen som merket noe?» spurte Larsen Berg. — «Jeg tror det ikke, men det vil vi nok se!» hvisket jeg. Det rumlet betenkelig i maven min. Jeg var redd!

Døren ble revet opp, en tommy med en diger pistol i beltet og en sky av whisky foran seg trådte inn i lugaren vår. «Åpn alt!» Vi åpnet skapene. Med raske fingrer kastet han sakene våre utover. «Fotografiapparatet — beslaglagt!» Småfilmkameraet mitt ble alliert eiendom. Han snudde alt på hodet, tilslutt hadde han Larsen Bergs armbåndsur i hånden. «Sigaretter?» — «Nix!» sa Larsen Berg. Tommyen ble

rød i ansiktet. «Navnet ditt?» — «Berger», det hadde han forandret meget pyntelig i sjofartsboken. Han syntes det klang mer tysk slik. Hos meg var fornavnet Hjørt blitt til Horst. «And you?» — «Horst Jensen». — «Godt, dere skal få beskjed!» Vekk var han og Larsen Bergs armbåndsur sammen med ham. — «For en bløffmaker, nå har han fått fatt i uret mitt!» raste Larsen Berg.

Men det var dessverre ikke bløff!

De andre fikk gå i land, vi to måtte bli ombord. Kaptein Wolf var svært bekymret for oss. «Forhåpentligvis går det godt. — vi sitter oppe i det alle sammen!» sa han. Ellers lot han seg ikke merke stort med noe.

Lørdag morgen ble vi begge to lastet inn i en jeep. «Stam, Berger! Stam!» hvisket jeg til sidemannen min. «Ti stille!» brølte en kjempestor neger til meg fra den annen side.

I den ene ende av havnen hvor seilbåtene ligger bøyet jeepen gjennom en jernport og kjørte oppover høyden mot en stor hvit bygning. Vi straff-fanger ble ført inn gjennom en sidedør. Underveis hadde vi sett politiske fanger som feiet

søppel i gatene. «Hvis jeg er heldig så havner jeg der», tenkte jeg underveis.

Foran en dør innerst i gangen gjorde vi holdt. «You først!» sa negeren og blinket mot meg med sine hvite tenner. Jeg har alltid hatt en svakhet for tenner etter at jeg hadde lært Larsen Bergs gebiss å kjenne. Men denne gang tenkte jeg på noe annet: «De små tykke først bestandig», syntes å være tommyenes motto også!

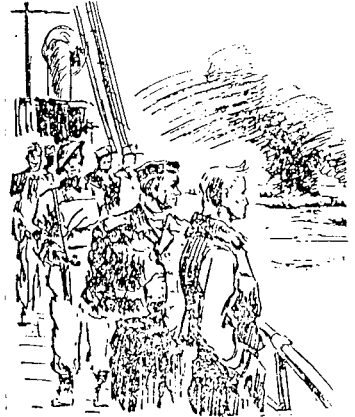
«Hvis jeg er heldig så havner jeg der»

Britisk Militærpolitiet

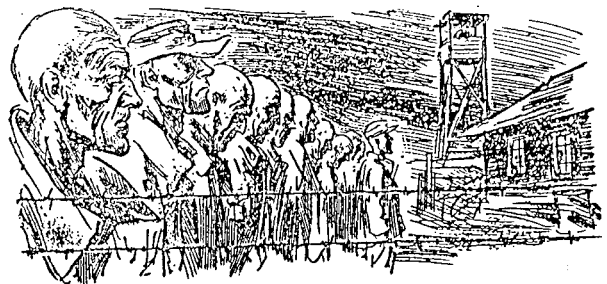

Britisk fangeleir

FANGEL

LANDSER

LANDSER

Jeg ble ført inn i rummet. Der satt det mann med svart uniform, ørnene og mørke buskete øyenbryn. Han bad meg ta plass. «Deres sjøfartsbok», sa han. Det var pinlig stille i værelset mens han bladde i den, en hørte bare knitringen i papiret når han bladde om. Bak meg gikk en dør opp, jeg snudde på hodet, inn kom en kvinne med røde negler og ildrød munn som det hang en sigarrett i. «Darling, her er boken». Meg så hun spottende på. «Nå, Lillegutt, hvordan går det?» — Hun er tysk, før det gjennom hodet på meg. Hun var den første kvinnelige overløper jeg hadde truffet på. Da fraterniseringen ble alminnelig vendte jeg meg til det. Slik er det i alle land. «Kvinne, vær edel og skjønn», som dikteren sier, gjaldt tydeligvis bare for siste dels vedkommende under og etter krigen. Jeg hadde fattet her, ville mitt tysk forråde meg. Her gjaldt det å handle, tenkte jeg.

«Utmerket, vakre frue», sa jeg på engelsk.

«Do you speak English?» — «Of course I speak English».

Fra nu av gikk det glatt. Han bladde i den tykke boken. «Her står det at De har representert DNSAP* på Deres skip. Fortell meg noe mere om det». Han bladde videre. «Bare bleiff altsammen», bestred jeg energisk beskyldningen. — «Hva mener De om Hitler?» var det neste spørsmål. — «Han er død!» Han grov videre: «Var Hitler en god fører?» — «Da hadde han ikke tapt krigen» svarte jeg. Bare ikke la seg fange.

Han bladde videre. «A, her har jeg det: Horst Jensen, Fischerstrasse, Stettin. Vi har personalopplysninger

om alle tyskere!» Bare ikke le! Jeg bet meg i kinnet.

«De var i Marine SA?» — «Var det noe slikt også da?» — «Visste De ikke det?» — «Nei» svarte jeg sannhetstro. «Jeg har vært sjømann hele tiden, står det ikke i boken?» — «Vi må prøve opplysningene. Kjenner De SS-folk?» — «Nei, ikke personlig». Her løy jeg ikke engang. Jeg kjente ingen. Det var ingen slike ombord.

Påny kom spørsmålet: Hva mener De om Hitler? Hva raket Hitler meg, jeg ble litt etter litt ergerlig. «Jeg kjente ham bare av navn og har personlig aldri sett ham. Han kom ikke ombord til oss!» Jeg hadde sagt det så heftig at han kikket forbløffet på meg. «O. K.!» Han skrev noe i boken sin. «Hvor har De lært Deres engelsk?» — «I England! Vi fór på England tidligere, før krigen kom!» — «Hva mener De om Waffen-SS?» Et kolleslag hadde ikke kunnet treffe meg hardere. Forbi, tenkte jeg. Bare ikke bli rød! — «De har i all fall ikke stjålet uret mitt». — «Hvem har stjålet?» spurte den svartkledd påny. Nå er du moden, bare ikke gjør i buksene. Det knurret i maven min. Bevar roen, vær tapper!

«Uret mitt ble tatt med av soldaten som noterte navnet mitt», sa jeg hurtig. Han så på meg: «En britisk soldat stjeler ikke, det har jeg aldri hørt». — «Jeg ber om unnskyldning», stammet jeg. — «Ville De gifte Dem med en jødinne?» led neste spørsmål. Hvor skal dette ende, tenkte jeg. Høyt sa jeg «Nei». Han strålte, jeg var gått i fellen hans. «Hvorfor ikke?» — «Fordi jeg er forlovet!» Han så ergerlig på meg. «Og hvis ikke?» — «Hvis hun var kristen, så hvorfor ikke, men tror De en jødinne ville gifte seg med meg?» Han hadde ikke ventet dette motspørsmålet. «Det er ikke Dem, men jeg

skal spørre her!» Så fortsatte han: «Er De mot jødene?» — «Nei, det har jeg aldri vært». I mitt stille sinn tenkte jeg: Hvorfor skulle jeg også det? Mitt problem var ellers å være eller ikke være. Så kom neste spørsmål som var ganske uventet: «Har De vitner på dette med uret?» — «Ja, vitnet mitt sitter der ute i gangen». — «Gå og vent der ute».

Larsen Berg var ikke der lenger, heller ikke den lange negeren. En tysk «dame» med pøen papirer i hånden gikk forbi meg og åpnet en dør på den andre siden av gangen. Jeg kunne se inn der og der satt «Berger» på en stol.

«Hvor gammel er De?» brølte en stemme. «Z-z-z-st-zwe-i!» Larsen Berg snappet etter luft som en sykkelpumpe, så kom resten «z-z-ss-an-zig!» Jeg ble tørr i halsen. Han spilte rollen sin glimrende. Nå gjelder det å holde seg alvorlig, tenkte jeg.

Døren ble knallet igjen, «damen» kom ut. «Deres venn har en alvorlig talefeil!» sa hun medlidende. «Har han vært slik bestandig?» — «Nei, han fikk det ved et sjokk da kasserollen hans ble torpedert i begynnelsen av krigen». Jeg malte det nærmere ut med en ferdig tenkte jeg: «Herregud, jeg snakket tysk». Men tommybruden syntes ikke å ha merket noe, historien var så rørende! Jeg innbilder meg fremdeles at hun var fuktig i øynene. I all fall forsvant hun påny inn i rummet hvor Larsen Berg drev sprogøvelser. Etter noen minutters forløp åpnet døren seg og Larsen Berg kom tilsyne med svedperler på pannen. I munnen hadde han en engelsk sigarett.

«Dd-a-nke!» sa han og lukket døren etter seg. Ingen neger fulgte etter. Slett

ingen. Dødsens alvorlig satte han seg ved siden av meg. «Wi-wi-rr soll-ttt-en wa-rr-ten», sa han. «Hold kjæft, ellers klarer jeg ikke å holde meg» hvisket jeg til ham.

Timene snek seg avsted. Tommyene kom og gikk. «Hvis det ikke stod noen vakt der, så ville jeg gå hjem!» hvisket jeg til min ledsager. Som løver i bur gikk vi frem og tilbake. «Zi-zi-ga-i-ette?» — «Takk» Jeg tente på den. Herlig! Endelig igjen!

Det var alt blitt eftermiddag. Det pep i maven min. Ombord hadde vi ennu nok å spise. Vi hadde fått med oss restene etter en flyktningstransport i København.

I enden av korridoren, der hvor jeg var blitt ført inn gikk en dør opp. Den svarte kom med sjøfartsbøkene våre og Larsen Bergs ur. Jeg fikk overrakt det: «Beslagleggelsen er opphevet!» sa han på engelsk. Så gikk han bort til vinduet og ropte noe til posten. Da han kom bort til oss igjen sa han: «Dere kan gå igjen!»

Da vi hadde bygningen langt bak oss, sa jeg til «Berger»: «Jeg var redd du skulle gripe til da han holdt uret frem. Jeg hadde sagt det var mitt!» Larsen Berg lo: «Han hadde alt spurt meg om det var blitt stjålet et ur fra deg. Før jeg hadde fått svart «Ja» trodde de meg!»

Salt og nød i det okkuperte Tyskland

NSDAP →

Norske sykesøstre nømerket seg ved en selvoppofrende og tapfer innsats for de sårede. En av dem fikk til og med Jernkorset for å ha reddet sårede ut av et brennende hus under fiendtlig artilleriild

14. LEGIONSSØSTRE

Ukene gikk, det var alt begynnelsen av august 1945. På land hersket den nye okkupasjonsmakt. — Menneskene sultet og led stor nød. Gjengjeldelsens tid var kommet. Ingen visste egentlig hva som foregikk. Brev og telegrammer ble bare unntagelsesvis befordret. Hviskende gikk ryktene om Morgenthauplanen fra mann til mann. En mektig amerikansk jøde ville ta hevn, ville dele opp eller tilintetgjøre Tyskland eller det som var igjen av det.

Fortsatt lå skibet vårt, NAUTIK i havnen i Kiel. Der ute i Kielerbukta kunne vi se at det lå mange store skib. Den tyske handelsflåte fra Østersjørummet ble trukket sammen her. Den skulle senere deles mellom seiersmaktene.

På NAUTIK hadde vi fått inkvartert tommyer. Vi var således blitt et slags losjiskib. Larsen Berg stammet seg gjennom dagene og lengtet vilt etter den dag da han kunne gå i land og påny snakke normalt. Stammingen som erstatning for det tyske språk hadde stått sin prøve. Det

falt ingen inn at han var nordmann. De andre sjøfolkene på NAUTIK var også reale karer som ikke lot et forrædersk ord slippe seg over lebene. Annerledes var det på land hvor forræderiet ble betalt med en skive brød. Det var snart en kjennsgjøring at de verste anglivere var de som hadde skreket høyest HEIL bak der Führer. Jeg kan idag ikke begripe at selerherrerne innlot seg med slike typer. Mange mennesker ble på grunn av personlig hevnløst og misunnelse angitt av naboer og arrestert. Det raset et sant helvete. Hele Schleswig-Holstein ble en fangeleir og oppdelt i soner. Tyskland var befriet!

Vi fra NAUTIK fikk bevege oss fritt i Kiel og når tiden tillot det gikk vi to nordmenn iland for å «sondere terrenget» som vi så smukt sa.

Havnen i Kiel var totalt ødelagt. Opp av stenhaugene raget det ovnsrør. Her bodde de overlevende. I villakvarterene og landsbyene utenfor byen ble mange hus holdt sammen med planker og rundholter.

Da vi var i nærheten av

teatret, ble Larsen Berg og jeg stående. «Du», sa han til meg, «der borte er det slått opp aviser.»

Det var KIELER KURIER og KIELER NEUES NACHRICHTENBLATT. «Nürnberg-prosessen fortsetter» og ennu mange nyheter som hadde de onde tyskere ugjerninger som tema. Men hva var det? En melding fra Norge: «Nordmannen Reidar Haaland skal som første nordmann dømmes til døden!» Vi kjente Reidar. Han hadde vært sammen med oss borte i Russland. Vi stod der uten å fatte noe. De tyske myndigheter under Terboven hadde mot den norske ministerpresidents vilje avsagt de første dødsdommer under krigen. Vi nordmenn var prinsipielt mot dødsdommer, som ikke var i overensstemmelse med norsk folkelov. Forbrytelser har sikkert forekommet under og etter krigen. Men de fleste på begge sider falt som gode sønner av Norge. Vi, og da taler jeg for alle frontkjempere akter våre motstandere som kjempet for sin sak, for vi har ett felles, vi satte noe inn for vår tro mens massen ventet for å se hvem som vant.

Vi stod der og underholdt oss på norsk, da en blond kvinne nærmet seg oss. Larsen Berg så på kvinnen: «Nett rype, ikke sant?» Jeg snudde på hodet og svarte på norsk: «Henne skulle jeg gjerne treffe på tomannshånd!» Den blonde så smilende på meg, så sa hun på ekte østlandsnorsk: «Hva var det så De ville med meg, unge mann?» Jeg skammet meg som en prylet hund. Hva skulle jeg nu si? Selv halsen min ble rød. «Var den henrettede som det står om en venn av dere?» Hun nikket med hodet mot KIELER KURIER. «Ja», sa jeg. «Er De norsk?» — «Akkurat, jeg er legionssøster. Navnet mitt er søster Helga.» At

14. 1945
Larsen Berg

Larsen Berg kan være kavalier, det visste jeg — men slik! Han grep fatt i søsteren og klemte henne godt. «Slipp meg — hva vil folk tro!» lo hun. Vi klemte oss sammen i en ruinkrok. Spørreleken var te en halv time. «Jeg har en norsk venninne her, la oss gå dit!» sa søsteren. Vi så på hverandre. Larsen Berg nikket. «Ja, sa jeg, «la oss gå.»

Vi kom til en liten tettbebyggelse. «Her bor Ruth, hun er gift her», fortalte søster Helga.

Det ble en hjertelig mottagelse. De to kvinner tuslet i kjøkkenet mens vi gjorde oss det gemytlig i den lille stuen. Ruths mann var i marinen. Hun hadde giftet seg under krigen. Nu holdt han på med minesøking i Friedrichsort. For øyeblikket laget de renner for tommyne slik at handelsflåten kunne komme gjennom.

«Nett her!» mente Larsen Berg. «Ser du borte på radioen?» — «Det norske flagg mener du?» svarte jeg.

Søster Helga kom inn. Stø, litt korpulent, men så kvinnelig at en kunne bli forbløtt. Hun hadde dette «it». «Av med skjortene!» Jeg stirret uforstående på henne. «Skal vi ta av skjortene?» Vi hadde trange omsyddede marineskjorter på. «Ja, takk!»

«Jeg har opplevd litt av hvert, men dette!» Larsen Berg trakk skjorten av. — «Bukse og også?» spurte han frekk. — «Nei, lille venn, det er ikke slik ment!» Ruth som også var kommet inn i rommet mente: «Jeg tror jeg vasker undertøyet deres. Akkurat rent ser det ikke ut!»

«Hendene i været!» Helga grep min venstre hånd og holdt den opp. «Tenkte jeg meg det ikke!» — «Hva var det du tenkte?» spurte jeg. Jeg hadde fremdeles vanskeligg for å følge med. «Dere er i orden, det lange rekket der også, har blodgruppe A, det kan vi bruke.» — «Jeg har O sa jeg. — «O har alle, derfor trenger vi ikke deg.» — «Hva er det så med blodgruppene våre?» Larsen Berg så spørrende på Helga. «Lever dere på månen begge to?» — «Nei, ombord!» — «Vet du ikke, vendte hun seg til Larsen Berg «at det er ved hjelp av blodgruppemerkene Waffen-SS-mennene blir fisket frem?

I hver eneste fangeleir må de holde hendene i været og så ser selerherrene etter.»

«Vi var hos Tommy, men han så slett ikke etter. Hvorfor stillet han isteden en masse dumme spørsmål?»

«Hell må soldaten ha, men at de lot dere begge løpe igjen det hadde jeg ikke tiltrodd dem slik som den gode samvittighet står skrevet i ansiktene på dere», spottet søster Helga.

«Vi skal fjerne de tatoverte blodgruppene. Nu kan dere bli med til søster Lina, — her bor jeg ikke!»

«Nok en norsk kvinne. Hvor mange er det egentlig her?» jublet vi. Så tok vi søster Helga mellom oss. Vi lo og spøkte. Vi var ikke lenger alene. La så folk som så etter os tenke hva de ville! «Hvor er så denne søster Lina og hvorfra kommer hun?» Jeg var nysgjerrig. — «Dere kommer til å bli forbausert!» Dette var alt vi kunne få halt ut av Helga. «Nå kjører vi med sporgvognen, men snakk tysk.»

«Noen motsigelse var det ikke tale om, helt selvfølgelig hadde søster Helga overtatt kommandoen. I enden av en allé steg vi av. Foran oss stod en mektig lind. På en treplate som var spikret på den kunne jeg lese idet jeg gikk forbi: «Den som fellor dette tre blir straffet med fengsel!»

«Nøden er stor, vi har ikke engang ved til å koke med,» sa Helga ved siden av meg og fortsatte: «Her må vi gjennom — men uten å virke påfallende. Når vi er bak stenhaugen der kan ingen lenger se hvor vi går.»

Vi gikk gjennom en ruinhaug. Det lå mange røde og hvite teglstener her. Hun bøyd seg og skjov til side en plate som var slengt tilfeldig hen. Forbausert ble jeg stående, en trapp førte ned derfra. «Hurtig inn, ikke bli stående. Det er en stor kjeller!» Helga lot oss gå forbi seg, så skjov hun nedenfra platen for igjen. Det ble mørkt i noen sekunder, så hadde jeg vennet meg til det sparsomme lyset som fremdeles trengte inn ovenfra.

«Vi har selv skjult inngangen med bordbeter og stener! Ellers går jeg alltid forsiktig fra sten til sten slik at det ikke skal bli noen spor. Selv tommyene har ikke funnet

oss her og de har virkelig snust overalt.»

Veien førte gjennom restene av en kjelleretasje. Så knirket det i en dør da Helga skjov den opp. Det ble atter lyst. Jeg ble stående forbløffet i døren. Gjennom en lyssjakt falt solen inn. Helga var trådt tilside. «Kom inn, kamerat, foran døren blir bare kramkarrer stående,» sa en stemme på gebrokkent tysk. Så kom det på norsk fra et annet hjørne: «Han kjenner jeg da, du var ved Divisjon Viking!»

«En legionær!» — «Vær stille ellers finner de oss,» skjenkte en kvinnestemme. — «Det var en kvinne!» Larsen Berg var ennå ikke kommet inn, jeg sperrtet veien for ham da jeg ble stående i døren. Nu ga han meg et puff og stakk hodet inn. «Her hørte jeg da en landsmann!» — «Nu ble du forbausert!» sa Helga.

«Seks feltsenger, seks mann — lasarettet fullt besatt!»

«Er de såret alle sammen?» — «Naturligvis!» — «Nei, Helga, det er ikke naturlig — nu skylder du oss en forklaring!»

Alle sammen ville forklare, men Helga fikk hurtig orden. Hvor hun valset opp med guttene. Så ble hun from som et lam. «Det er sårede,» sa hun. «Da engelskmennene besatte Kiel bragte vi fire mann inn her, fire frivillige fra Waffen-SS. Vi visste jo hva som foregikk, men heldigvis gikk det ikke så ille. De fire ville ikke ha overlevet et fangenskap. Det var nordmenn og nederlendere.» — «Og de to andre?» — «De har vi plukket opp. Vi arbeider jo med falske papirer der oppe i lasarettet og derfra har vi ladet dem forsvinne. De to er dansker — også fra flokken vår.» — «Har dere medisiner også?» Larsen Berg var forsiktig med spørsmålet sitt. — «Stabslegen der oppe og en av våre som er gått i dekning, en tysker — dr. Løwe heter han —»

«Dr. Løwe?» — «Ja, det kan være det samme, han kaller seg så! De kommer her ned hver dag,» sa søsteren i bakgrunnen.

«La meg få presentere — søster Lina.» — «Goddag, søster!» Dialekten hennes var ikke til å ta feil av. Hun var fra Trondheim eller deromkring. Jeg ville begynne å spørre da søster Helga sa: «Her gjelder en uskreven lov.

Vi må ikke spørre noen etter hans navn — hvis han selv sier det er det en annen sak!» — «Hvorfor?» — «Så bløt er du forhåpentlig ikke!» Herregud, hvor like ut hun snakker, tenkte jeg. Larsen Berg trakk pusten dypt — nu kommer det — men det kom intet. «For at den ene ikke skal kunne forråde den annen. Den som er frisk må forsvinne. Ikke at vi kaster ham ut, men han må se å komme i dekning.»

«Hvorledes får de da noe å spise? Det finnes jo knapt noe på markedet.» — «Kan dere skaffe noe?» lød motspørsmålet. — «Litt kan vi nok klare, vi har nok ombord. Det er ikke så lett å komme til det, men noe skal nok gå.» Jeg nikket til Larsen Berg. «Ja, noe skal vi nok klare,» sa han.

«Hvis bare ikke denne sulten var,» stønnet søster Helga. Kameratene i sengene så trykket ut. Søster Lina kom med en nål. «Først skal vi forandre blodgruppen. Så pirket hun avvekslende med nålen og med en sprøyte som var fylt med noe hvitt flytende i tatoveringen vår under venstre arm. De blå punkter ble stadig blekere som om de ble skyllet vekk. «Kom igjen i morgen en neste mann, takk.»

Vi gjorde oss klar til å gå igjen. Søster Helga hadde gjort seg fin. «Hvor skal du? Skal du følge oss, kanskje?» Jeg var nysgjerrig. «Til tommyene,» sa hun, «Jeg arbeider der om kveldene, ellers ville vi ha sultet ihjel forlengst.» — «Fraternisering er forbudt, hvorledes klarer du det?» — «For en nordmann er alt mulig, vi har nettopp vunnet krigen!»

Lina klarer seg bedre. Hun har en venn som er svartebørshandler. Der faller det alltid noe av uten at hun må gi noe for det. Ruth og Lina har også funnet på et knep. De inviterer skandinaviske sjøfolk til Ruth. Naturligvis må de ha med noe å spise. Når det blir brennbart kommer etter avtale Ruths mann. En gang holdt det på å gå galt. Det ble et fryktelig slagsmål, Lina fikk akkurat tid til å gjemme seg med matpakkene og alkoholen før politlet kom.

«Hva dere klarer alt sammen!» — Nu, så ille er det

heller ikke. Forøvrig er det nok av hyggelige sjofolk som uten baktanker bringer med mat. Da kan en slik aften være riktig hyggelig. Ruths mann og kameratene hans under minesøkingen hjelper også til. De har byttet inn kurvevis med skipskull mot fisk. Alle hjelper til. Men vi må riktignok være svært forsiktige.»

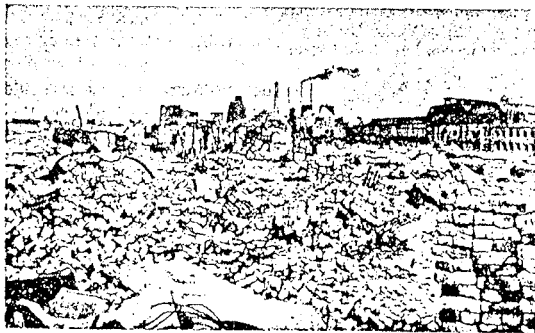
«Du har det jo verst, Helga, sa jeg. — «Men jeg skaffer det meste. Bare prøv å leve uten merker, så sulter du fort ihjel.» — «Hvor kommer medikamentene fra,» ville Larsen Berg vite. — «Vi er jo ovenpå hver dag og da faller det noe av. Stabslegen forstår jo det,» belærte søster Lina oss. «Mere trenger dere to-virkelig ikke å vite. Dere spør verre enn politiet.» — «Jeg er halvveis en,» mente Larsen Berg. «Jeg har tjenestgjort ved et politikompani.»

Ukene gikk. To av nordmennene var friske igjen. «Vi gir vårt æresord på at vi aldri har vært her. Vi er nettopp kommet over fra den russiske sektor. Vi blander oss med fangene i «sone F.» I løpet av fjorten dager er vi hjemme igjen.» — «Iallfall i et norsk fengsel.» — «Når dere kommer hjem og det går dere godt, så send et kort til Ruth med ordet «Sol». Hvis det går dårlig med ordet «Regn». — «På æresord, Helga, det skal vi gjøre.»

Det varte to ganger fjorten dager, så fikk Ruth et brev fra mor til den ene kameraten. Det var det første brev som nådde oss fra Norge etter krigen. Det bar nesten tyve stempler og kontrolltegn og ble overrakt Ruth av konsulatet i Hamburg. Ordet «Regn» forekom fire ganger. Nu visste vi hvorledes vi hadde å forholde oss. «Hjemme ville vi bli dyvåte, og det er ikke sundt,» erklærte søster Lina og dermed ble det.

En nederlender, de to dansker og en nordmann forble hos oss. «Vi skal få dem også friske!» hevdet dr. Løwe. Han var en ung, dyktig lege som hadde tjent ved «Germania» og senere var havnet her sammen med valonerne.

Dessverre skulle han ikke få rett. Vår danske kamerat Holger fikk et farlig tilbakfall. Rådløse stod de to leger der. «Medikamentet vi trenger kan ikke kjøpes i dag. Jeg vil forsøke hos tommyene, kanskje de avgir noe.» Stabslegen forsvant med bekymret ansikt gjennom kjellerluken. Da han dukket opp igjen noen timer etter var ansiktet hans nesten forvilet. «De vil ikke gi oss noe, vi kan råtne.» Dr. Løwe som var kommet til, siden i morges hadde han ikke forlatt kjelleren vår, fikk en innskytelse: «Monte Rosa!»

«Vi gikk gjennom en ruinbaug — — —»

Gutter fra Divisjon Viking

graven til en legionær

Respektene fra Sjøvold

Lasarett-tjeneste

Herman Bay
milet et kin i Raynor
Bergs stiftelse

15. DEN SOM SVØMMER HOLDER SEG OVENPÅ.

«Monte Rosa» ligger der ute foran Prieser strand. Det er et lasarettskib. De syke og sårede er allerede bragt iland, men ikke legene og medikamentene. Jeg vet det fra første hånd.» — «Da må vi forsøke. Hvorledes kommer vi dit?» — «Fra Nautik går det ikke, vi må søke oss et annet arbeidssted!» mente Larsen Berg.

Litt senere var vi på hyrekontoret som lå nede ved piren. I lommene hadde hver en pakke engelske sigaretter som Helga hadde understøttet foretagendet med. «De var bestemt for pasientene, men dette er viktigere», mente hun.

Sigarettene var mere verdte enn hundrevis av riksmark.

«Jeg har reist med det da det ikke var noe lasarettskib — —»

Den som smører, han reiser godt. I løpet av neste time var vi tildelt et bergingsselskap som arbeidet for tommyene. I sjøfartsbøkene våre ble det trykket et fjollet stempel som gav oss fri passasje i sone F og G. Kort etter stod vi atter i kjelleren. «Vi klarte det, sigarettene var et sesam åpn deg.» Alle måtte se på stemplet og så var det rådslagning.

Dr. Løwe førte kommandoen. Han var vår planlegger og ånden bak det hele. Riktignok var det oss som måtte utføre det fordi han ikke kunne forlate Kiel uten papirer.

«Monte Rosa er det store, hvite skib med de grønne striper.» — «Jeg kjenner skibet», avbrøt jeg ham, «jeg har reist med det da det ikke var noe lasarettskib.» — «Jeg også!» sa Larsen Berg.

«Som sivilister kan dere i løpet av dagen komme til Prieser strand», fortsatte dr. Løwe. «Derfra må en av dere svømme ut til skibet!»

Larsen Berg og jeg dro avsted tidlig på kvelden. Vi måtte altså nå vårt mål tidlig og gjemme oss der. De engelske poster ved Kanalbroen slapp oss over uten vanskeligheter. Vårt «German» sivilsertifikat var i orden.

På høyden ved Prieser strand slo vi oss ned i buskene. Vi hadde gått temmelig raskt og svettet slik at marineblusen min hadde store våte flekker i ryggen. Uten å ville det overhørte vi noen elskende par. Det var det eneste som ikke var rasjonert nu. Jo mørkere det ble, jo roligere ble det omkring oss. Lysene fra Monte Rosa speilte seg i vannet. Ved siden av den lå tyske minesøkerbåter og en mengde handelsskib som de allierte ennå ikke hadde delt mellom seg. Til høyre for oss på land stod omtrent på en kilometers avstand en lyskaster. Fra tid til annen gled den gule lyskjegle over vannet. En engelsk patruljebåt noe større enn en sjalupp pløyet sin kurs gjennom det rolige vann, mens en matros belyste vannet med en lyskaster.

«Hvorfor driver den egentlig her?» ville Berger, som jeg av og til spøkende kalte ham, vite. — «For at ingen av sjøfolkene skal stikke av, det kunne jo være noen — ja, du vet jo hva jeg mener — derute!» — «Mener du noen av oss?» — «Vi er bare småfisk, de letter etter store og større.»

«Er det bare tyske krigsforbrytere?» — «Skam deg, Larsen Berg, du er jo nordmann.» — «Jeg — er jeg også en?» — «Den største av alle!» — «Og russerne og englenderne og amissene?» spurte han troskyldig. — «Det må du ikke spørre om, Larsen Berg, de har vunnet krigen. De har bare angrepet militære mål!» — «Dresden og Wesel?» — «Tyskerne hadde lagret ammunisjon i lasarettkjellerne, derfor angrep de.» — «Tror du på det?» — «Tøv, den som har vunnet krigen har alltid rett, iallfall tror han det selv.» — «Vi skal ikke gråte over spilt melk, om tyve år er alt forbi

og annertedes. Da skal vi fortelle våre barn om denne tåken her.» — «Hvis du ikke går dukken idag.»

Det ble lenge stille mellom oss. «Jensen, når du blir knepet i dag, så vil jeg alltid huske deg!» sa Larsen Berg. Jeg stod der i Adams drakt med en lånt dametrikotbukse som badebukse. Om halsen hang en tom oljeflaske, hvor medikamentet skulle oppbevares hvis jeg fikk fatt i det. Nu lå det et brev fra dr. Løwe med en mengde fagord i flasken. Vannet var kaldt. Tusenvis av små nålestikk stakk meg da jeg med langsomme tak gled gjennom vannet. «Husk på at den som svømmer holder seg ovenpå!» ropte Larsen Berg med dempet stemme etter meg.

Fjols, tenkte jeg og langt ut kraftig, men rolig. De første 50—80 meter gikk det fint. Så nærmet lyskjeglen fra land seg. Nu lot jeg meg gli over på ryggen, bare munnen holdt jeg over vannet. Jeg beveget hendene forsiktig for ikke å tippe forover. — Nu må den straks komme tilbake! Sekundene hadde jeg tallet på land på forhånd. 9—10 — nu! Lyset for for annen gang over ansiktet mitt. Nu hadde jeg nesten 7 minutter til neste gang. Men jeg skulle måtte snu meg mange ganger!

Jeg vendte meg rundt og fortsatte med brystsvømming. «Der kommer patruljebåten.» Jeg snakket med meg selv. Motorduren ble hørbart bak et lasteskib som lå foran meg.

Hurtig svømte jeg under akterskibet og søkte beskyttelse ved propellen hvis ene vinget raket opp over vannet. «Er det noen der?» spurte en stemme over meg. «Hvem iallverden skulle det være? Det er bare plaskingen av vannet du har hørt!» mente den andre. Så var det skritt som fjernet seg, det klang spøkelsesaktig hult over hodet mitt. Det ble lysere for noen sekunder, patruljebåtens lyskaster hastet bort over damperen. Bølgene slo mot skibssiden og hvirvlet under akterskibet hvor jeg hang.

Noe uuthvilt lot jeg meg påny gli dypt ned i vannet. Foran meg lå det 800 til 1000 meter uten dekning. Tak for tak nærmet jeg meg Monte Rosa. Det forekom meg å

være en evighet. Den nærme seg og syntes ikke å nærme seg, jeg hadde følelsen av at lysene lo av meg.

Endelig, den mektige skibssiden ville ingen ende ta. Ovenfra hadde en sett meg. Han gjorde intet vesen av det, sannsynligvis var han vant til svømmere. «Hvor skal du hen?» spurte han. — «Opp!» var svaret mitt. — «Da må du lenger akterut!» Der kom skyggen av en trapp. En liten lanterne hang ved fallrepet.

Jeg gjorde ikke noe godt inntrykk da jeg steg opp fallrepet. Matrosen som hadde snakket til meg alt da jeg var i vannet kom med en vaktkappe. «Her, ta den på! Hva betyr dette?» Øyensynlig hadde han vakt.

— «Jeg må snakke med en lege,» sa jeg og fisket frem sedlen. — «Kom med her. Hvor kommer du fra, du er ikke herfra?» — «Hvorledes merket du det?» — «S'en din, du summer som en nordmann.» — «Det er jeg også!» — «Virkelig? Er du norsk?» — «Ja, jeg er norsk,» sa jeg på morsmålet mitt. — «Jeg kan ikke så meget, men jeg var ofte med malmbåten min der oppe.» Han tenkte seg om hvorvidt han skulle si mere, så kom det: «Vi har en norsk sykesøster ombord!»

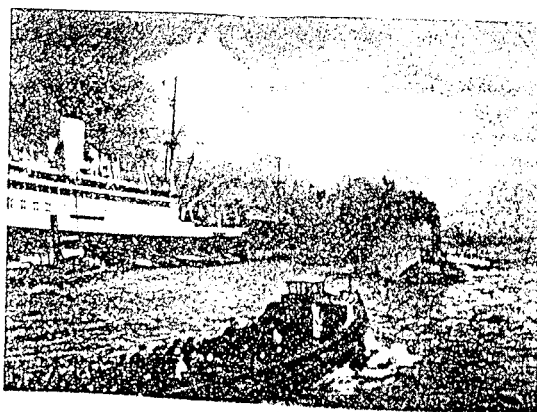
«En legions søster?» — «Vet ikke!» — «Får jeg lov å snakke med henne først?» spurte jeg.

Beredvillig førte han meg gjennom en labyrint av ganger til jeg stod foran Søster Salavig. Hun kom fra en by i Nord-Norge. Hun ville til Schlesvig med Spiessen i enheten sin. «Der har han en forretning, der kan jeg arbeide,» fortalte hun. — «Har du riktige papirer?» spurte jeg. «Hvorfor det, en sykesøster gjør de da ingen ting!»

Her var nok forklaring på krevet. «Hvis de kniper deg blir du utlevert. Som sykesøster slipper du med to år.»

Hun var lett rystet, men jeg beroliget henne: «Det er verre med oss. Vi får 8-12 år etter meldingene i radio.»

Det var ikke min oppgave å drøfte fengselstraffer. Jeg trengte medikamenter. Den norske søster het Solweig og etter en kort samtale var hun rede til å hjelpe. Hun erklærte: «Jeg skal skaffe saken, vent på meg her!» Og vekk var hun med dr. Löwes brev i hånden og med flasken min. Den tyske matros var også forsvunnet. Det var intet annet å foreta seg enn å vente.

MONTE ROSA

Uttalelser av norske retter og Stortinget.

Dødsdommen over Reidar Haaland av Eidsivating lagmannsrett 16. juli 1945, og stadfestet av Høyesterett august 1945 ble betraktet som res adjudicata. Jeg siterer fra dommen over Haaland:

«Den hjelp som NS og de enkelte medlemmer således har gitt tyskerne ble gitt under en krig som Norge deltok i. Fra de krigerske operasjoner tok til var Norge i krig med Tyskland. Den omstendighet at landtroppene etter hvert måtte kapitulere og hele territoriet ble okkupert, avsluttet ikke krigen, som ble fortsatt av kongen og regjeringen fra dens sete i London. Dette var alminnelig kjent.» (R.M.B. nr. 2, side 9).

Det vil sees av tidligere anførelser at denne uttalelse åpenbart var i strid med både norsk og internasjonal lov.

Jeg siterer fra Oppenheim 7 ed. vol. II, side 248:

«Halvt eller delvis suverene stater er ikke lovlig kvalifisert til å være krigførende.» Side 253: «Under annen verdenskrig var Norge ikke godtatt som alliert.» 6 ed. vol. II, side 433: «Enhver handling i strid med en kapitulasjon ville utgjøre en internasjonal overtredelse hvis den var beordret av en krigførende regjering og en krigsforbrytelse hvis den ble begått uten slik ordre. Op-

penheim skriver det samme om enhver krenkelse av en våpenstillstand, og side 435: «Alminnelig våpenstillstand betyr opphør av fiendtlighetene — for alle deres styrker, og hele krigsområdet.» Akkurat som fastsatt i vedlagte våpenstillstandsavtale av 10. juni 1940, punkt 1.

F
O
L
K
E
R
E
T
T

(Forts. fra forrige nummer)

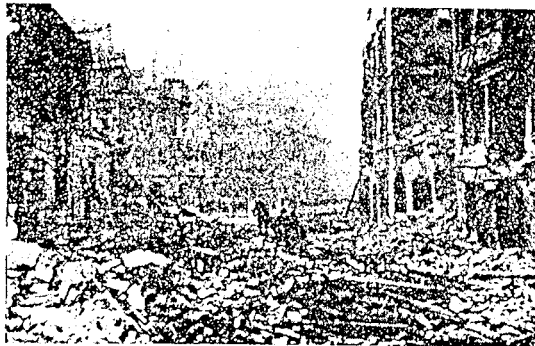
Jeg satt som på nåler og jeg syntes jeg ventet i en evighet. «Hva er det egentlig De vil her?» kunne noen spørre. Og så akkurat i Søsters kahytt. Døren hadde Solveig ladt bli stående åpen. Jeg følte meg som en skibbrudde, med håret klissvått, hyllet i en tykk vaktkappe. Hvor den stoppet stakk bena mine frem. Nysgjerrige blikk møtte meg hver gang noen gikk forbi den åpne dør, men jeg våget ikke å lukke den.

Endelig, det var som en forløsning, der kom Solveig inn døren igjen. I hånden holdt hun en pakke svøpt i oljelærret. «Her, sørg for at du når land igjen!» — «Jeg finner ikke ut herfra igjen alene», måtte jeg tilstå. — «Kom, jeg skal ta pakken, så virker det ikke så påfallende». Søster Solveig tok pakken min. Jeg syntes det var veldig vanskelig, men jeg sa intet. I vannet ville det forhåpentlig bli lettere

Søster Solveig gikk foran meg ned lederen like til vannkanten. Jeg stod ved siden av henne og ville ta pakken da hun leende sa: «Gi meg kappen, den kan du jo ikke ta med!» — «Ja, naturligvis, hvor har jeg tankene mine!» Jeg dro av meg den varme tingesten. «Hvor bor foreldrene dine? Jeg skal skrive til dem når jeg kommer hjem!» sa hun. Jeg oppgav adressen og hun gjentok.

«Lykke til og hils de andre! Jeg tror jeg kjenner Søster Helga. Vi var sammen i Rothenburg; tror jeg. Si henne —» Resten fikk jeg ikke fatt i. I det fjerne hørte jeg motordur, det måtte være patruljebåten.

Man henger en sten om halsen på et lik, men heller ikke pakken min ville synke ned skjønt jeg syntes den da var tung nok til det. Slik det var ville den forråde meg, tommyene ville se den flyte. Jeg begynte å svømme på ryggen, slik kunne jeg bedre

slepe pakken etter meg. Jeg hadde lagt en løkke rundt halsen min.

Patruljebåten gikk langt borte på den andre siden, forbi der hvor Møltenort og marineminnesmerket måtte ligge. Jeg kunne av og til se lyskeglen. Egentlig gikk det ganske fint å svømme på ryggen. Tiden gikk og jeg kunne se konturene av en minesøkerbåt. Den hadde snudd seg i strømmen. Det er i grunnen fint tenkte jeg, lykke må svømmeren ha! Jeg syntes jeg var full av krefter der i vannet. «Langsomt — ta det rolig, det er langt igjen ennå» mumlet jeg for meg selv. Der var damperen med propellen — 20 meter borte. Forsiktig, de har en vaktmann der oppe. Midtskibs lyste det gjennom en åpen dør. Kanskje det var byssen. Jeg begynte å bli sulten.

Et øyeblikk måtte jeg henge meg på propellen. Jernet var kalt, tidligere hadde jeg ikke lagt merke til det.

Ennu 80 meter til land? Eller hadde damperen dreiet seg enda mere? — Jeg ble trett. Få ikke panikk, litt til så har du klart det. Det er deilig å snakke med seg selv slik, tenkte jeg mens jeg svømte de siste metrene.

Da jeg steg ut av vannet løste en skikkelse seg ut av mørket. «Hit med det, Jensen!» Larsen Berg tok pakken til seg. «Der fremme er skjulestedet vårt — jeg skal gni deg varm! Sannelig har

vi vært heldige, du har landet nesten nøyaktig på samme sted du gikk uti. Jeg har kikket etter hodet ditt i vannflaten hele tiden. — Her er en pullover. Tennene dine klapper jo. Du burde få deg gebiss akkurat som meg». Han begynte å gni løs på lemmene mine av all kraft. «Hold opp, det er nok!» fikk jeg presset frem. — «Vi legger oss tett sammen i krattet, jeg har alt gjort i stand et sted med gress». Knappt hadde jeg lagt meg ned før jeg sovnet inn.

Henimot 5 om morgenen våknet jeg. Fuglene holdt en syndig pipekonsert i anledning vårt hell. Larsen Berg hadde åpnet pakken. «Vet du hvorfor den ikke sank?» spurte han. I hånden holdt han en oppblåst gummislange slik som legene bruker av og til. «Din Søster Solveig er ikke født igår, småen, hun har tenkt på alt».

«Her er medikamenter og tabletter for et halvt kompani!» — «Vi må fordele det i lommene våre. Hva skal vi si hvis tommyene stopper oss og undersøker?» — «At vi har kjøpt det på svartebørsen, noe annet kan vi jo ikke si. Det vil koste oss et par uker, men det er alltid bedre enn å forråde de andre». — «Enig, la oss gjøre det slik». — «Du går nu, Jensen, jeg kommer etter ved middagstider!» — «Hvem skal ha med medikamentet til Holger», spurte

jeg. — «Her er to sprøyter, vi tar en hver. En må da slippe gjennom!» mente Larsen Berg.

Da jeg nådde broen over kanalen sluttet jeg meg til en gruppe arbeidere. Hver av dem holdt frem passet sitt, jeg også. Hånden min skalv. Jeg kunne ikke gjøre for det. «Go on!» sa tommyen, en mektig mann som fikk andre til å skjelve. Jeg var gjennom! I indre havn gikk småbåter frem og tilbake.

Hurtig ble jeg bragt «hjem». Ombord var også noen minesøkere fra Friedrichsort. Jeg forstod av samtalen at de var norske. Jeg fikk fryktelig hjemlengsel, men jeg kunne ikke reise hjem, ikke ennå.

Alt om formiddagen fikk Holger sin sprøyte. Ved middagstider kom stabslegen med en sykevoغن. Helga kjørte. De to lastet Holger inn som om det var en kurant sak og kjørte til sykehuset med ham. De var vekke da Larsen Berg kom. Hans første spørsmål var: «Hvorledes går det med Holger?» — «Død alt», sa hollenderen. — «Ennu ikke!» mente Lina, det var ment som en spøk. «Jeg går til sykehuset med sprøyten» sa hun mens hun tok på seg. «Hvis det er noen som trenger noe her, så er jo du her, Larsen Berg!» — «Det er klart, Søster!» — «Alltid vi, men til syvende og sist blir det meg som må gjøre det», tenkte jeg.

«Død alt!» sa hollenderen.

60

Siste mann — — —

Russerne rykker frem under den siste kamp om Berlin,
hvor norske frontkjemper deltok.

Forts. fra forrige nummer)

Henimot aften kom Helga tilbake. Ansiktet hennes robet at noe var hendt. «Han er død! Hva i all verden skal vi gjøre? Liket må vekk. Han ble jo ikke innmeldt deroppe. De vil forlange å få hvite hvor han er kommet fra. Han er ikke meldt noen steder!» — «Det er da ikke et menneske som spor etter det. Han er sultet ihjel som tusner andre». — «Men han er ikke sultet ihjel, han er død av sårene sine. Det kan en blind se. Dessuten vet altfor mange folk at han er død. De vet bare ikke at han ingen papirer har» — «Hva sier stabslegen?» — «Stabslegen sier: Det er likegyldig, og selvom jeg skal havne i fengsel, så forråder jeg dere ikke!» — «Så langt må vi ikke la det komme, han har gjort alt for oss.»

«I krigen falt det millioner og så bråker man her for et lik», mente hollenderen Pit. «I fangeleirene dør det tusner daglig.»

«Men ikke her!» sa Helga litt ergerlig. Men så må noe ha falt henne inn. Hun gikk urolig frem og tilbake på kjellergulvet. Så stanset hun foran Lina: «Kom, vi kjører til Ruth!» Og vekk var de begge.

«Kvinnfolkrådslagning» — mente vår danske kamerat. — «Sårene dine er snart helet, så du kan alltid snakke», sa Pit med den sårete foten. — «Både han og du er snart avmarsjklare», hevdet Larsen Berg. Den norske kamerat løp alt rundt. I løpet av kommende uke ville vi være ute alle sammen, hvis — hvis det ikke dukket opp nye kamerater.

En utmagret tysk kamerat hadde funnet tilhold hos oss de siste dager. Dr. Löwe hadde bragt ham med. «Han

trenger fjorten dage norsk kur, så er han i orden igjen». Kameraten fortalte oss ikke hvorfra han kom eller hvor han ville. Vi kalte ham ganske enkelt Fritz. Etterpå fortalte dr. Löwe: Han ville til Niedersachsen som sauegjeter. Forhåpentligvis har han noe greie på det. Mere ble det ikke snakket om det. Fritz ble flasket opp av Helga som et lite barn — hver dag litt mere. Til sist overtok den noe mere robuste Lina «föringen». En «forbryter» fra Waffen SS har små muligheter til å slippe gjennom. Vi var av en behendig propaganda blitt erklært som de hovedskyldige og så var vi jo bare soldater som alle andre. Vi var skyldige fordi det alltid er lettere å ta en liten gruppe på kornet enn hele Wehrmacht. Så står vi da fortsatt som syndebukker, som stedfortredere for alle soldater i annen verdenskrig, som man ikke våger å angripe fordi de avgir valgstemmer. Så kaller man det hele for politikk.

«Jeg går også til Ruth!» sa Larsen Berg mens jeg satt der og grublet over verdens fortredeligheter.

«Vent, jeg blir med!» Jeg trakk på meg skoene. Etter at vi hadde forlatt NAUTIKK bodde vi her.

Vi nærmet oss Ruths hus, skrittene våre ble langsomme. «Skal vi gå inn?» — «Kanskje vi forstyrrer?» — «La oss gå litt frem og tilbake, kanskje det kommer no-

en?» Etter en tid ble jeg lei det.

«Nå ringer jeg!» Noen tittet ut. «Kom inn, mine herrer!» Helga holdt døren vidt åpen. «Kom inn!»

«Stemmen din høres så befriet ut. Har du funnet en løsning?»

«Ja, en vanvittig!» I stuen satt foruten de to norske kvinner Ruths mann og en eldre herre i marineoffisersuniform, eller rettere sagt «G. M. S.A.» som de nå kalte seg.

«Det er de to legionærer!» presenterte Helga oss, og det er kapteinløytnanten, sjefen til Ruths mann.

Det var ett eller annet som virket påfallende ved Helga. Hun var blitt så sky i blikket i den siste tid. Hva er det i veien med henne? Da hun åpnet døren var hun så lettet og glad — og nå?

«Løsningen er funnet. Holger får igjen Soldbok, denne gang fra minesøkingen.»

«Det er i orden med soldboken», sa offiseren. «Navnet hans stemmer, fødselsdatoen også, og alt det andre er som engelskmennene vil ha det.»

Ruth ledsaget den i døden nybakte marinesoldat til hans siste hvilested. Vi andre holdt oss borte av «sikkerhetsgrunner».

«Giv akt!» Matrosene fra minesøkerbåten stod som saltstøtter. Den gråharete offiser hilste. Det var den siste ære for en dansk frivillig. Det var ordnet. Vi pustet lettet ut!

Etter denne hendelse gikk det påtagelig nedover med Helga. «Du får ikke gå ut i aften!» avgjorde vi. — «Det er for sent, jeg er syk alt, ingen kan hjelpe meg mere!» sa hun. Vi protesterte, men intet nyttet. Hun sa: «Jeg forlater dere og kommer ikke mere tilbake!» —

«Naturligvis kommer hun igjen», mente jeg, «hun er nok her igjen imorgen». Vi regnet alle med det, også søster Lina og de to leger. «Hun kan jo bli frisk igjen og leve i mange Herrens år!», sa stabslegen som hadde undersøkt henne. «Det har jeg også sagt henne.»

Uker senere leste vi i avisen: Liket av en kvinne har flytt i land ved Laboe. Selvmord er ikke utelukket!

Ruth bragte vissheten. «Det var henne!» var alt hun sa. Vi var rystet alle sammen. «Det har hun gjort for oss alt sammen», sa Pit. Han kunne alt gå ganske godt. De andre var over alle fjell. Også Pit hadde alt pakket sin bytt. «Ett eller annet sted skal jeg nok dukke under», sa han tillitsfullt. Lina og stabslegen hadde undersøkt ham. «Snart løper du som en folunge, de har også stive ben til å begynne med!» mente de.

«Jeg stikker av!» sa Larsen Berg. Det var den siste dag i oktober. «Etter at sengen her er blitt tomme er det ikke mere å gjøre her. Og dessuten må jeg stadig tenke på Søster Helga her.»

Da jeg våknet neste morgen var det festet en seddel til buksen min som lå på en krakk ved siden av sengen. Med store bokstaver hadde Larsen Berg skrevet av en sang:

*«Gehst du nach vorn Kamerad
ich gebe mit!
Läufst du zu Sturm Kamerad
ich halte Schritt.
Schlägst dich in Scherben
ich steh' für zwei,
und gehst' zum Sterben
ich bin dabei!»*

Og så hadde han med halvt uleselig skrift skrevet nedenunder:

«Og nå stikker jeg av!
Av gruppen Fosse var den siste kamerat forsvunnet.
SLUTT

1964.
"Frankjemperen"

I Deres nummer 26 har De en redaksjonsartikkel hvorav det fremgår at en ung oslolærer har skrevet en bok: «Ukjent Nazist». Oslolæreren opererer ifølge Deres artikkel med myten om at frontkjemper som meldte seg skulle ha fått i utsikt en belønning i form av en bondegård.

Så vidt jeg vet inkluderes i lærerutdanningen også en viss innsikt i psykologi. Dette fag må oslolæreren ha helt forsømt. Han burde jo vite at unge mennesker som melder seg frivillig til krig med livet som innsats, ikke tenker på personlig vinning i noen som helst form.

Jeg tror forøvrig heller ikke at noen som meldte seg til fronttjeneste på den andre side gjorde det.

Det kompani jeg dro til Østfronten med, bestod opprinnelig av ca. 160 mann, gjennomsnittsalderen var ca. 20 år. Etter ett års innsats ved fronten var tallet redusert til ca. 30 mann. Resten var falt, såret eller savnet.

Kjære unge oslolærer. De kunne selvfølgelig ikke tenke Dem å melde Dem til fronttjeneste frivillig uten noen belønning. Men, vær vennlig å husk at når De overfører Deres materialistiske paralleller til den idealistiske ungdom som ofret liv og ære på slagmarken i siste krig — da er dette en direkte usannhet. Meld Dem hurtigst mulig til et kurs i psykologi. Da vil De forhåpentligvis lære at livet ikke bare består av materielle ting.

Personlig må jeg trekke på smilebåndet over Deres grenseløse uvitenhet om ungdommens idealisme. Dessverre kan ikke mine falne kamerater gjøre det samme. De må forbli tause. Derfor dette innlegg.

Frontkjemper.

—o—

Jeg kjenner ingen frontkjemper som er krigsinvalider eller som har bedt om hjelp. For noen gjennombarrede menn nettopp disse må være? Så trenger de vel heller ingen krigsinvalidepensjon, skjønt de, og deres falskhet ville bli tatt for sannhet, kunne stå fram og si: Det er 25 år siden jeg frivillig og blødende deltok i den kamp gode nordmenn nå ofrer milliarder på for å lære sine gutter — kampen mot bolsjevismen.

Krigsinvalidene, de som ble helseløse etter kamp på riktig side, har fått og får for liten støtte, Deres innsats, selv om den helt tilfeldig førte til det gode og riktige, er mer verdt enn den lønn vi andre har gitt, men disse som deltok på feil side, trenger de da ingen støtte? Og hvis vi kjenner etter innerst inne i oss, er vi rettferdige?

Alle som tror på denne ordsvada, dette festtaleprek om «å kjempe for Gud, konge og fedreland», kan spørre den første om rettferdigheten.

t. b.

Bundesarchiv - Koblenz
 Guide No. 32
 GG - 103-1-12/196 Folder 25 3444

(Rediesj)
 Obergruppenführer
 in General d. P. L.

Der Führer H. und Reichsführer
 Loren Reichleitner für die deutschen
 norwegischen Gebiete

Anlage Nr. 11/90 - 18 Nr. 122/44 g.

Geheim

St. O. Nr. 1. 12/44
 Nr. 12/44

Arbeitsbericht der M. H. Nr. 1. 12/44
 Dittmars 30. 9. 1944

1.) Germanische Leitstelle

a) Fronttruppen (Norweger)

	Waffen-ff.	Abst.-Btl.	Marine	DKK
eingestellt insgesamt	4133	1025	510	335
entlassen:	2093	504	42	80
gefallen u. verstorben:	606	5	7	4
Ist-Stärke	1434	496	275	251

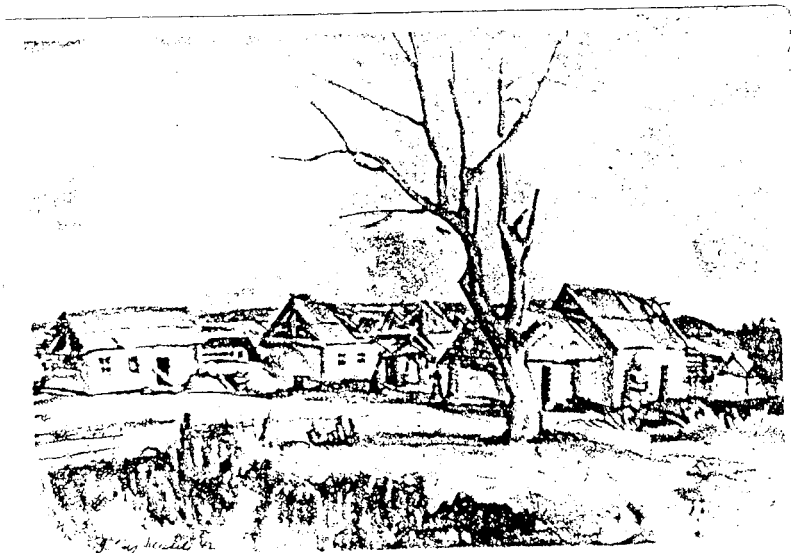
b) Fronttruppen (Schweden)

eingestellt:	109	—	—	—
entlassen:	29	—	—	—
gefallen u. verstorben:	0	—	—	—

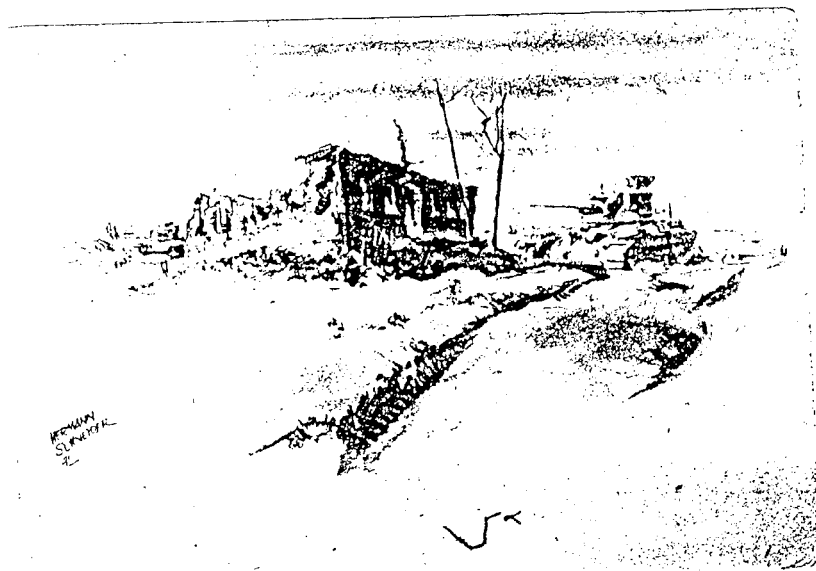
72

Friwillige norske frontkjemper: 4133 - waffen ff.
 318 Marine
 335 Røde Kors
4786 Mann og Kv-sistre
 Falt ved Fronten → 611 (30.9.44)
 Ersatz Btl 1075

→ "Viken" Btl: 1218 mann sterk
 "Ski Btl" "Norge": 628 mann "
 "Ski kompani" "Norge": 123 mann "
 "Pebel kompani I": 93 mann "
 " " "II": 98 mann "
 " " "III": 2
 " " "IV": 2

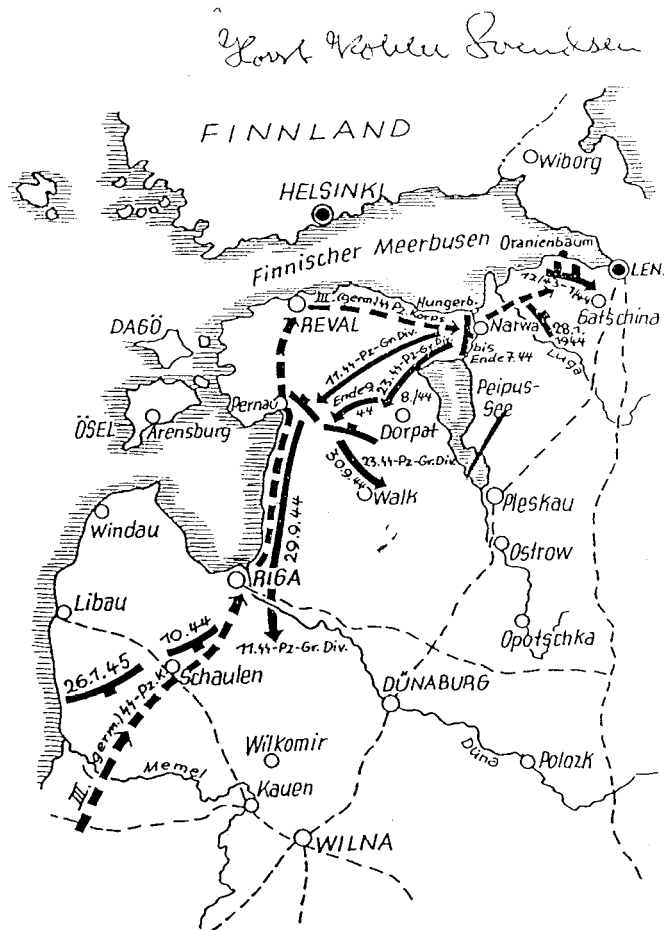
Solori   Leningrad.

Den røde skole   Leningrad

Die II. SS-Pz.-Gren.-Div. „Nordland“

Der Weg der Freiwilligen von Oranienbaum bis Libau
1. 1. 44 – 1. 1. 45

Juni 1943:

Beginn der Aufstellung der Division unter seinem Kommandeur Gen.-Major der Waffen-SS, Fritz von Scholz, auf dem Truppenübungsplatz Grafenwöhr und in Franken.

Pz.-Gr.-Rgt. „Norge“, Nr. 23, aus den Resten des eh. Rgts. „Nordland“ und der norwegischen Legion.
Pz.-Gr.-Rgt. „Danmark“, Nr. 24, aus dem eh. Freikorps „Danmark“.
Artill.-Rgt. Nr. 11
Pz.-Abtlg. Nr. 11 „Hermann von Salza“
Pz.-Jäger-Abtlg. Nr. 11
Fla-Abtlg. Nr. 11
Pz.-Aufklärungs-Abteilung Nr. 11
Nachrichten-Abteilung Nr. 11
Pionier-Bataillon Nr. 11
Versorgungs- und Sanitätstruppen.

Okt./Nov. 1943:

Verlegung der Division nach Kroatien, Raum Sisak-Kostenica. Geringfügige Zusammenstöße mit Partisanen.

Dezember 1943:

„Nordland“ wird mit seinem III. (germ.) SS-Panzerkorps in den Nordabschnitt der Ostfront geworfen.

14. 1. 1944:

Beginn des russischen Großangriffs auf der Front der 18. Armee. (Gen.-Oberst Georg Lindemann). Den Russen gelingt es den Einschließungsring um Leningrad aufzubrechen. Schwerpunkte: Oranienbaumer Kessel, südwestlich von Leningrad und am russischen Brückenkopf am Wolchow. Dem III. SS-Pz.-Korps unter General der

Waffen-SS Felix Steiner mit seinen beiden Divisionen „Nordland“ und „Niederland“ fällt die Aufgabe zu, die auf Narwa vorstoßenden Feindverbände aufzuhalten, und der schwer bedrängten 9. und 10. Inf.-Feld-Division zu helfen.

Mitte Januar 1944:

Bei der „Nordland“ bewähren sich bei diesen Kämpfen besonders das I. Btl. „Norge“ unter Hstuf. Vogt und das I. Btl. „Danmark“ unter Hstuf. Sørensen, der bei diesen Kämpfen fällt.

14. bis 17. Januar 1944:

Zwei Kompanien des Pi.-Btl. „Nordland“ unter Stufab. Fritz Bunse halten drei Tage lang eine Schlüsselstellung an der Straße Leningrad — Narwa.

16. Januar 1944:

Die AA 11 unter Hstuf. Rudolf Saalbach bewährt sich in der Abwehr und Gegenstößen.

Die 5. Kp. AA 11 unter Ustuf. Georg Langendorf schießt vor Gubanelay 48 Sowjet-Panzer ab; 11 davon allein der Rtlf. Casper Spork.

Ende Januar:

Den Russen gelingt es in die deutschen Absatzbewegungen auf Narwa hineinzu stoßen und stärkere eigene Kräfte, Einheiten des Heeres und einer lw.-Felddivision und die Masse der Divisionsartillerie „Nordland“ ca. 25 km ostwärts Jamburg abzuschneiden. Hstuf. Heinz Hämel kämpft mit seiner 7. Kp. „Danmark“ den Rückweg frei.

„Norge“ löst sich aus dem Brückenkopf Jamburg. Der sowjetische Druck verstärkt sich auf das Rgl. „Danmark“, wo ihm Einbrüche gelingen, die durch Ostuf. Walter Seebach, 5. Kp. „Danmark“, bereinigt werden.

1. Februar 1944:

Stubaf. Heinrich Lohmann führt mit seinem III. Btl. „Norge“ drei erfolgreiche Gegenstöße und wird am folgenden Tag schwer verwundet.

Das III. SS-Pz.-Korps geht mit „Nordland“ und „Nederland“ im Narwa-Brückenkopf in Stellung.

I. Btl. „Norge“ übernimmt vorübergehend die Flußverteidigung südlich Narwa.

Anfang Februar:

Die Narwa-Front stabilisiert sich.

12. Februar 1944:

Angriff der Russen über den 100 m breiten, zugefrorenen Narwafluß zwischen Narwa und Hungerburg mit bedrohlichen Einbrüchen, die gegen Mitternacht von Stubaf. Albrecht Krügel mit seinem II. Btl. „Norge“ bereinigt werden.

Mitte Februar:

Bei der 61. I.D. (Kgrpp. Berlin) gelingt den Russen bei Krivasso ein tiefer Einbruch. Ihre Spitzen stehen vor Auwere und bedrohen die einzige Nachschubstraße der im Brückenkopf stehenden „Nordland“ und „Nederland“. „Feldherrnhalle“, die schweren Panzer des Obersten Graf Strachwitz und eine Kampfgruppe „Nordland“ (welche?) werfen die eingebrochenen Russen über die Narwa zurück.

25. Februar 1944:

Rgls.-Kommandeur „Norge“, Ostufab. Arnold Stoffers, findet den Soldatentod.

März 1944:

Die Russen versuchen mit allen Mitteln zu einem Erfolg bei Narwa zu kommen, erleiden aber nur Abfuhren. Allmählich flauen die Kämpfe ab. Das III. (germ.) SS-Pz.-Korps mit „Nordland“, „Nederland“ und der 11. I.D. übernimmt die alleinige Verteidigung an der Narwa.

Mitte Juli:

Die russischen Großangriffe auf den Narwa-Abschnitt setzen erneut mit aller Heftigkeit ein. Im Abschnitt „Danmark“ gelingt ihnen ein Einbruch, der von Uscha. Christochersens und seiner Gruppe berei-

nigt wird. Im Abschnitt „Norge“, im Rahmen des gleichen Geschehens, entbrennt ein heftiger Kampf um die Grenadierhöhe, der sich Tage um Tage hinzieht. Nach 2 1/2 stündigem Trommelfeuer gelingt es den Sowjets in die Stellungen des II. Btl. „Norge“ einzudringen. Btl.-Kdr. Hstuf. Josef Bachmeier, wirft den Feind mit drei schnell zusammengerafften Stoßtrupps zurück und bereinigt die Einbrüche. Schwere Abwehrkämpfe.

27. Juli 1944:

Der Brückenkopf ostwärts, und Narwa werden geräumt. „Nordland“ geht auf die Tannenber-Stellung, 8 km westlich Narwa zurück. Div.-Kdr. Fritz von Scholz wird schwer verwundet und stirbt am folgenden Tag den Soldatentod. Neuer Kommandeur Gen.-Major der Waffen-SS, Brigadeführer Joachim Ziegler.

Ende Juli:

Harte Kämpfe um die Tannenber-Stellung. Aireregimenter „Nordland“, „Nederland“ und Korpsartillerie trommeln den Gegner vor der Kinderheimhöhe zusammen. Am nächsten Morgen treten die Russen mit frischen Kräften an und erzielen Einbrüche. Eingreifverbände „Nordland“ unter Albrecht Krügel bereinigen die Einbrüche und festigen die Tannenber-Stellung.

29. Juli 1944:

Großangriff auf die deutschen Stellungen in der Narwa-Landenge. (Tannenber-Stellung). Panzerkampfgruppe „Nordland“ unter Ostufab. Paul Albert Kausch, zeichnet sich besonders aus und bringt den schwermündigen Grenadiern durch zahlreiche Panzerabschüsse spürbare Entlastung.

Rgl.-Kdr. „Danmark“, Graf von Westfalen für Fürsleben, gefallen.

Ende Juli:

Die AA 11 wird zur Zerschlagung einer russischen Angriffsspitze auf Mitau-Tukum im Rahmen der 3. Pz.-Armee eingesetzt. (Kampfgruppe Gross und Pz. des Grafen von Strachwitz).

14. bis 15. September 1944:

In der Nacht zum 15. September räumt das III. (germ.) SS-Pz.-Korps, auch „Nordland“, die Stellungen in der Landenge von Narwa und geht bei Pernau in erneute Abwehr.

Ende September:

Ablösung und Marsch der Division „Nordland“ nach Süden über Riga. Angriff auf Baldone. Hstuf. Martin Güz zeichnet sich mit seinem III. Btl. „Norge“ bei der Stabilisierung der Front besonders aus. Ebenso Stubaf. Albert Hektor von der 7. Kp. „Danmark“.

Anfang Oktober:

Großangriff der Sowjets bei Prekuln. II. Btl. „Norge“ unter Hstuf. Richard Spörle behauptet die Stellungen. Die 7. Kp. im Brennpunkt der Schlacht behauptet die Höhe 126,1. Für die Leistungen des Rgl. „Norge“ wird sein Kdr., Ostufab. Fritz Knöchlein, mit dem Ritterkreuz ausgezeichnet.

19. bis 25. November: Zweite Kurlandschlacht.

Dezember 1944:

„Nordland“ sichert südlich Libau und weist alle russischen Angriffe ab. 3. Kurlandschlacht.

Januar 1945:

Kurland-Kessel geschlossen.

Ende Januar:

„Nordland“ wird in Libau verladen und auf dem Seeweg nach Pommern geschafft. Ausladen in Stettin. Angriff aus der Bewegung auf eine vorgeprellte Panzerkolonne.

16. Februar 1945:

Angriff auf Arnswalde, bis vor die Höhenstellungen der 67. russischen Armee, südlich Arnswalde; dabei zeichnet sich die Sturmgeschütz-Abt. 11 unter Stubaf. Schütz-Streck besonders aus.

März 1945:

„Nordland“ im Brückenkopf Altdamm in Abwehrkämpfen.

28. März 1945:

Ostufab. Albrecht Krügel, Kommandeur „Danmark“, gefallen.

Ende März:

„Nordland“ hinter der Oder in Ruhe. Eingreifreserve für den zu erwartenden russischen Großangriff.

15. April 1945:

Beginn des russischen Großangriffs auf Berlin. „Nordland“riegelt Durchbruch der Sowjets aus dem Wriezener Brückenkopf ab; wird jedoch an den Flanken umgangen und muß auf Strausberg zurückweichen.

Bis 17. April 1945:

Strausberg gehalten. Zurückweichen auf den äußeren Verteidigungsring von Berlin. Kämpfe an der Rennbahn Karlshorst. In Adlershof und Neukölln Straßenkämpfe.

22. April 1945:

Kämpfe am Tempelhofer Feld. 300 französische Freiwillige stoßen zur „Nordland“. General Joachim Ziegler, der mit seiner Division „Nordland“ aus Berlin auszuberehen beabsichtigte, wird abgelöst.

29. April 1945:

„Nordland“ ist nur noch eine schwache Kampfgruppe. Joachim Ziegler stößt wieder zu seiner Division „Nordland“ und übernimmt deren Führung. Kämpfe im Regierungsviertel.

1. Mai 1945:

Die letzten Reste der Division „Nordland“ — nicht einmal mehr 100 Mann — versuchen in der Nacht zum 1. Mai auszuberehen und bleiben im feindlichen Feuer liegen. Brigadeführer und Gen.-Major der Waffen-SS, Joachim Ziegler, findet in der Nähe des Stettiner Bahnhofs den Soldatentod. Damit geht der Heldenkampf der „Nordländer“ zu Ende.

†
Liebe Kameraden! Vorstehend der Rahmen für die Divisionsgeschichte „Nordland“. Gebt mir unbedingt Eure Anschriften. Be- richtig und ergänzt den vorstehenden Rahmen. Gefechtsberichte, Karten, Bilder und Erlebnisse sind unbedingt erforderlich. An Euch liegt es, ob die Geschichte der „Nordland“ erscheinen wird. Schreibt an: W. Tiede, 5282 Erblend, Post Dieringhausen.

Der

Der Schicksalsweg der norwegischen Freiwilligen-Division der Waffen-SS

verfaßt von ***

5. Februar 1941

Norwegen lag erstarrt unter Schnee und Eis. Die niedrige Sonne vermochte an diesem Wintervormittag noch nicht den Frostnebel am inneren Oslofjord zu durchdringen. Temperatur: -24 Grad.

Drei Ju 52 starteten mit einigen Minuten Zwischenraum an diesem Tage vom Flugplatz Fornebu und flogen den Fjord entlang nach Süden.

Sie waren mit jungen norwegischen Freiwilligen für das Regiment Nordland beladen.

Sie waren die ersten aus diesem Lande.

Als sie auf dem Flug ein Blick nach rückwärts warfen gegen Norden, sahen sie aus dem Nebel steigend die Berge und Gebirge, schneebedeckt, wuchtig und wild, in der Wintersonne leuchtend. Dieses Bild trugen sie im Herzen mit auf ihrer Fahrt. Viele von ihnen sahen damals ihr Land zum letzten Male. Von Aalborg in Dänemark ging es mit Eisenbahntransport weiter und am 9. 2. 41 kamen sie in Graz-Wetzelsdorf an.

✱

Wer waren sie, diese jungen Männer, die damals losflogen ins Unbekannte, gefolgt von weiteren Transporten und schließlich die 2. Rekrutenkompanie SS/DF, Graz-Wetzelsdorf bildeten? Sie waren junge Norweger verschiedener Jahrgänge und Berufe, sie waren Studenten, Handwerker, Schüler, Arbeiter, Bauern, Seeleute sämtlicher Gebiete Norwegens, von Skagerak bis zum Nordmeer, von der Westküste bis zur Schwedengrenze. Teils waren es 15-16-jährige, teils Männer, die bereits gegen die Deutschen, zur See oder zu Lande, im Norwegenfeldzug gekämpft hatten. Was trieb diese Jugend, sich freiwillig beim „Regiment Nordland“ zu melden?

Um dies zu beantworten, muß man ganz kurz die Entwicklung vor und nach der Besetzung Norwegens näher betrachten. Norwegen war im ersten Weltkrieg neutral. Um diese Neutralität Nachdruck zu verleihen, wurde das Heer teilweise mobilisiert, die Küstenbefestigungen bemannt und die Flotte unter Dampf gehalten.

Irgendwelche Pläne seitens der Kriegführenden, sich in Norwegen oder Teilen davon festzusetzen, würden, falls in die Tat umgesetzt, zu entschlossenem Widerstand führen. Die Regierung, die Streitkräfte, das Volk waren entschlossen, die Neutralität

zu behaupten und zu verteidigen und die Opfer dafür zu bringen.

Als der Krieg 1939 wieder ausbrach, war die Lage Norwegens eine andere.

Wohl hieß die offizielle Politik konsequente Neutralität, wohl fand diese Linie die Zustimmung des Volkes, diesmal fehlte aber sowohl die militärische sowie die mentale Grundlage, die eine solche Politik fordert.

Eine katastrophale Vernachlässigung der Wehrmacht, eine durch Propaganda soldatenfeindlicher Kreise hochentwickelte Verleumdung des Offizierskorps und des Wehrwillens überhaupt hatte eine Unterhöhlung der Moral der Mannschaften zur Folge —, eine Regierung, die heimlich bereits das Prinzip der Neutralität verlassen hatte („Falls wir in den Krieg eingezogen werden, müssen wir nur aufpassen, auf die richtige Seite zu kommen.“) jedoch dies nicht offen aussprechen wollte, machte die Politik unklar und zögernd.

Das Volk, obwohl in der Mehrzahl englandfreundlich, wünschte zweifellos neutral zu sein und darüber hinaus würde es wirklich eine Aussöhnung zwischen England und Deutschland begrüßen.

Als der englische Premier Churchill mehr und mehr hervortrat und „die Mitwirkung

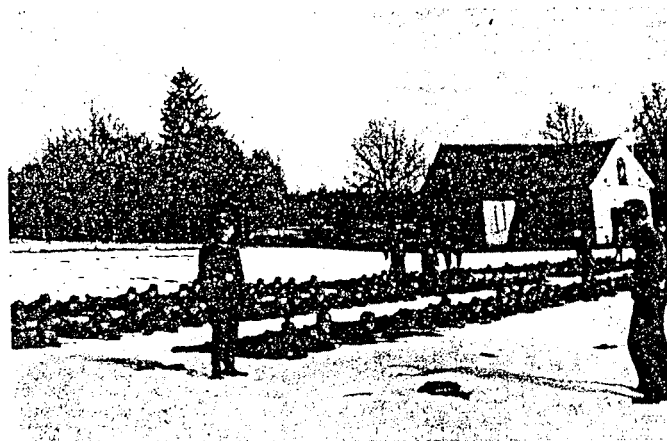
der neutralen Staaten an den Kampf gegen Deutschland“ forderte, jedoch die norwegische Regierung keine sicherheitspolitische Reaktion zeigte, wurden die warnenden Worte des Militärs und vereinzelter Politiker und Privatpersonen nicht gehört.

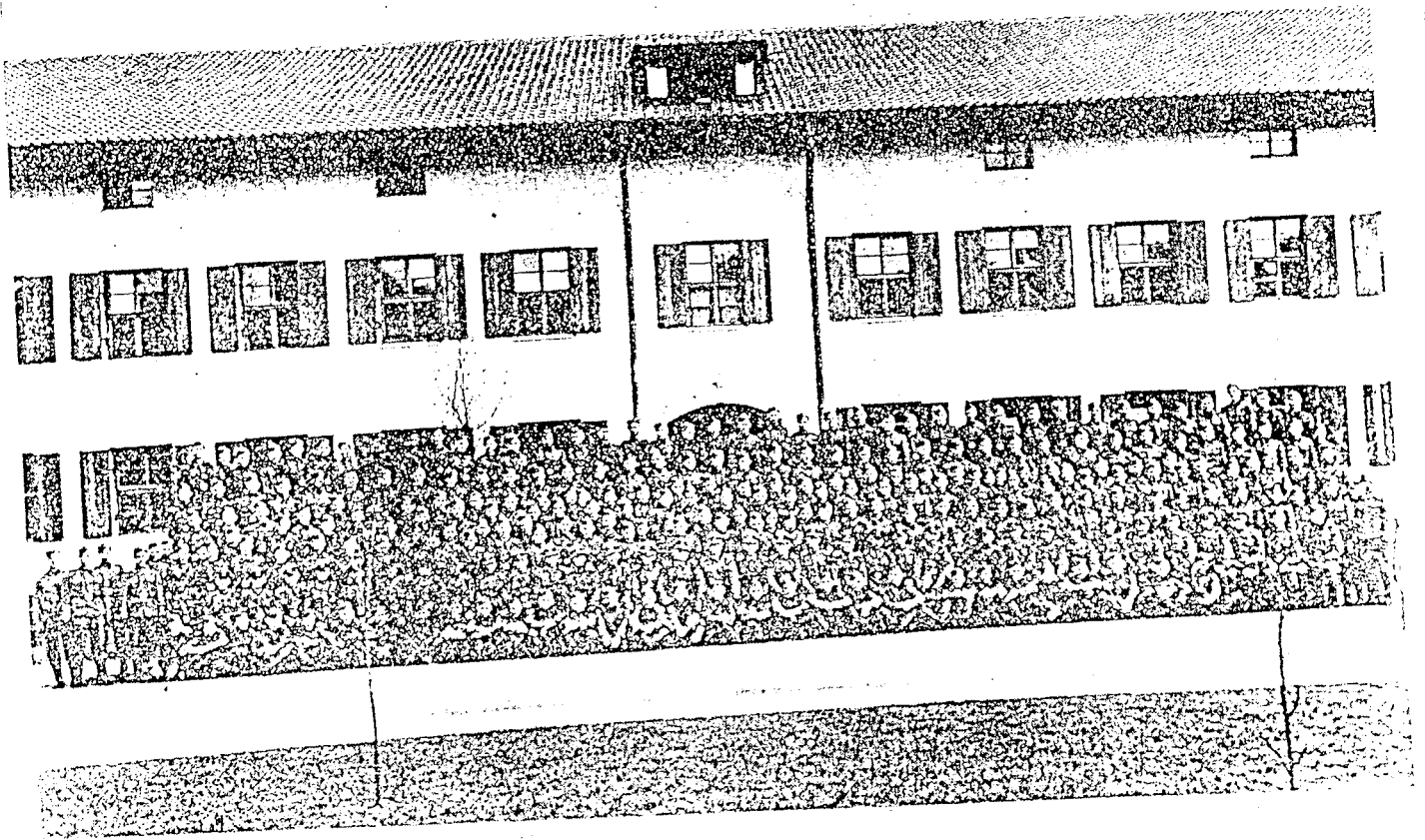
Die Lage wechselte sozusagen über Nacht. Die Engländer gingen zur Aktion über, die Deutschen, die das vorausgesehen hatten, taten dasselbe. Die Aktion der Deutschen gelang, die der Engländer nicht.

Die Verwirrung in Norwegen war maßlos. König und Regierung gingen in Deckung, ohne klare Befehle zu hinterlassen. Am ersten Tage waren sämtliche wichtigen Häfen und Flugplätze, Küstenbefestigungen und größeren Städte besetzt.

Das Volk war wie gelähmt, die Verteidigung ebenso. Zentrale Kommandobehörden waren plötzlich nicht mehr da. Vorbefehle für eine solche Lage fehlten gänzlich. In den nächsten Tagen und Wochen legten ganze Heeresverbände die Waffen nieder. Durch englische, französische und exilpolnische Truppen unterstützt, leisteten norwegische Verbände bei Narvik am längsten Widerstand, jedoch als die Kämpfe um Narvik nach zwei Monaten durch den Rückzug der alliierten Verbände beendet waren (man fand es nicht einmal nötig, das norwegische Oberkommando zu benach-

Graz - Schießstand

Norwegische 2. Rekruten-Kompanie SS/DF – Graz

richtigen) — wurde in Drontheim ein Waffenstillstandabkommen unterzeichnet, wonach die ganze norwegische Wehrmacht die Waffen streckte. Der König flüchtete mit seiner Regierung nach England.

Ein Versuch des Majors und Politikers Vidkun Quisling, in der ersten Verwirrung und Führerlosigkeit der Apriltage eine Regierung zu bilden, um gegenüber den Deutschen die Interessen Norwegens zu vertreten, Ordnung zu schaffen und das Unglück eines hoffnungslosen Krieges zu verhindern, scheiterte an Machenschaften seiner politischen Gegner, die sich vom Schock langsam erholten.

Die folgenden Monate sind durch ein Tauziehen zwischen diesen Politikern, Major Quisling, dem Stortingspräsidium, dem deutschen Reichskommissar und Hitler gekennzeichnet. Das Volk verhielt sich abwartend, doch wurde die englische Propaganda allmählich spürbar.

Für Norweger, welche die Lage des Landes demütigend und beschämend fanden und schon vor der deutschen Besetzung, ja vor Ausbruch des Krieges überhaupt, warnend gerufen und gegen eine verantwortungslose Wehrpolitik gekämpft hatten — schienen die schlimmsten Befürchtungen sich bestätigt zu haben.

Die Jüngeren unter diesen, ob Anhänger Quislings oder nicht, aber alle voll nationalem Tatendrang und Verantwortungsgefühl, horchten auf, als am 12. Januar 1941

ein Aufruf des Majors Quisling an die Jugend gerichtet, erschien, sich beim „Regiment Nordland“ zum Dienst zu melden, um im Rahmen dieser europäischen Einheit eine moderne militärische Ausbildung zu bekommen und um die „norwegische Waffenehre wiederzugewinnen“.

Transportführer dieser ersten Freiwilligen waren die SS-Ustuf. Schlager aus Wien, und Schlötter. Im Laufe eines knappen Monats war eine etwa 250 Mann starke Rekrutenkompanie, die 2/SS-DF, emsig bei der Ausbildung. Kp.-Chef war Hstuf. Vetter.

Die Zeit war hart, aber unter Hstuf. Veters Führung wuchs langsam dieser Haufen Zivilisten verschiedener Berufe zu einer soldatischen Truppe zusammen.

Sprachschwierigkeiten und Mißverständnisse, fremdes Milieu und fremdes Klima wurde durch Leistungswille und Idealismus überbrückt. Aber auch fröhliche Abende, Kameradschaftsabende der Kompanie und improvisierte Festabende der Gruppen und Züge, gehören mit zu den Erinnerungen aus dieser Zeit.

Am 11. März 1941 wurde die Kompanie verladen und mit der Bahn nach dem Truppenübungsplatz Heuberg verlegt.

Die Kp. war durch norwegische Rekruten aus dem Lager Sennheim/Elsaß verstärkt und war damit auf 340 Mann angeschwollen. Gegen alle Hoffnungen und Erwartungen wurden die Männer in Heuberg auf verschiedene Waffengattungen verteilt

und im Laufe der weiteren Ausbildungszeit auf alle Einheiten der neu aufgestellten Division „Wiking“ verstreut. Mit dieser Division gingen sie gegen Rußland ins Feld am 22. 6. 41.

Einige meldeten sich zur Kriegsmarine oder Luftwaffe. Ein Teil kämpfte in der norwegischen Legion; als diese allerdings 1943 aufgelöst wurde, wurden die Soldaten zum Pz.-Gren.-Rgt. „Norge“ überführt.

Besonders anziehend für Freiwillige waren die in Finnland eingesetzten Skijägerkompanien und das Skijägerbtl. „Norge“. Mehrere Offiziere dieses Btl. waren ehemalige „Grazer“.

☆

Zum 25. Jahrestag der Abreise der ersten Freiwilligen wurde Mitte Februar in Oslo ein Treffen der ehemaligen Grazer Kameraden veranstaltet.

Da die Überlebenden über das ganze Land verstreut wohnen, waren sie teils nicht zu erreichen, teils war die Reisedecke zu weit (bis über 1000 km), aber immerhin kamen etwa 60 Mann zu einem feierlichen und festlichen Abend zusammen. Das Treffen war ein voller Erfolg und eine Manifestierung der alten Kameradschaft. Das Treffen wurde mit einer kurzen Minneansprache für die gefallenen Kameraden eröffnet, wonach das Lied „Ich hat' einen Kameraden“ gesungen wurde.

Nach dem Essen sprach der Vorsitzende.

Der Vorsitzende sagte in seiner Ansprache:

Liebe Kameraden!
Ich habe in dieser Stunde so vieles auf dem Herzen, daß ich Stunden brauchen müßte, um alles auszusprechen. Um mich kurz zu fassen, erwähne ich nur einige Punkte, die gesagt werden sollen an diesem Tage.

Ich kann ruhig sagen, daß unsere Hoffnungen und Erwartungen, die wir auf dieses Treffen gesetzt haben, sich erfüllt haben.

Viele haben wir nicht erreicht. Durch geographische, finanzielle, berufliche oder gesundheitliche Gründe waren auch viele verhindert — aber eines ist klar: Es waren nicht viele, die hier heute nicht hätten sein wollen — denn wir feiern heute einen 25-Jahresgedenktag, der, ob wir wollen oder nicht — doch ein Teil der Geschichte unseres Landes wurde — und ganz entscheidend in das Leben jedes einzelnen von uns eingriff.

Wir gerieten ins Zentrum des größten Dramas der Geschichte und bekamen es am Körper und Seele zu spüren.

Dieses Drama brachte uns damals zusammen und machte uns zu Kameraden im Sieg und in der Niederlage.

Ich meine, wir haben ein Recht darauf, uns daran zu erinnern — wir schämen uns nicht unserer Vorzeit und unseres Einsatzes — lassen wir also ruhig die Erinnerungen lebendig werden, die Gedanken wandern und kurz bei einigen wesentlichen Punkten halt machen.

Wir sind heute 25 Jahre älter geworden, und das prägt natürlich auch unsere heutigen Anschauungen — aber die ganz spezielle Erfahrungsmenge, die wir aus Rekrutenzeit, Feldzug und Gefangenschaft mit uns tragen: diese Erfahrungssumme haben wir den anderen Zeitgenossen unseres Landes voraus.

Eine Erfahrung, die von der Stimmung und Inspiration der Siege bis zur Stimmung und Depression der Niederlagen reicht, aber auch eine Erfahrung von den Schwächen der Siege — zu den Herausforderungen der Niederlagen an uns — ob wir uns als Einzelmenschen oder als Gruppe betrachten.

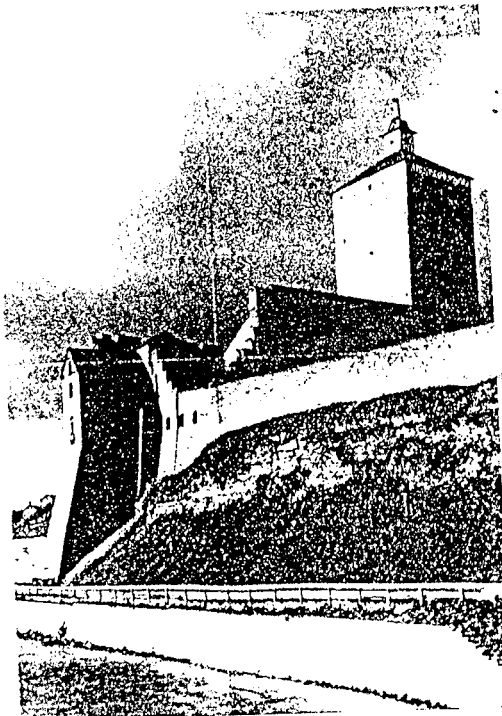
Kameraden, wir haben diese Herausforderungen beantwortet. — Und ich wage die Behauptung, daß wir uns dabei bewährt haben — als Einzelne und in der Gesellschaft — als Gruppe behaupte ich, daß wir uns mehr als behauptet haben. Dies ist ein Sieg — und diesen Sieg kann keiner uns nehmen.

Okkupationsgeschichte ist ein neuer Zweig der Geschichtsforschung. Neu ist auch, wie die Forschung verwendet wird.

Oft hat man den Eindruck, als ob sie eine Fortsetzung des Krieges mit anderen Mitteln ist.

Ich soll hier die Zeit nicht durch Beispiele wegwerfen.

Es wird gesagt und wurde vor 25 Jahren gesagt, daß wir blindgelaufene Idealisten waren — im besten Falle.

Hermannsøstenen — Narvik

Im schlimmsten Falle Verräter reinsten Wassers.

Im besten Falle waren wir leicht beeinflussbare, schwache Charaktere — im schlimmsten Falle durch Bauernhöfe und schöne Uniformen käuflich zu haben.

Gut, wir waren jung, wir waren Idealisten —, aber kann jemand hier, Hand aufs Herz, behaupten, daß wir damals nicht die Gegenargumente der sogenannten „guten Norweger“ gehört hatten?

Wir konnten nicht in Deckung gehen hinter das, „was alle anderen meinten“. Einige von uns hatten Stütze für unsere Anschauung bei unseren Nächsten —

Einige von uns sahen und erlebten ein Lächeln unter Tränen, als wir fuhren —

Viele von uns hatten nicht mal das mit auf der Fahrt —

Alle erlebten wir kalte Schultern, höhnisches Grinsen, Haß —

Alle erlebten wir den Druck der Majorität —

aber man sollte uns nicht erzählen, daß dieser Druck ein Ausdruck einer unerschütterlichen, klaren, opferbereiten nationalen Front war.

Für uns schien es als was ganz anderes: eine Mischung von politischer und nation-

aler Verantwortungslosigkeit, Unredlichkeit, Feigheit — gerade in einer Zeit, wo die Nation alles von uns forderte. Wir zogen hinaus ins Unbekannte und keiner konnte die Zukunft voraussagen — ob wir überhaupt zum Schuß kämen, das wußten wir nicht, aber Eins wußten wir — und darüber sind wir wohl alle hier einig — wir fühlten, daß das, was wir taten, von größter Bedeutung für Norwegen war —, daß wie wir uns bewährten, auf die Wagschale gelegt würde, die die Chancen für die Existenz Norwegens als freie Nation abwägen sollte —

daß es von uns abhing, ob die Wagschale zum Vorteil unseres Landes hin kippen sollte.

Wir benötigten dieses Gefühl, diesen Glauben in der Graz-Zeit.

✱

Die deutschen Instruktoren waren weder Sprachgenies noch Sonntagschullehrer noch Tiefenpsychologen, sie waren einfache deutsche Jugend von Stadt und Land und aus allen Berufen wie wir auch. —

Aber Soldaten waren sie, sie hatten Tradition und Erfahrung, sie waren in der Uniform zu Hause und sie hatten die ganze Schwere einer Großmacht im Rücken.

Wir kamen aus einem Lande, wo der Sol-

Verdelning av det 1. Bataljons (Viken) der SS-Frisvolgerne. Leiren „Hauvergen“ om 3. Oktober 1941 i fallingsbatal.

dat über die Schulter angesehen wurde, wo die Offiziere verdächtigt wurden und wo die Tradition aus dem Hofe gejagt war —, aber gerade das Gefühl, das wir im Gepäck mihatten —, der Glaube an die Bedeutung unseres Handelns, half uns Kasernendrill, Schikane, Strafexerzieren, Sprachschwierigkeiten, fremdes Milieu und Schuften auszuhalten; dazu hatten wir noch eine ziemliche Portion norwegischen Trostes, der sagte: „Die sollen uns nicht klein kriegen“ —

Wir waren etwa 250 Mann, die in Graz ihre Rekrutenausbildung erhielten. Etwa 60 von ihnen ruhen in fremder Erde. — Das heißt 22—23 %. Daß wir auf viele Einheiten verteilt wurden, hat dazu beigetragen, daß die Verluste nicht größer wurden.

Die Waffen-SS im ganzen hatte über 40 % Verluste.

Alle norwegischen Freiwilligen hatten einen Verlust von 20 %.

Der Verlauf des Krieges wurde unser Schicksal und wir teilen dieses Schicksal mit hundertausenden von Freiwilligen aus fast allen Ländern Europas in Heer, Marine, Luftwaffe und Waffen-SS, die Legionen mit eingerechnet, und mit unseren deutschen Kameraden.

Von verschiedenen Ausgangspunkten und politischen Beweggründen wuchsen wir zu einem Korps zusammen.

Aus diesem Korps wurde ein europäischer Versuch — und dieser Versuch hatte viele gute Voraussetzungen.

Jetzt sagt man vielleicht: Wir sind mit dieser Zeit fertig —, zu welchem Zweck das

alles wieder lebendig machen? Laßt uns vergessen. Nicht wahr? Kameraden, das nützt nicht. Wir brauchen uns nicht zu schämen und ich glaube, daß unser Selbstrespekt nur als Verlierer dasteht, wenn wir die Grundelemente, woraus unsere Kameradschaft hervorging, verneinen. Dies ist nicht Politik — dies ist Menschlichkeit. Es ist Menschlichkeit, wenn wir Verpflichtung fühlen gegenüber unseren Gefallenen, unseren Verwundeten, den Hinterbliebenen — und gegenüber einander — und daß wir danach handeln.

In Deutschland, vielleicht das Land der Gehirnwäsche heute, sehen wir, wie unsere Kameraden, trotz Verleumdung und Hetze, eine geradezu beispielhafte Hilfsarbeit betreiben.

Laßt uns also zusammenhalten, wir verlieren nichts dadurch. Wir verlieren nichts, wenn wir gleichzeitig erinnern, daß so viele der Kameraden immer Narben und Verstümmelungen durchs Leben tragen müssen. Sie kommen von ihrer Vorzeit nicht weg, sie können nicht vergessen.

Hilfsgemeinschaft
heißt Opfer bringen!

Vergiß daher nicht Deine Spende
für das

SOZIALWERK PAUL HAUSSER E.V.

Zahlungen an die Städtische Sparkasse in Karlsruhe, Konto Nr. 1500

Anderson, stoltte sjef, i l.k.p. Tumbok

16.

Spiegel beiderseitig norwegisches Schiff (wird in Norwegen hergestellt). Dienstgradabzeichen werden nur auf den Schulterstücken getragen.

(7).
Diese Anordnung stieß auf den Widerstand der norwegischen Freiwilligen. Sie fühlten sich nicht mehr als „Seeräuber“, wie ein Angehöriger der Legion mehr oder weniger treffend feststellte (8). Die Kragenspiegel mit dem Wikingerschiff-Steven wurden zwar an die Truppe ausgegeben, aber konsequenterweise nicht angelegt (9). Die tatsächliche Ausgabe dieser Kragenspiegel erklärt deren Auftauchen nach dem Kriege. Amerikanische Publikationen über die Waffen-SS erklärten sie als „frühe“ Kragenspiegel der SS-Division „Wiking“ (10). Auch die Möglichkeit, Kragenspiegel mit den beiden SS-Runen zu tragen, fand nicht den Beifall aller norwegischen Freiwilligen, die sich in erster Linie als Kämpfer gegen den Bolschewismus fühlten und dann erst als Angehörige der Waffen-SS.

Als Folge dieser Kontroverse wurden auf Wunsch der norwegischen Legionsführung in der Zeit vom September 1941 bis Februar 1942 Kragenspiegel mit dem Emblem des norwegischen Reichslöwen eingeführt. Da vor der Vereidigung der Freiwilligen-Legion keine, bzw. schwarze Kragenspiegel ohne jede Besteckung getragen wurden, ergab sich für den Zeitraum Februar 1942 bis Mai 1943 folgende Lösung:

1. Kragenspiegel ohne jede Besteckung, also schwarz;
2. Kragenspiegel mit den SS-Runen;
3. Kragenspiegel mit dem norwegischen Reichslöwen (11).

Die Kragenspiegel entsprachen den Abmessungen, wie sie in der Waffen-SS üblicherweise getragen wurden.

Landsmannschaftliche Abzeichen

Der Aufstellungsbefehl bestimmte unter Ziffer 16:

Auf dem linken Arm unter dem Hoheitsabzeichen die norwegische Flagge (Abzeichen wird in Norwegen hergestellt).

Der Kommandeur der Legion, SS-Sturmbannführer (später SS-Obersturmbannführer) Artur Quist

Legionsunterscharführer, die keine Kragenspiegel und keine Ärmelstreifen tragen. Lediglich die norwegische Nationalflagge aus Stoff macht sie als Legionäre kenntlich

(12).
Das Stoffabzeichen hatte die Abmessungen 50 zu 35 mm (13). Vor dem Abtransport zum Einsatz an der Ostfront wurde das Flaggenabzeichen durch ein solches mit einem Sonnenkreuz ersetzt. Dieses Abzeichen, schwarz-silbern, in dessen Kreisrund sich zwei Schwerter befanden, wurde auf dem linken Unterarm über dem Ärmelstreifen getragen. (14)

Ärmelstreifen

Nach der Vereidigung der Freiwilligen in Fallingb. am 3. Oktober 1941 wurde der Legion ein Ärmelstreifen mit der Aufschrift „Frw. Legion Norwegen“ verliehen. Der Ärmelstreifen entsprach in Schriftbild, Länge und Breite den Abmessungen, wie sie in der Waffen-SS üblicherweise getragen wurden.

In Norwegen durfte auch ein Ärmelstreifen mit der Aufschrift „Den norske Legion“ getragen werden. Das Tragen dieses Ärmelstreifens war außerhalb Norwegens verboten (15).

Fahnen

Das „Viken-Bataljon“ hatte eine besondere Fahne. Sie trug das Staatswappen — den norwegischen Reichslöwen — in Gold auf rotem Grunde mit der Inschrift „Viken-Bataljon“. Auf der Rückseite trug die Fahne fünf Namen von Schlachten, in denen

ZUR DOKUMENTATION

Der Autor unseres Berichtes über die SS-Freiwilligen-Legion „Norwegen“ und das Referat Kriegsgeschichte weisen darauf hin, daß die hier veröffentlichte Forschungsarbeit keinen Anspruch auf Vollständigkeit erhebt und möglicherweise Fehlinterpretationen enthält. Alle ehem. Angehörigen dieses Truppenteils und unsere Leser in Norwegen werden daher gebeten, Stellung zu dieser Veröffentlichung zu nehmen und ergänzende Angaben zu diesem Thema an die Adresse der Schriftleitung zu machen.

das Bataillon einmal gekämpft hatte und die Inschrift „Alt for Norge“ — „Alles für Norwegen“. Das „Viken-Bataljon“ war vormals das Traditions-Bataillon der norwegischen Armee gewesen. Das neue „Viken-Bataljon“ sollte wohl an diese Tradition anknüpfen. Die Schlachtennamen stammen aus dem Feldzuge 1808 bis 1809 und 1814 (Schwedisch-Norwegischer Krieg). Daneben existierte als Fahne der Legion die norwegische Nationalflagge. Sie trug auf beiden Seiten die Inschrift in Gold: „Den norske Legion“ (16).

DER FREIWILLIGE 17

Die Uniform der SS-Freiwilligen-Legion „Norwegen“ für die Zeit von spätestens Februar 1942 bis Mai 1943 sah wie folgt aus:
Uniform der Waffen-SS;

Kragenspiegel:

- Es wurden nebeneinander getragen:
1. Kragenspiegel ohne Emblem (einfach schwarz);
  2. Kragenspiegel mit den SS-Runen;
  3. Kragenspiegel mit dem norwegischen Reichslöwen.

Ärmelstreifen:

1. Ärmelstreifen mit der Aufschrift „Frw. Legion Norwegen“;
2. Ärmelstreifen mit der Aufschrift „Den norske Legion“, jedoch nur in Norwegen selbst.

Besondere Abzeichen:

Sonnenkreuz, silbern auf schwarz. Im Kreisrund befanden sich zwei Schwerter.

Abzeichen für norwegische Frontkämpfer:

Alle Norweger, die auf deutscher Seite an der Front im Einsatz gestanden hatten, erhielten ein besonderes Abzeichen mit Urkunde durch das Frontkjemper Kontoret Oslo (Sammelstelle in Oslo) verliehen. Es gab zwei Ausführungen:

1. In Originalgröße, an der Uniform zu tragen;
2. eine Verkleinerung, als Zivilabzeichen zu tragen.

Quellen:

- (1) Aktennotiz des SS-Gruppenführers Berger vom 29. 6. 1941, der sich zu dieser Zeit im Führerhauptquartier befand.
- (2) SS-Führungshauptamt, Abt. Org./Tgb. Nr. 3031/41 geh. vom 30. 7. 1941.
- (3) Mitteilung von W. Vopersal/Moers an den Verfasser vom 17. Mai 1970.
- (4) Berger a. a. O. vom 29. 6. 1941.
- (5) V.Bt.Insp. (E) SS-VT. vom 1. 5. 1940, Nr. 3, Ziff. 45 mit Ergänzung:
V.Bt.d.W-SS., 1. Jahrgg., Nr. 2, Ziff. 66, Berlin, 15. 6. 1940.
- (6) Berger a. a. O. vom 29. 6. 1941.
- (7) SS-Führungshauptamt a. a. O. vom 30. 7. 1941.
- (8) Schreiben von H. Kohler-Svendsen an den Verfasser vom 30. 12. 1969.
- (9) Schreiben von H. Kohler-Svendsen an W. Vopersal/Moers vom 25. 7. 1965.
- (10) Siehe u. a. „Foreign Volunteers of Hitlers Germany“.
- (11) Kohler-Svendsen a. a. O. vom 25. 7. 1965.
- (12) SS-Führungshauptamt a. a. O. vom 30. 7. 1941.
- (13) Uniformen-Markt“ Berlin, 1. 10. 1941, Heft 19.
- (14) Kohler-Svendsen a. a. O. vom 30. 12. 1969.
- (15) Kohler-Svendsen a. a. O. vom 30. 12. 1969.
- (16) Kohler-Svendsen a. a. O. vom 30. 12. 1969.

BRIEF AUS NORWEGEN

Unser Leser, Kam. Laible, ehem. Chef einer Flak-Batterie der Flak-Abt. 5 der Pz.Div. WIKING, sandte uns nachstehenden Brief eines ehem. norwegischen Freiwilligen, dessen Namen wir aus verständlichen Gründen hier nicht nennen. Sollte sich einer der deutschen Kameraden, nach denen unser norwegische Kamerad sich erkundigt, melden, werden wir die Verbindung nach Norwegen gern herstellen.

„Lieber Herr Laible!

Durch Herrn . . . . habe ich vor kurzer Zeit Ihre Anschrift bekommen. Es hat mich außerordentlich gefreut, nach allen diesen Jahren endlich zu erfahren, daß Sie auch am Leben sind. Wir haben uns das letzte Mal vor 25 Jahren, im Januar 1945, bei Gran (Esztergom) in Ungarn gesehen, da ich nach Norwegen versetzt wurde. Es war nicht ohne Wehmut, daß ich meine guten Kameraden in der Flakabteilung verließ, besonders da die Lage an der Front in

Ungarn zu der Zeit immer schlechter wurde. Ich habe ja auch sehr oft daran gedacht, wie es Euch allen damals zuletzt gegangen ist. Bis vor kurzem habe ich nichts von Eurem Schicksal gehört. Das wunderbare Buch von Peter Straßner („Die 5. SS-Panzer-Division Wiking“) habe ich zwar gelesen, aber von dem weiteren Schicksal der Männer von der Flakbatterie konnte ich daraus nicht viel schließen. Ihren Namen habe ich jedoch auf Seite 431 gefunden, und ich meinte deshalb hoffen zu dürfen, daß Sie jedenfalls nicht gefallen oder schwerverwundet wären. Diese Hoffnung ist also durch unseres gemeinsamen Kameraden Brief bestätigt worden, und ich bin sehr dankbar dafür.

Von mir ist kurz zu erzählen, daß ich nach der Kapitulation über zwei Jahre in einem Gefangenenlager bei Oslo saß. Die ersten Monate war das Essen sehr schlecht und knapp. Eine Zeit war mein Gewicht 45 Kilo (normales Gewicht jetzt 75—80 Kilo). Aber nach einiger Zeit änderte sich ja die weltpolitische Lage, indem die Feindschaft zwischen Rußland und den Westmächten immer deutlicher wurde. Dies hat nun allmählich auch unsere Lage in der Gefangenschaft günstig beeinflußt. Unter den Gefangenen war eine große Anzahl sehr begabter und kenntnisreicher Männer, und es entwickelte sich im Lager eine veritable Universität, wo man eine Reihe von Wissenschaften studieren konnte. Nach 1947, als ich entlassen wurde, habe ich mich zuerst als Handwerker (Maler) durchgeschlagen, in Oslo und Kopenhagen, und zwar mit großem Erfolg. Ich habe aber gleichzeitig meine akademischen Studien weitergetrieben und habe mich auch in Kopenhagen als Innenarchitekt ausgebildet. Jetzt habe ich seit einigen Jahren eine interessante und gut bezahlte Stellung in der Bildredaktion eines Verlags. Ich habe seit 1949 viele längere Reisen unternommen. Deutschland habe ich 6—7mal besucht, besonders Hamburg. Ich habe mehrmals Paris, die Schweiz, Italien, Spanien und Nordafrika besucht und wohnte längere Zeit in Süd-Frankreich und auf den Balearen.

Meine Zeit in der Division Wiking habe ich aber nicht vergessen, und werde sie auch nie vergessen: die guten und schlechten Tage, das barsche Soldatenleben im Freien, in den Russenhütten, in den Bunkern und Schützenlöchern und unterwegs in den Wagen auf Eisenbahntransporten — vor allem aber die gute Kameradschaft. Trotz allem war die Zeit ein großes, unvergeßliches Erlebnis.

Von Ihnen, Herr Laible, habe ich nur die besten Erinnerungen. Sie waren ein exemplarischer Offizier, ruhig, kaltblütig, gerecht, von Ihren Männern bewundert und geliebt. Sie haben uns niemals unbillig angebrüllt. Wenn Sie ab und zu jedoch die Stimme hoben, lag dahinter immer ein munteres Lächeln verborgen. Das haben wir alle gemerkt.

Mein Kamerad hat mir in seinem Brief mitgeteilt, daß die Männer von der Flakabteilung 5 wieder ein Treffen planen, diesmal vom 1.—3. Mai in Oberursel bei Frankfurt a. M. Ich hätte wirklich gerne teilgenommen, aber dieses Jahr wird es mir leider ganz unmöglich. Aber hoffentlich wird das Treffen nächstes Jahr oder später wiederholt. Ich werde dann alles tun, um reisen zu können. Obwohl ich die Namen meiner Frontkameraden niemals niedergeschrieben habe, leben die meisten immer noch in meinem Gedächtnis. Ich hoffe, daß sie alle noch am Leben sind, und falls Sie einige von Ihnen in Oberursel treffen, möchte ich Sie bitten, diesen meinen Kameraden meine besten Wünsche zu überbringen. Ich schreibe hier einige nieder, in zufälliger Reihenfolge:

Karl Burkert	Paul Müller	Schimmelpfennig
Franz Förster	Heinatz	Heerwagen
George Scharffenberg	Held	Mahler
Rösch	Treuss	Johannes Ihnen
Paul Neumann	Greis	Pick
Schwabe	Falsberg	Stüdlein
Schummik	Fagin	Eggers
Höler	Faulstich	

und viele, viele andere.

Es würde mich sehr freuen, falls Sie mir nach dem Treffen in Oberursel einen Brief schreiben würden und erzählen, wie es Ihnen selbst geht, und ob Sie einige von den genannten Kameraden getroffen haben.

Mit den besten Grüßen
gez. Unterschrift

skilte
ad leg
do om
dikk
genne
i fall
g rikk
nåoen
at ut
asjon
om en
dråbe
jeg
vinter
rkeos
da at
ensin
a nye
drapa
down
kom
anske
sakk
for
tofol
sider
skulle
ordisk
råde?
ikke
de på
nytte
a vil
n av
Hart
Vår
nytt
rem
for
ellige
lykk
virke
ubde

Den norske Legion

MED SUPPLERENDE OPPLYSNINGER

Herr redaktør!

I forbindelse med Deres artikkel i Folk og Land av 9. aug. 1970 om Den norske legion, kan jeg som frivillig deltager i Legionen fra dens opprettelse til dens oppløsning meddele følgende:

Formålet med Den norske legion var å hjelpe Finland i dets kamp mot kommunismen og først og fremst å danne grensevakt i Finnmark mot Russland. Norges skjebne ville avgjøres i øst.

Legionen ble satt opp på Gulskogen ved Drammen. Vi fikk utlevert merker med det norske og finske flagg å sette på uniformen. Legionen skulle være upolitisk, og det ble forbudt å bære NS-emblemmer, synge NS-sanger, hilse Heil og sæl etc. Det var på tale at vi skulle til Torpa til opplæring i våpen og utdanning.

Før vi ble sendt nordover, fant ledelsen ut at det ville være bedre om Legionen kunne få opplæring i moderne våpenbruk på de store øvelsesplasser i Tyskland. Og dette var bakgrunnen for at Den norske legion kom

til Tyskland. Det var en voldsom harme blant guttene p.g.a. dette. Skulle vi dra til Tyskland, ville propagandaen for Legionen — som gikk ut på at den skulle danne grunnstammen for den norske hær og avløse de tyske tropper i Nord-Norge — bli ødelagt. (Det er derfor underlig å lese statsstipendiat Hartmanns artikler i dag om at fylkesmann Gabrielsen og general Ruge samt oberst Lindbäck-Larsen samarbeidet med tyskerne våren 1940 om å sette norske tropper under tysk kommando i Finnmark).

Jeg skal ikke komme nærmere inn på den bitterhet legionærene følte da de i Tyskland — under trussel av krigsrett — ble avtvunget til Hitler «som den øverste krigsherre i felttoget mot kommunismen». Opprinnelig het det seg at eden uten reservasjoner skulle avlegges til Hitler, men det ville ingen av legionærene all den stund tyske tropper var i Norge. Det ville av våre landsmenn med god grunn bli oppfattet som landsforræderi og straffbart etter straffeloven i Norge. Jeg sier uttrykkelig formelt sett, fordi realiteten jo kun var den at vi stilte oss i kampen mot kommunismen på Finnlands side.

At Legionen senere ble sendt til fronten i Russland var også i strid med forutsetningene for dens opprettelse. — Det kan forøvrig tilføyes at tyskerne måtte bøye seg på mange områder overfor Legionen. Den fikk — som eneste utenlandske frivillige hæroppsetting — norsk befal og norsk kommando. Og vi hadde den norske riksløven som emblem og det norske flagg på venstre arm samt armstripe med påskrift «Den norske legion». Videre hadde vi det norske flagg og legionsfanen med påskriften «Viking bataljon» — forøvrig et navn som har tradisjon i den norske hær.

O.S.S.

Herr redaktør!

Da jeg har en del av ansvaret for artikkelen av Jochen Nietsch/Ratingen i «Der Freiwillige», gjengitt i FOLK OG LAND for 29. august 1970 vil jeg gjerne gjøre oppmerksom på følgende:

I «Bred omtale» side 7 (Nasjonaltegn) heter det: «Før avtransport til østfronten ble flaggetegnet erstattet osv. . .»

Vi måtte ta det av av følgende grunn: «Da Norge ikke er krigførende nasjon kan vi ifølge internasjonal krigslov ikke bære norsk flagg på uniformen. — Fanger med norsk flagg kan bli skutt av russerne som franktirører.» Det var grunnen til at solkorset ble valgt som taktisk tegn over ermstripen istedenfor flagget under riksørnen.

Hünxe 1. sept. 1970.

Ivar Hjort Svendsen

en norsk forsvarsmakt

III. Budstikken gikk.

Lagsang Willy Johansen.

Bud-stikken gikk framann til mann:—
Eine Boten geht von Mann zu Mann

Kjemp for ditt kjæ-re fed-re land— Stans ik-ko
Kämpfe für dein Vaterland Halt nicht

for du bol-sje-vis-men har slått! Kampens ban-ner er
für die rote in der Schlacht. Kampesbannere

redd, hvitt og blått. Her kom-mer gut-ta
rot, Weiss, blau Hier kommen Jung

i Den Nor-ske Le-gi-on, frem-ad på
der Norwegischen Legion Vorwärts

marsj mot må-let— Mar-sjen går lett, for
Zum Ziel Wir marschieren leicht

det er Vi-ken ba-taljon. Vi har vil-je så har-de som
Das ist die Bataillon wir haben Willens wie Stahl

stå-let— Til kamp mot den fa-re som tru-er fra
so hart Zum Kampf gegen den Feind

est, mot den pest som vil her-je vårt land,
Gefahr aus dem Osten gegen Pest fürs Vaterland

går vi syn-gen-de fram og gir hjem-me-ne
mit Schikken wir singend auch geben die

trøst. Vi har kors-to-gets glød al-le mann.
heißer Tröst. Wir haben Glut der Kreutzritter

Her kom-mer gut-ta i Den Nor-ske Le-gi-on. Be-
Hier kommen Jung von DNL. Bataillon

redd til å ver-ne vårt fed-re land
ich Vaterland zu wehren Hakon Foss.

*Blev av Dr. Bjørn Foss.
 som ble sendt til Sibir mai
 45 og fullstendig avfolk at
 V. & skulle overføres på
 fangeleiren. Holmenkollen.*

niet atter væpnet for så senere å paradere opp Karl Johan i Oslo og i Kristiansand S.

«Den norske hær i Skotland bestod av 4 kompanier. Det var 3 bergkompanier og 1 fallskjermkompani. Det var ialt ca. 1000 soldater i disse kompanier. I tillegg dertil kom en rekke hjelpeavdelinger.

Ordningen i krigstiden hadde vært at de britiske myndigheter og ikke den norske regjering eller den norske hærledelse hadde bestemt at det skulle betales til disse kompanier 6 d pr. soldater pr. dag til ekstrasforpleining, mens fallskjermkompaniet skulle ha 12 d eller 1 shilling til samme formål. Det var altså tale om enten kr. 0,50 eller kr. 1,- pr. soldat pr. dag.

Efter at Bergkompani 2 var kommet i krigen i Sovjet-Samveldet og i Nord-Norge og ikke fikk mat i det hele tatt, bestemte de britiske myndigheter og ikke den norske regjering eller den norske hærledelse at denne godtgjørelse for ekstrasforpleining ikke skulle betales lenger.

Dette skjedde i april 1945. Da ble det mytteri i fallskjermkompaniet som var forlagt i Dall Camp ved Kinloch Rannoch i Skotland. Kompaniet ble avvæpnet og internert i Dall Camp og lederne for mytteriet ble sendt til Dundee fengsel. Bergkompani 3 ble satt som vakt på kompaniet og Dall Camp. Da frigjøringen kom ble de arresterte ledere hentet fra Dundee fengsel og kompa-

Dette har man holdt skjult. For mange år siden bad jeg Hærens Overkommando om å få anledning til på Riksarkivet å undersøke denne sak med mytteriet i fallskjermkompaniet. Jeg fikk til svar at overkommandoen ville ha et eksemplar av min eventuelle publikasjon. Dette oppfattet jeg som en form for sensur og fortalte overkommandoen at jeg skulle finne mine dokumenter andre steder. Overkommandoen svarte meg da at den ikke ville øve sensur. Det var ikke tale om noe mytteri i fallskjermkompaniet, men om en sit down streik. Da jeg så senere kom til Riksarkivet for å granske eller undersøke denne sak, var alle dokumenter forsvunnet. Refselsesprotokollen var revet opp og sider var fjernet. Hvordan skulle man egentlig drive historisk forskning på dette område? Om noen år ville man ikke ha noe grunnlag å arbeide på og enhver påstand om mytteri i fallskjermkompaniet ville være å betrakte som avtalen i Narvik (Som Hartmann har skrevet om. Vår bemerkning.)»

Vi synes dette er et nytt godt eksempel på den fremgangsmåte som brukes for å undertrykke ubehagelige sannheter. Særlig tillitvekkende kan det neppe virke på noen med noenlunde sunn tenkeevne.

En memo. om.

Legionær Bert Boe.

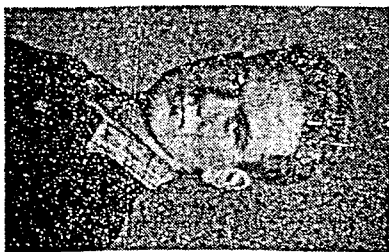
Nok en nordmann har gitt sitt liv i kampen mot bolsjevisnen. Stålhjelmene og et lite trekors et sted ved Leningrad vitner om at her sover en ung norsk soldat sin siste sovn. Under SS-runen står navnet Bert Boe.

17 år gammel ble du. For ung til krigens harde håndverk, vil kanskje mange si. Men hadde de sett deg mens du levde, høy, lys og kraftig, med ditt åpne ansikt, hadde de måttet medgi at du var en verdig representant for den norske soldat. Dertil var du besjelet av en idealisme og en tro på din sak som var enestående. Det var en selvsøkte for deg at du tok konsekvensene av din oppfatning og reiste frivillig til fronten for med våpen i hånd å kjempe for det du satte høyest. Du reiste ikke som eventyrer, men med en overbevisning om at du hadde rett. Vi vet du hadde vanskelige forhold her hjemme, og du satte alt til side for vår sak når det krevdes. Det var ikke lang tiden vi kjente deg her i byen, men på den korte tiden vi fikk ha deg i rekkene våre, lærte vi å kjenne deg som en kjernekar. Derfor er budskapet om at du er falt for en ussel bolsjevikkule, så meget tyngre for oss. Ditt unge liv er nå sluknet, men minnet ditt lever blandt oss og maner oss til fortsatt arbeid og kamp for dine og våre felles idealer og mål.

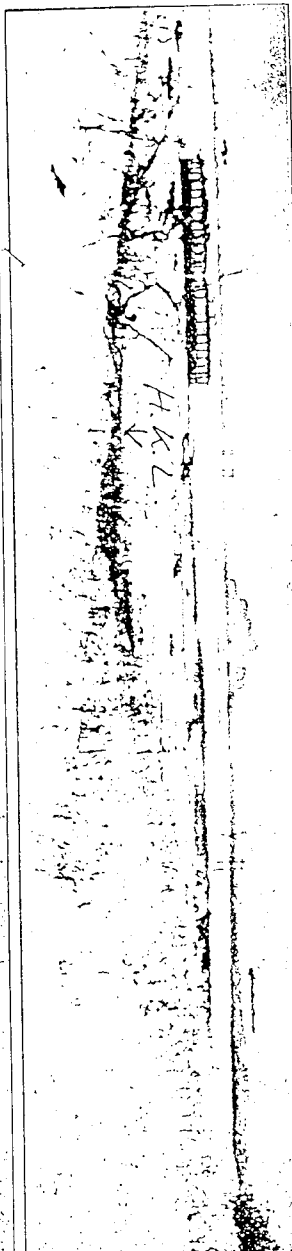
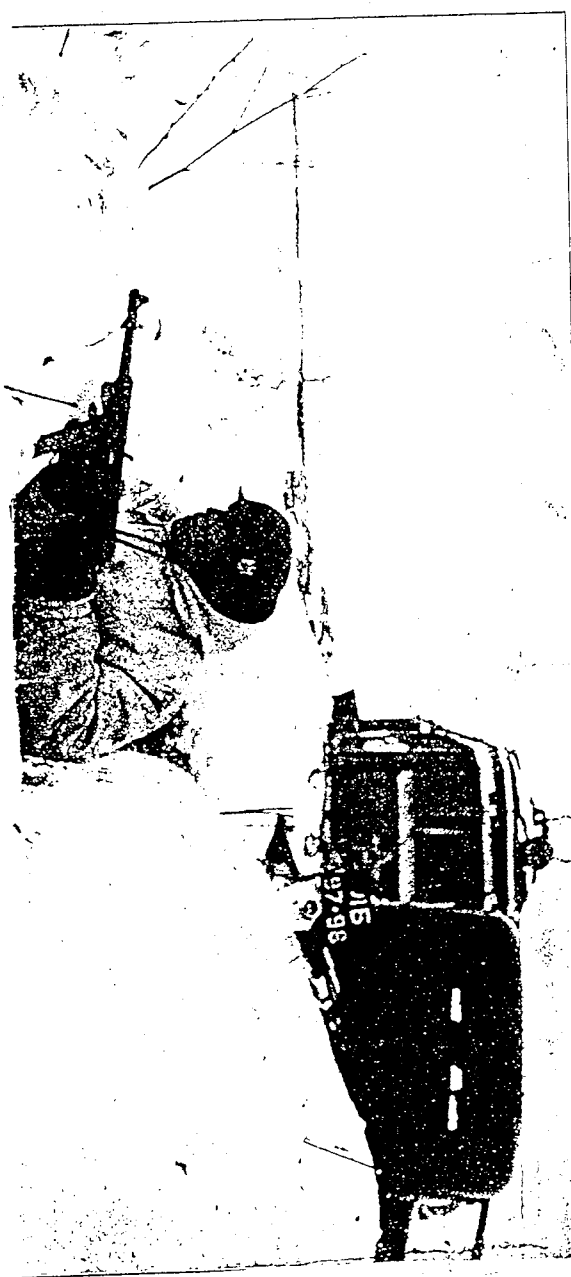
Haugesund 17. juni 1942.

Kamerater i Haugesund

S. 49 29.

Bert Boe stod ved 1. denne bilen da han ble drept.

Han var da ?
17. juni 1942
1/4 - 2/5 - 1942. (1942-1942)

Manchester Illustrerte Presse

Leningrad den 4/12-42.

Nordmennene kommer!

Av SS-krigskorrespondent B. van Norden.

SS-PK. Det er stille mellom slagene. Den norske Legion er trukket tilbake fra fronten. De som er dimittert holder på å finne seg tilrette i det sivile livet, og de andre strever med å utdanne nye kamerater til Pansergrenaderregimentet Norge.

Det er ikke stort å gjøre for en krigskorrespondent akkurat nå. Man kunde jo ta fram dagboken og bearbejde den, men på den andre siden er det kanskje bra å komme litt på avstand fra stoffet for en stund.

Jeg sitter her i SS-krigskorrespondentenes hovedkvarter i Berlin og kikker på hva mine kolleger fra andre land har skrevet i vinterens løp. Så finner jeg denne korrespondansen fra en nederlandsk PK-mann. Han har nok ikke tenkt på norske aviser da han skrev den, men jeg synes den har såpass interesse for oss, at jeg satte meg til å oversette den.

Det er alltid morsomt å lese hva andre skriver om våre gutter, og som det vil framgå av brevet har ikke guttene gjort skam på gamle Norge ved dette høvet heller.

SS-krigskorrespondent Karl Holter.

SS-PK. Det var gitt overraskende fort. Der hvor nederlandske og lettiske frivillige holdt stillingene framfor Leningrad, hadde russerne angrepet med stor overmakt. Alt snart etter angrepet begynnelse var det klart for enhver, at det var stor fare for et gjennombrudd. Selv om hundrer av bolsjevikene ble drept med dukket stadig nye opp. Nærmere og nærmere kom den brune massen. De forsøkte stillingsperringen, selv om mange av dem ble hengende der, truffet av dødelig ild. Videre stormet de tvert gjennom et minefelt, hvor dumpe eksplosjoner drønnet og jordfontener sprutet i været. De gråbrune massene lot seg ikke stoppe.

I dette øyeblikk marsjerer en avdeling norske frivillige på roilbanen noen kilometer bakenfor. De skal avlyse ka-

merater lenger framme i ringen om Leningrad.

Fra det fjerne toner kamplarmen. «Bolsjevikene er fram på igjen!» sier de seg imellom, og marsjerer videre over den islagte gaten, som er full av granathull. Selv om gaten er meget slett, raser motorsyklene stadig forbi med meldere som står på pedallene og med sine sammenbitte ansikter under den hvite stålhjelmen legemliggjør aktiviteten i de forreste linjer. Plutselig bremses en melder helt framme i gruppen. Han leverer kommandanten et stykke papir og raser så videre på sykkelen.

Et øyeblikk seinere bøyer gruppen av fra vegen og går langs et buskas i en liten dalsenkning. Vi skal til hollenderne, går det gjennom, rekkene.

Stadig tydeligere blir larmen fra maskingeværene og granatens dumpe eksplosjoner. Glødeude prosjektiler suser gjennom dalen, og brakende innslag fra fiendens artilleri gir gjenlyd mellom de lave høyder. Larmen er ikke ukjent for de norske guttene som nærmer seg kamp-plassen på en smal islagt sti. De har ligget lenge ved fronten, er prøvd i harde kamper og har brakt mangt et storman-

Norsk-Tysk Selskap etablerer egen gruppe i Fredrikstad.

(NTB) Det har i den seinere tid vært en stadig stigende interesse for Norsk-Tysk Selskap i Fredrikstad-distriktet, og det er nå besluttet å etablere en egen gruppe i Fredrikstad med eget gruppestyre. Konstituerende møte ble holdt i går kveld under ledelse av professor Klaus Hansen. Gruppestyret består av ordfører Christiansen, formann, red. Jørdem, Werner Müller, fru Dahl-Hansen og disponert Rolf Lund. Til varamenn valges ordfører Molteberg, ordfører Omberg, ordfører Wibe, fru Schnakenberg og Kleiland-Johansen.

grep fra russerne til å strande. Ved kommandoplassen blir det en kort stans. Der blir gitt et orienterende overblikk over situasjonen, og så forsvinner gruppeferne med sine menn i skyttergravens virvar.

«Jan! jeg kan ikke mere!» skriker skytte nr. to til kameraten som betjener det tunge maskingeværet som besatt. Eneren kaster et fort blikk til siden. Hans øyne gløder forskrekket opp i ansiktet som er skiltent av kruttrøyk og svette. Toeren er rutsjet halvt ned av den grå sletteveggen. Hodet med det fortrukne bleike ansiktet lener seg skupt mot tømmeret som stillingene er utbygget med. Snøen blir blodig, og karabinen med sitt glovarme rør ligger fresende på gravens bunn. Skytteren meier med sitt maskingevær fram og tilbake, og ved hver salve styrter framstormende skikkelser til jorden for aldri å reise seg mere. Han må kjempe videre alene, før skytteren nr. tre er ikke kommet tilbake fra ammunisjonsøsting.

Hvor lenge kan han holde ut alene?

Han ser kameraten synke avmektig til jorden. Tapper kan den vesle leidnergutten. Han skrek ikke da hans høyre arm ble gjennomhullet ved kampens begynnelse. Med den venstre hadde han skutt videre, og no var også den spolt.

Gjødende smatrer et maskingevær over sletten, men lyden blir overdøyd av det tordnende «Hurree»-skrik fra russerne, som dermed forkynner sitt siste stormangrep.

«Fanden!» hveser han mellom tennene, da et tartaransikt dukker opp ikke fem meter fra stillingen.

Det er straks klart for ham at hans dyre våpen har utspilt sin rolle. Nesten automatisk griper han en håndgranat, drar i snoren med den blanke glasskule, venter med å kaste et øyeblikk lenger enn foreskrevet .. og hiver seg ned. Der følger et voldsomt skrall like framfor stillingen. Han blir overdyngt med en lavine av jord og skitt. Rett etter hverandre går på denne måten enda to granater over brystvernet, og først da våger Jan å kikke opp for å se resultatet. Med undren ser han bakenfor likene enda nye skikkelser krype framover. Fra alle sider nærmer de seg stillingen, og det blir med redsel klart for ham at det ikke blir ham som kommer til å si det siste ordet her. Men å gi opp? .. aldri! Og en granat etter den andre eksploderer mellom de snikende skikkelsene. Da hører han plutselig gjennom larmen en tone som ikke var der tidligere. Det blir sterkere og sterkere, og utydelig hører han ropene «Heil og Sæl!»

«Hallo!» går det gjennom hans hode — «det er nordmenn!» I samme øyeblikk hører han det skyte bak seg. Han tror han er omringet. En russer styrter til jorden rett framfor ham, og enda en, begge truffet dødelig av ild fra forbindelsesgangen. Et øyeblikk er han overrasket, men så må han kaste seg ned i et blunk, for på gravranden står to svartsmuskete fyrer som vil slå ham ned med sine lange geværer. I det trange rommet hadde han ikke kunnet unngå sin skjebne, om det ikke hadde vært for den knitrende ilden bakenfor ham, som no plutselig rammet russerne og brakte dem til å styrte baklengs ned.

I dette sekund ruser en lang skikkelse inn i graven. Det flagrende blonde håret omkranser et krutt-svertet ansikt.

«Heil og Sæl!» skriker han til Jan. Så kaster han seg ned og fyrer heftig inn mellom de i forvirring geradede bolsjevikker. Jan forstår at situa-

B. de 807

UTT FO
PASJONS

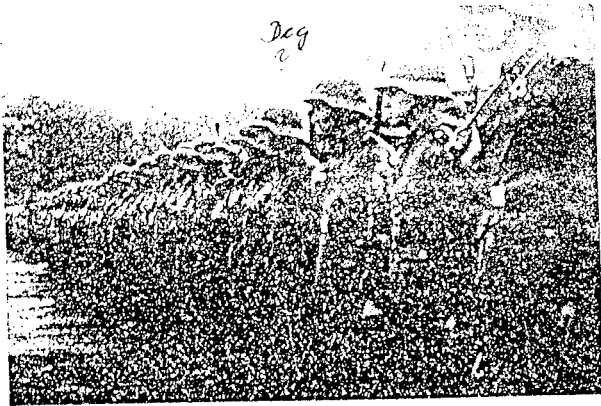
sjonen helt har forandret seg. Raskt griper han sin sårede kamerats karabin og fyrer løs. Uten ord ligger nordmann og nederlender ved siden av hverandre, nøyaktig sikende på de skikkelser som no i panisk skrekk flykter tilbake.

Slik gikk det i alle skyttergraver og stillinger. Akkurat i det øyeblikket da bolsjevikene seierssikre hadde nådd fram til stillingene, grep nordmennene avgjørende inn.

Gleden etter kampen var alminnelig. Nordmenn og nederlendere rystet hverandres hender, og der hvor letterne hadde sin del av kampen hersket en babylonsk språkforvirring. Dette forhindret ikke at man klappet hverandre på skulderen om og om igjen. Da Jan seinere besøkte sin sårede kamerat på sykehuset sa denne:

«Hadde ikke nordmennene kommet, så hadde det sett slemt ut for oss!» «Ja, gutten min!» svarte Jan, «slik går det, i forrige måned hjalp vi flamlenderne, og no hjalp nordmennene oss!» Og hans tanker dvelte ved det øyeblikk da nordmannen med flagrende blondt hår sprang inn i graven nettopp da han selv regnet med å være ferdig med livet!

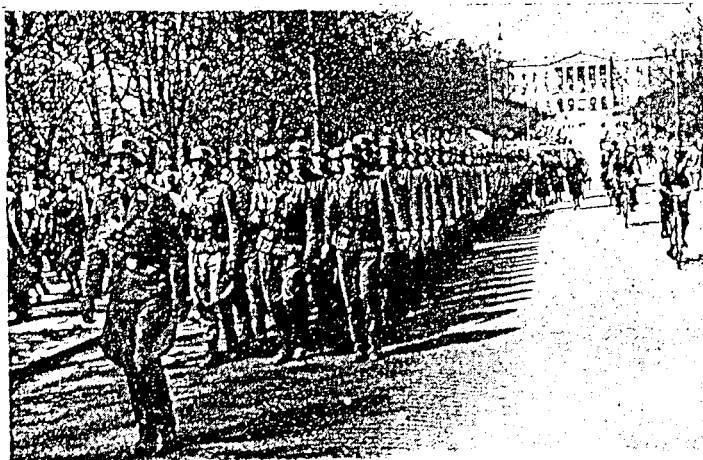

Fra paraden på Slottsplassen.

Legionærene defilerer for Føreren foran Universitetet. (Foto F. F.)

Olaf Tindvik

Han falt for sitt land.

«Han falt for sitt land.» — Vi vet at disse enkle ordene hver gang fastslår noe uendelig stort og gripende — en ung idealist har igjen i kampen mot barbariet i øst — bolsjevismen — gitt sitt liv.

Hver av disse unge helter har vel sin lille saga; den berettes ofte i minneord av kamerater eller av overordnede, som derved ønsker å hedre ham, men om den unge nordlandsgutten Nils Lande som siden en gang i januar tviler i russisk jord, fikk vi hittil ingen beretning, skjønt han vel skulde fortjene noen hedersord, bl. a. som en av de første legionærer som ble tildelt jernkorset for sin tapre innsats. La meg da forsøke å tegne et lite bilde av denne unge kjemper, og la bildet bli en mahnning til alle som enno møter her hjemme, som enno ikke har åpnet sinn og hjerte for erkjennelsen av hvor deres plass er i dag. Som sagt, Nils var nordlandsgutt med all sin landsdels opprinnelighet og likeframme naturlighet i vesen og tale, dertil «selvfølgelig nordmann», ja så selvfølgelig at hans norsksdom, og med dette hans fedrelandssinn, likefram lyste av ham. En forstod at just dette måtte få sin utløsning hos ham, ellers vilde han vantrives. Der oppe i nord, så å si ansikt til ansikt med skyggen av spøkelsen i øst, var det vel etter hvert blitt et krav hos ham til ham selv å gå med i kampen for sitt fedrelands eksistens, når denne kampen en gang tok form. Anledningen kom da den russiske bjørn kastet seg over det lille Finnland og truet dette tapre folk på livet. Nils var ikke sein, han meldte seg som frivillig i Finnlandskrigen og deltok i denne fra begynnelsen og til den ydmygende avslutning. Så kom en periode for ham med sivilt arbeid, men Nils likte seg ikke, hans tanker og hug gikk alltid mot øst, han var ikke blitt ferdig, syntes han, med det russiske uhyre, — det var likesom noe der ute som ventet på ham, kalte på ham. Utløsningen kom for ham den dag Føreren appell lød over landet om tilslutning til Den norske Legion, — og naturligvis var Nils blant de første som meldte seg. En tvungen treningsperiode på ni måneder tok sikkert på tilmodigheten hos denne unge hardhaus, som ikke hadde større ønske enn å komme ut igjen, for han var ikke alene en brennende idealist med den fulle forståelse av sitt ansvar som nordmann i en ulvetid, men han var også ikke så lite av en viking, som elsket kampen for dens egen skyld, — og så fikk han da kampen. — Om hans innsats der ute vilde hans kamerater kunne fortelle, — jernkorset fastslo at den var fullverdig. En dag kom han heim på permisjon — sykepermisjon — med høyre hånd gjennomskutt av en granat. Som maskingeværskytter var han blitt kampudyktig og vilde når som helst kunne blitt dimittert — men nei, ut igjen vilde han. Vi mente at det går da ikke med tre lammede fingre. «Å jo da», sang han ut på sitt nordlandsk, «dem to er gode nok, og de tre andre kommer seg etter hvert, — jeg kan ikke la gutta kave der ute uten å være med». Slik var Nils, og da den ordinerte sykepermisjon var utløpet, drog han avsted igjen. Vi hørte fra ham en gang i hans siste kamperperiode. Han skrev til oss i sin bunker 2. juledag for å takke for vår lille julepakke, — han skrev om julen, slik han følte den der ute i det fremmede og ubarmhjertige land og slik han husket den heime, — mon, som han skrev, «jeg blir ustanselig forstyrrt av en liten tam mus, mitt eneste selskap, som endelig vil spassere på skrivepapiret mitt, — jeg må nok hen i skapet og finne noen julekakesmuler til den».

Det var vel ikke lenge etter denne hans siste hilsen til oss at avslutningen for ham kom. Og han fikk sin heltegrav ved de mange kameraters side. Lengt oppe i Nord-Norge sørger foreldre og søsken over tapet av denne gutten, som i glødende kjærlighet til fedrelandet gav sitt liv. Men sammen med de mange mange helter, Norges beste sønner, som hviler der ute, skal hans minne leve blant oss som kjente ham, og — la oss tro det — være med til å mane dem til innsats som enno står molende overfor fedrelandets krav til dem. For ett skal vi vite: Der ute på de russiske stepper tørrnes det nye Norge av levende og døde helter, og over de tause graver lyser forjettelsen om at drømmen, som drev vår ungdom ut i denne kampen, drømmen om fedrelandet, frelst og fritt, skal bli virkelighet.

Kitty Mürer.

Falt for sitt land.

Legionær Nikolay von Weymar er falt for fedrelandet på Østfronten, 26 år gammel. Han var ikke født her i landet — han kom til verden i Vi-jorg — og hans slekt var heller ikke norsk — han var av gammel germansk adel — og allikevel var han en god nordman. Han var glad i dette lan-det, det beste han visste var å streife om på ski i skauen og på vidda eller seile ute ved den værharde kyst. Han viste også i handling at han var glad i dette landet. Da den ulykkelige mobiliseringsordren kom den 9. april 1940, meldte han seg uten å nøle ved sin militæraddeling — og det til tross for at han i alle år hadde gitt uttrykk for sin sympati for Tyskland og nasjonalsocialismen og sin dypeste avsky for den såkalte demokratiske verden. Han meldte seg og var med under hele felttoget i Norge som norsk soldat. Han gjorde sin plikt mot landet uansett politiske sympatier. Til gjengjeld nølte han ikke med å gå aktivt inn for NS etterat felttoget var over. I mange år hadde han åpent og ærlig sagt til sine venner at NS var den eneste veg-vært folk kunde gå. Han blev hird-mann og etter å ha arbeidet en stund i Kultur- og Folkeopplysningsdepar-temetet fulgte han Førerens appell og var en av de første som meldte seg til Den norske Legion. For an-nen gang gjorde han sin plikt mot sitt land. Han skrev hjem og fortalte hvordan han stod i for å kunde me-ke våpnene i kampen mot bolsjevis-men. Nøe av det siste vi hørte fra ham var: Nå bærer det løp, og nå

blir det enten jernkorset eller trosskorset. Det blev begge deler. Han utmerket seg allerede i en av de første trefningene, blev lettere såret i ansiktet og blev innstillet til jernkoret. To dager etter var han i ildlinjen igjen, og der blev han på sin post til han stupte. Vi takker ham for hans eksempel, for hans bramfrie, beskjedne opptreden, for hans tapre innsats for land og folk. Vi vil aldri glemme ham!
P. G.

Kaptein Ragnar Berg.

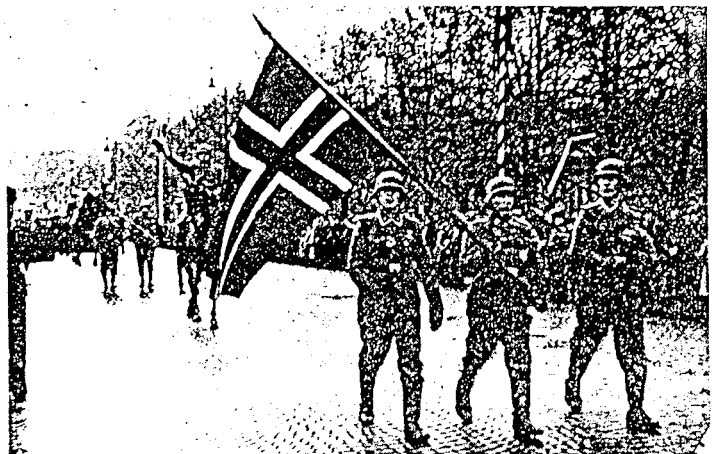
In memoriam.

Side 30

Det er bittert når de beste går bort. Det er nå blitt visshet at Ragnar Berg, kaptein og kompanifører i legionen er falt på østfronten i spissen for sin avdeling. Han var så levende, så fylt av kraft og tro og pågangsmot, så rakrygget, så venneseel. Han var slik at man formelig nektet å tro at asiatiske kuler kunde bite på ham. I all sin ferd var han et overskuddsmenneske, en ypperlig, offiser som guttene, så opp til. Han var en fører i fred og i krig, hans vesen skinnet, han var personifikasjonen av den nye tid som han ikke fikk oppleve, musikalsk, varm, levende, troende. Norges SS har lidt et smertelig tap ved hans bortgang. Men minnet om ham vil leve videre.

Jonas Lie.

330 frankkjemperne paradere i Oslo.

Arthur Quist

Uwe Nilsen

Dej
2

Atkansen stede
August 1941
Juni 1943
Gjellskogen
Fallen i bosted
Januar 1942 / Stettin
Puschin
Dinderhof / -

side 82 3 første lunge (1)
Belgrum 2

side 83 maskinverv i (2)
hvide / øje

side 84 u.e. (3)

Frontfordeling (4)

side 90 (5)
Russisk skredning

side 91 (6)

(14) $\left(\begin{matrix} 2kp X - 3kp X & 5kp X & 1kp X \\ \leftarrow \text{Front} \text{ Region} \rightarrow \end{matrix} \right)$

(6) 4-14 kompani side 94

(7) Munitions transport. 93

(8) Grabenwasser 110

(10) evakuerparoler 111

(11) Stellungen juni 1942

(12) Atkansen spioner 115

(13) Küchendorf 222

(14) Offiserene 224

(15) Steinen
Bagnan Berg.

(16) Franklyen perforimdet

14 KP 45086 D

21 KP 45088 C

1 KP 45088 B

(17) (214)

Stogshin. 1942/43

(18) Solossi

(19) 30.40 warm bath

(20) Winterslaget

(21) Russere i Narske

(22) Brød i Selo

(23) Bleie division

rsnoje Selo (120000)
Fim:keoye Selo / 1. stilling. til Viken Bataljon. (Paradisbøkk):

Liebedergraven

Lazia Panowa

Li mizyk

Peterhof

Berch Koperowo en med bak Konstachnowka

Wrihyk stotangrep i optil. 7000 granater i minimitet

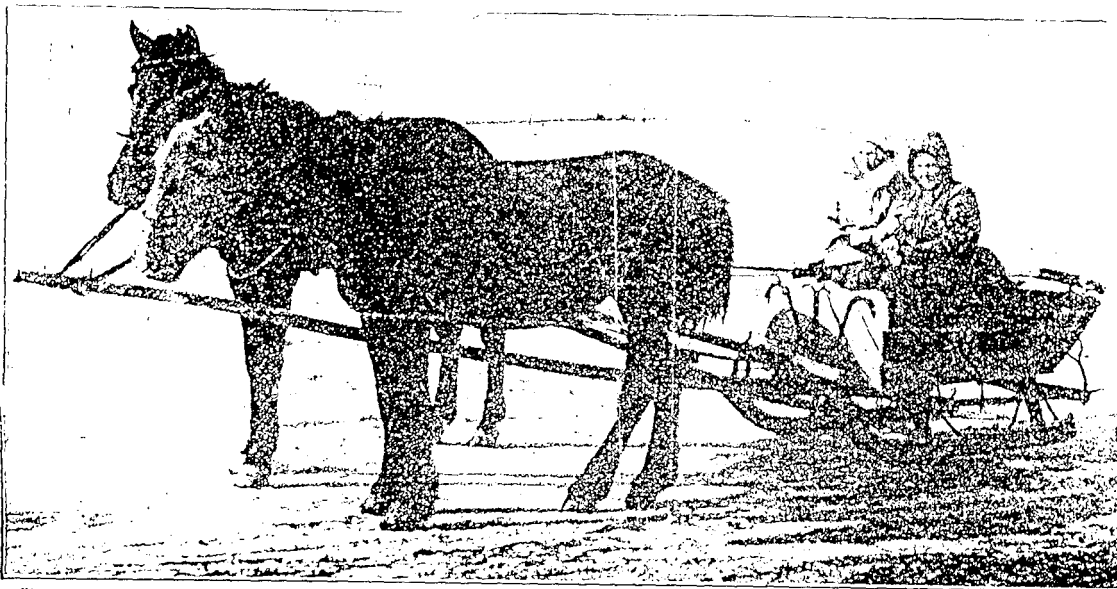
Küchendorf Paradisbøkk

Dougassi

Solossi (Sarskeoye Selo)

Solossi Marienborg

Über die weite Schneewüste der winterlichen
Steppe

führt der kleine Pferdeschlitten die aus Norwegen und Finnland gekommenen „Wikingerschwestern“ von Ort zu Ort, als treue Begleiterinnen des motorisierten Lazarets, dem sie zugeteilt sind

Side 57.

Norsk innsats.

Den norske Legion har no forlatt det kampavsnitt hvor den i et år har vært innsatt.

De dagsordrer som førerne for brigade og gruppe rettet til legionen ved avskjeden lød:

Brigade-særordre.

Kamerater i Den norske Legion!

Reichsführer **W** har gitt ordre om at dere skal avløses. Ry og ære har dere vunnet i de gravene hvor dere har levd et helt år under harde vilkår.

På tre avsnitt har dere utmerket dere ved monstergyldig tapperhet. Aldri har det lykkes russerne å trengte inn i de norske stillinger, seigt og viljefast har dere forsvart dere.

Heimlandet kan være like stolt over sine gråkleddede sønner som vi er over å være deres kamerater.

I harde forsvarskamper har norske panserjegere kjempet mot fienden med eksemplarisk tapperhet. Hvor det stod nordmenn har motstanderen alltid måttet bringe store offer. Det er tungt for meg å skilles fra dere.

Som prøvede stridsmenn vil dere innen kort tid atter kjempe for fedrelandet i den strid som blir avgjørende for Europas framtid.

Jeg ønsker dere fortsatt soldaterlykke og våpenry.

Måtte de huller som tapre kameraters helledød har revet i rekkene fylles ved flerfoldig tilslutning fra nye frivillige legionærer, som så vender tilbake sammen med dere.

Det blir germanere som gir bolsjevismen dodsstøtet.

Brigaden vil alltid med stolthet minnes våpenbrorskapet med Den norske Legion.

Jeg takker kommandøren, førere og menn. Heil dem Führer.

gez. von R.

W-Brigadeführer und
Generalmajor der Waffen **W**.

Gruppe-særordre.

I dag forlater Den norske Legion oss for å gå inn for nye oppgaver.

I syv måneder kjempet denne stolte avdeling i vår midte. På hvilken måte de enn kom i berøring med fienden, har de kjempet eksemplarisk og bevist sin vikingeånd. Utallige fiendtlige speide- og støttropper har den vist blodig tilbake, utallige egne oppklarings- og kampoppdrag har den seierrikt gjennomført, og med utrettelig og besluttsom forsvarsvilje tilføyd fienden de hardeste slag. Den 4/12-42 slo den sammen med nederlandske og lettiske kamerater de angripende bolsjeviker tilintetgjørende.

Med nært kameratskap er førerne og mennene i Den norske Legion for alltid knyttet til de andre gruppenheter.

Sluttkampen mot den bolsjevikiske koloss vil kanskje igjen føre oss sammen. I hvert fall vil den for våre folk skape en felles stolt framtid.

Vi hilser våre norske kamerater med et hjertelig håndslag. Vår takk og våre oppriktige ønsker følger dem.

Måtte seier og soldaterlykke følge dere i deres videre innsats.

gez. L.

W-Standartenführer.

ac side 32